

Hallituksen esitys laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Hallituksen esityksellä pannaan täytäntöön tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan Unionin direktiivin 2011/92/EU muutos (2014/52/EU) sekä sujuvoitetaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ja eräitä muita ympäristöllisiä menettelyjä. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä, joka korvaisi voimassa olevan lain ympäristövaikutusten arviointimenettelystä. Samassa yhteydessä muutetaan 15 muuta lakia.

Uudistuksessa ajanmukaistettaisiin vuodesta 1994 voimassa ollut laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä vastaamaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun direktiivin muutoksia. Direktiivin keskeisimmät muutokset koskevat ympäristövaikutusten arvioinnin määritelmää, Natura-arvioinnin ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyn suhdetta, arviointimenettelyn määräytymistä yksittäistapauksessa, arviointiselostuksen sisältövaatimuksia ja perusteltua päätelmää, laadunvarmistusta sekä ympäristövaikutusten arvioinnin huomioon ottamista luvassa. Direktiivin muutokset on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 16 päivänä toukokuuta 2017.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain soveltamisala, arviointimenettely sekä viranomaisten tehtävät säilyisivät pääosin ennallaan. Hankeluettelosta ja menettelyn yksityistapauksessa soveltamisesta säädettäisiin lain liitteissä nykyisen valtioneuvoston asetuksessa säätämisen sijaan.

Ympäristöllisten menettelyjen sujuvoittamiseksi ehdotetaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja hankekaavan valmistelun yhdistämistä, milloin ei ole perusteita jättää yhdistämättä. Vastaavasti ehdotetaan myös yhdistettäväksi luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi ja ympäristövaikutusten arviointimenettely.

Myös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tulosten huomioon ottamista lupamenettelyissä vahvistetaan direktiivimuutoksen edellyttämällä tavalla. Tämän johdosta ehdotetaan muutettavaksi lupamenettelyjä koskevia säännöksiä 13 eri laissa.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevaan lakiin ehdotetaan myös sisällytettäväksi säännös ennakkoneuvottelumenettelystä, mikä vahvistaisi eri viranomaisten ja hankkeesta vastaavan yhteydenpitoa, varmistaisi tiedon kulkua eri toimijoiden välillä sekä helpottaisi menettelyn viivytyksetöntä ja sujuvaa läpiviemistä.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että eduskunta hyväksyisi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin sekä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettuun lakiin säännökset, joilla täydennetään kansallista täytäntöönpanolainsäädäntöä vastaamaan paremmin valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevan yleissopimuksen ja siihen liitetyn strategista ympäristöarviointia koskevan pöytäkirjan velvoitteita.

SISÄLLYS:

YLEISPERUSTELUT

1. JOHDANTO
2. NYKYTILA
 - 2.1. Lainsäädäntö
 - 2.2. Käytäntö
 - 2.3. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö
 - 2.4. Nykytilan arviointi
3. ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET
 - 3.1. Tavoitteet
 - 3.2. Keskeiset ehdotukset
4. ESITYKSEN VAIKUTUKSET
 - 4.1. Taloudelliset vaikutukset
 - 4.2. Vaikutukset viranomaisiin
 - 4.3. Ympäristövaikutukset
 - 4.4. Muut vaikutukset
 - 4.5. Hankekaavan ja YVA-menettelyn yhdistäminen; vaihtoehdot A ja B

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT
 - 1.1. Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä
 - 1.2. Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista
 - 1.3. Maankäyttö- ja rakennuslaki
 - 1.4. Luonnonsuojelulaki
 - 1.5. Ympäristönsuojelulaki
 - 1.6. Vesilaki
 - 1.7. Maa-aineslaki
 - 1.8. Kaivoslaki
 - 1.9. Ydinenergalaki
 - 1.10. Maantielaki
 - 1.11. Ratalaki
 - 1.12. Ilmailulaki
 - 1.13. Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annettu laki
 - 1.14. Eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annettu laki
 - 1.15. Sähkömarkkinalaki
 - 1.16. Maakaasumarkkinalaki
2. TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET
3. VOIMAANTULO
4. SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS

LAKIEHDOTUKSET

1. Laki ympäristövaikutusten ja arviointimenettelystä
2. Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain muuttamisesta
3. Laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta
4. Laki luonnonsuojelulain 65 §:n muuttamisesta
5. Laki ympäristönsuojelulain 39 ja 83 §:n muuttamisesta
6. Laki vesilain muuttamisesta

7. Laki maa-aineslain muuttamisesta
8. Laki kaivoslain 56 §:n muuttamisesta
9. Laki ydinenergiain 23 §:n muuttamisesta
10. Laki maantielain 27 ja 29 §:n muuttamisesta
11. Laki ratalain 22 ja 24 §:n muuttamisesta
12. Laki Ilmailulain 79 §:n muuttamisesta
13. Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta
14. Laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetun lain muuttamisesta
15. Laki sähkömarkkinalain 14 ja 15 §:n muuttamisesta
16. Laki maakaasumarkkinalain 6 luvun 6 §:n muuttamisesta

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettu laki (468/1994), jäljempänä YVA-laki ja -asetus (792/1994) tulivat voimaan 1 päivänä syyskuuta 1994. Lain säätäminen liittyi osaltaan Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen voimaansaattamiseen, jolloin kansallinen lainsäädäntö harmonisoitiin vastaamaan Euroopan yhteisöjen lainsäädäntöä (acquis communautaire). Samoin laki liittyi Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomissiossa valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista hyväksytyyn yleissopimuksen voimaansaattamiseen (SopS 67/1997, jäljempänä Espoon sopimus).

YVA-lailla ja -asetuksella pantiin täytäntöön tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annettu neuvoston direktiivi 85/337/ETY, jäljempänä YVA-direktiivi.

Huhtikuun 1 päivänä 1999 tulivat voimaan YVA-lain muutokset, joilla pantiin täytäntöön neuvoston direktiivi YVA-direktiivin muuttamisesta 97/11/EY. Tässä yhteydessä annettiin myös uusi asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (268/1999). Tämä asetus kumottiin valtioneuvoston asetuksella ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006), joka on edelleen voimassa.

YVA-lakia ja -asetusta on muutettu lähinnä EU-säätelyn muutosten johdosta. Vuoden 1999 muutokset laajensivat ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamista hankeluettelon perusteella ja selkeyttivät YVA-menettelyn soveltamista yksittäistapauksessa. Säädosmuutoksissa otettiin huomioon myös kansallisia tarpeita koskien määritelmiä, YVA-lain suhdetta muuhun lainsäädäntöön sekä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn käytännön toteutusta. YVA-lain vuoden 2006 muutoksella oli yhteys osallistumisoikeusdirektiivin (2003/35/EY) kansalliseen täytäntöönpanoon. Samassa yhteydessä arviointimenettelyn soveltamista yksittäistapauksessa koskeva päätöksenteko siirtyi ympäristöministeriöstä alueellisiin ympäristökeskuksiin. Lainmuutoksella myös täsmennettiin yksittäistapauksellista soveltamista koskevaa päätöksentekoa ja valitusperusteita. Lisäksi YVA-lainsäädäntöön on tehty vähäisempiä lähinnä teknisluonteisia muutoksia vuosina 1995, 2004, 2005, 2009 ja 2011.

2. NYKYTILA

2.1. Lainsäädäntö

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

YVA-lain tavoitteena on 1 §:n mukaisesti edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Ympäristövaikutuksella tarkoitetaan lain 2 §:n 1 kohdan mukaan hankkeen tai toiminnan aiheuttamia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia Suomessa ja sen alueen ulkopuolella ja jotka kohdistuvat a) ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen; b) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen; c) yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön; d) luonnonvarojen hyödyntämiseen; sekä e) kohdissa a - d mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä puolestaan tarkoitetaan lain 2 §:n 2 kohdan mukaan menettelyä, jossa selvitetään ja arvioidaan tiettyjen hankkeiden ympäristövaikutukset ja kuullaan viranomaisia ja niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa.

Arviointimenettelyä sovelletaan 4 §:n mukaisesti hankkeisiin, joilla saattaa olla merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Hanketyypeistä, joihin aina sovelletaan arviointimenettelyä, säädetään valtioneuvoston asetuksella. Asetuksen 6 §:n hankeluettelo sisältää yhteentoista toimintalohkoon ryhmiteltynä 50 hanketyyppeä. Menettelyä sovelletaan seuraavilla toimialoilla: 1) eläinten pito; 2) luonnonvarojen otto ja käsittely; 3) vesistön rakentaminen ja säännöstely; 4) metalliteollisuus; 5) metsäteollisuus; 6) kemianteollisuus ja mineraalituotteiden valmistus; 7) energian tuotanto; 8) energian ja aineiden siirto sekä varastointi; 9) liikenne; 10) vesihuolto; 11) jätehuolto sekä 12) edellä kohdissa 1-11 mainittujen toimialojen hankkeiden kooltaan vastaaviin muutoksiin. Asetuksen hankeluettelo on tyhjentävä.

Arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi lain 4 §:n 2 ja 3 momentin mukaisesti yksittäistapauksessa muuhun hankkeeseen tai toteutetun hankkeen olennaiseen muutokseen, jonka haitalliset ympäristövaikutukset olisivat todennäköisesti merkittäviä. Päätöksen teki alkujaan ympäristöministeriö. Tällä hetkellä tapauskohtainen päätöksenteko kuuluu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (jäljempänä ELY-keskus). Harkittaessa yksittäistapauksessa arviointimenettelyn soveltamista, otetaan huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset otetaan huomioon. Tarkemmin arviointikriteereistä säädetään valtioneuvoston asetuksen 7 §:ssä.

Lain 3 §:n mukaan lakia sovellettaessa otetaan huomioon, mitä hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista on muussa yhteydessä selvitetty, sekä sovitetaan yhteen mahdollisuuksien mukaan laissa ja muussa lainsäädännössä edellytetyt selvitykset. Arviointiselostuksen käyttämisestä muun lain mukaisena selvityksenä säädetään erikseen.

Hankkeen ympäristövaikutusten selvittäminen kuuluu hankkeesta vastaavalle. Arviointimenettelyn järjestämisestä ja siihen kuuluvista viranomaistehtävistä vastaa yhteysviranomainen. Asetuksella yhteysviranomaiseksi on säädetty ELY-keskus. ELY-keskus tekee myös päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa. Ydinenergialaissa (990/1987) tarkoitettuja ydinlaitoksia koskevien hankkeiden yhteysviranomaiseksi on säädetty työ- ja elinkeinoministeriö. Se myös tekee ydinlaitosten osalta päätökset arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa.

YVA-lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta sekä arvioinnin yleinen kehittäminen kuuluvat ympäristöministeriölle. Muut ministeriöt ohjaavat ja kehittävät ympäristövaikutusten arviointia toimialallaan.

Lain 7 §:n 1 momentin mukaisesti hankkeen ympäristövaikutukset on oltava selvitettyinä ennen kuin hankkeen toteuttamiseksi ryhdytään ympäristövaikutusten kannalta olennaisiin toimiin. Säännöksen soveltamista rajaa saman pykälän 2 momentti, jonka mukaan arviointi on suoritettava ennen asiassa tehtävää lupa- tai vastaavaa päätöstä.

Arviointimenettely käynnistyy, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaiselle mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Yhteysviranomaisen on huolehdittava arviointiohjelman tiedottamisesta sekä mahdollisuuden varaamisesta lausuntojen antamiseen ja mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomaisen antaa arviointiohjelmasta lausunnon, josta on käytävä ilmi miltä osin arviointiohjelmaa on tarvittaessa tarkistettava ja kuinka tämän lain mukaisten tarpeellisten selvitysten hankkiminen sekä niistä tiedottaminen ja kuuleminen järjestetään ja sovitetaan tarpeen mukaan yhteen hanketta koskevien muiden lakien mukaisten menettelyjen kanssa. Lausunnossa on esitettävä yhteenveto annetuista muista lausunnoista ja mielipiteistä. Yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa ja muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle ja lisäksi yhteysviranomaisen velvollisuutena on toimittaa lausunto samalla tiedoksi asianomaisille viranomaisille.

Hankkeesta vastaava selvittää hankkeen ja sen vaihtoehtojen vaikutukset arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen lausunnon perusteella sekä laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, joka toimitetaan yhteysviranomaiselle. Arviointiselostuksesta järjestetään yhteysviranomaisen toimesta kuuleminen, jossa yleisöllä ja muilla viranomaisilla on mahdollisuus mielipiteen esittämiseen tai lausunnon antamiseen. Lain 12 §:n mukaan yhteysviranomaisen antaa vielä lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. Lausunto sisältää myös arviointiohjelmaa koskevan lausunnon tavoin yhteenvetona annetuista muista mielipiteistä ja lausunnoista.

Arviointimenettely päättyy, kun yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa sekä muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle. Yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa myös tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille, hankkeen vaikutusalueen kunnille sekä tarvittaessa maakuntien liitoille ja muille asianomaisille viranomaisille. Ympäristövaikutusten arviointimenettely ei siten itsessään pääty hallintopäätökseen eikä arviointimenettely sisällä lupaviranomaisia sitovaa kannanottoa siitä, tulisiko toiminta sallia. Lain 13 §:n nojalla viranomaisen ei kuitenkaan saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. Viranomaisen antamasta lupapäätöksestä hanketta tai siihen rinnastettavasta muusta päätöksestä on käytävä ilmi miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

YVA-lain 14 §:ssä säädetään viranomaisen kansainvälisistä tehtävistä. Säännöksen mukaan ympäristöministeriö huolehtii kansainvälisen sopimuksen mukaisista ilmoitus- ja neuvottelutehtävistä.

YVA-lain 15 §:ssä säädetään kansainvälisen kuulemisen edellytyksistä. Ympäristöministeriöllä tai sen määräämällä viranomaisella on velvollisuus varata kohdeosapuolena olevan valtion viranomaisille, luonnollisille henkilöille ja yhteisöille tilaisuus osallistua arviointimenettelyyn, jos hankkeen ympäristövaikutukset todennäköisesti ilmenevät kyseisen valtion alueella.

Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista

Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettu laki (200/2005, jäljempänä SOVA-laki) tuli voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2005. Lailla on pantu keskeisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 2001/42/EY, jäljempänä SOVA-direktiivi. Kaavoituksen osalta

SOVA-direktiivi on kuitenkin saatettu kansallisesti voimaan maankäyttö- ja rakennuslailla (132/1999) ja maankäyttö- ja rakennusasetuksella (895/1999). SOVA-laki sisältää myös ne aineelliset säännökset, jotka olivat tarpeen Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission yleissopimukseen valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista liitetyn, Kiovassa toukokuussa 2003 strategisesta ympäristöarvioinnista tehdyn 11 päivänä heinäkuuta 2010 voimaan tulleen pöytäkirjan (SopS 69/2010, jäljempänä SOVA-pöytäkirja) hyväksymiseksi.

SOVA-laki sisältää yleisen säännöksen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten selvittämisestä ja arvioinnista sekä tarkemmat SOVA-direktiivissä edellytetyt säännökset tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarvioinnista. SOVA-laki velvoittaa tekemään ympäristöarvioinnin sellaisista viranomaisen valmistelemista suunnitelmista ja ohjelmista, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, ja jotka perustuvat lakiin, asetukseen tai hallinnolliseen määräykseen, ja jotka luovat puitteet hankkeiden lupa- tai hyväksymispäätöksille.

SOVA-lain 2 §:ssä on määritelty viranomainen, ympäristövaikutus, ympäristöarviointi, ympäristöselostus, suunnitelmasta ja ohjelmasta vastaava viranomainen sekä yleisö. Lain 3 § koskee yleistä velvollisuutta selvittää ympäristövaikutukset. Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on huolehdittava siitä, että suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutukset selvitetään ja arvioidaan riittävässä määrin valmistelun kuluessa, jos suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. Lain 4 §:ssä määritellään ne suunnitelmat ja ohjelmat, joista on tehtävä ympäristöarviointi. Lisäksi lain 5 §:ssä säädetään ympäristöarvioinnin tekemisestä harkinnan perusteella. Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaava viranomainen vastaa 4 ja 5 §:ssä tarkoitettujen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarvioinnista sekä 5 §:n mukaisesta ympäristöarvioinnin tarpeen harkinnasta. Lain 8–11 §:ssä säädetään ympäristöarvioinnista ja siihen sisältyvää ympäristöselostuksen laatimista, kuulemisten järjestämisestä, ympäristöselostuksen ja kuulemisten tulosten huomioon ottamista päätöksenteossa sekä päätöksestä tiedottamista.

SOVA-lain 10 §:ssä säädetään ympäristöarvioinnista niiden suunnitelmien ja ohjelmien osalta, joilla todennäköisesti on merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia. Suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutuksiin liittyvistä tiedottamis- ja neuvottelutehtävistä huolehtii lain mukaan ympäristöministeriö yhdessä kohdevaltion kanssa.

Luonnonsuojelulaki

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Lain tavoitteena on muun muassa luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen, luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen sekä luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käytön tukeminen.

Luonnonsuojelulain 10 lukuun sisältyy Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoa koskevat erityissäännökset. Hankkeiden ja suunnitelmien arvioinnista säädetyn 65 §:n mukaan on hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan asianmukaisella tavalla arvioitava vaikutukset, jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon (Natura-arviointi). Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Edellä mainittu vaikutusten arviointi voidaan lain 65 §:n 1 momentin mukaisesti tehdä osana YVA-laissa tarkoitettua arviointimenettelyä. Jos vaikutusten arviointi tehdään osana ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, katsotaan Natura-arviointi hoidetuksi sitä kautta. Jos hankkeeseen tai suunnitelmaan ei sovelleta mainittua lakia, on luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi tehtävä erillisenä arviointina. Natura-arvioinnissa hankkeen tai suunnitelman vaikutukset luonnonsuojelualueeseen arvioidaan hyväksyttävällä menetelmällä ja tulosten on käytävä selvästi ilmi asiakirjoista. Menettelyllisesti Natura-arviointi voi olla muotoihin ja menettelytapoihin sidottua ympäristövaikutusten arviointimenettelyä kevyempi.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) tuli voimaan vuoden 2000 alussa.

Sen tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää kehitystä. Lain tavoitteena on myös turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen käsiteltävinä olevissa asioissa.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset alueiden käyttöä koskevat tavoitteet ja suunnitelmat on otettava huomioon lain 3 §:n mukaisesti suunniteltaessa ja päätettäessä muun lainsäädännön nojalla ympäristön käytön järjestämisestä.

Kaavoitusta ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslain 5 §:n mukaiset alueiden käytön suunnittelun yleiset tavoitteet, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (22 - 24 §) sekä kaavojen sisältövaatimukset (28 §, 39 § ja 54 §).

Lain tavoitteiden mukaista vuorovaikutteisuutta ja osallistumismahdollisuuksia edistetään 6 §:n mukaisella vuorovaikutuksella ja kaavoituksesta tiedottamisella, 7 §:n mukaisella kaavoituskatsauksella ja 8 §:n mukaisella kunnan ja ELY-keskuksen kesken käytävällä kehittämiskeskustelulla.

Kaavan tulee 9 §:n mukaan perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa kiinnitetään huomiota kaavan laatijan pätevytyteen. sen mukaisesti kaavan laatijan tulee olla pätevä tehtävään. Pätevyydestä säädetään tarkemmin maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) 3 ja 107 §:ssä.

Lain 2 luvussa säädetään viranomaisista. Ympäristöministeriölle kuuluu asianomaisena ministeriönä lain yleinen kehittäminen ja ohjaus. ELY-keskus edistää ja ohjaa kunnan alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämistä. ELY-keskus myös valvoo lain toimeenpanoa lain 18 §:n mukaisesti. Maakunnanliiton tehtävänä on maakunnan suunnittelu. Kunta huolehtii lain 20 §:n mukaisesti alueiden käytön suunnittelusta sekä rakentamisen ohjauksesta ja valvonnasta alueellaan. Rakennusvalvonnan viranomaistehtävistä huolehtii kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Maakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, jonka oikeusvaikutukset kohdistuvat ensisijassa yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Maakuntakaavaa laadittaessa on otettava

huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja konkretisoitava tavoitteet periaatteiksi ja aluevarauksiksi kaavassa. Maakunnalliset tai seudulliset maankäyttökysymykset on ratkaistava lähtökohtaisesti maakuntakaavassa. Maakunnan liiton tulee huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla sekä kehittämisestä.

Kunnissa laadittavien yleiskaavojen tarkoituksena on kunnan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen. Kunnilla on mahdollisuus laatia myös yhteinen yleiskaava maankäytön yleispiirteiseksi ohjaamiseksi ja toimintojen yhteensovittamiseksi.

Alueidenkäytön yksityiskohtaista järjestämistä, rakentamista ja kehittämistä varten laaditaan asemakaava, jonka tarkoituksena on osoittaa tarpeelliset alueet eri tarkoituksia varten ja ohjata rakentamista sekä muuta maankäyttöä muun muassa paikallisten olosuhteiden mukaan. Jos asemakaava laaditaan alueelle, jolla ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa, on asemakaavaa laadittaessa soveltuvin osin otettava huomioon myös mitä yleiskaavan sisältövaatimuksista säädetään.

Maankäyttö- ja rakennuslain 125 §:n mukaan rakennuksen rakentamiseen on oltava rakennuslupa. Rakennuslupan piiriin kuuluvat myös ne korjaus- ja muutostyöt, jotka ovat verrattavissa rakennuksen rakentamiseen tai sen kerrosalaan laskettavan tilan lisäämiseen. Rakennukselle on ominaista kiinteä, pitkäaikaisesti paikallaan pidettävä rakenne, jolla myös on maisemaan tai kaupunkikuvaan vaikuttava merkitys.

Rakennuslupan sijasta rakentamiseen voidaan hakea lain 126 §:n mukainen toimenpidelupa sellaisten rakennelmien ja laitosten, kuten maston, säiliön ja piipun pystyttämiseen, joiden osalta lupa-asian ratkaiseminen ei kaikilta osin edellytä rakentamisessa muutoin tarvittavaa ohjausta. Toimenpidelupa tarvitaan lisäksi sellaisen rakennelman tai laitoksen pystyttämiseen ja sijoittamiseen, jota ei pidetä rakennuksena, jos toimenpiteellä on vaikutusta luonnonoloihin, ympäröivän alueen maankäyttöön taikka kaupunki- tai maisemakuvaan.

Rakennuslupan ja toimenpideluvan ratkaisee kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Lupamenettelystä säädetään lain 19 luvussa ja tarkemmin maankäyttö- ja rakennusasetuksessa.

Naapurin kuuleminen rakennuslupa-asiassa on pääsääntö. Rakennuslupahakemuksen vireille tulosta on ilmoitettava naapurille, jolle ilmoittaminen hankkeen vähäisyys tai sijainti taikka kaavan sisältö huomioon ottaen ole naapurin edun kannalta ilmeisen tarpeetonta. Yleensä hakija itse kuulee naapuria. Viranomainen voi myös suorittaa kuulemisen joissakin tapauksissa. Rakennuspaikalla on tarvittaessa suoritettava katselmus rakennuksen ympäristöön soveltuvuuden selvittämiseksi, rakentamisen vaikutusten arvioimiseksi ja naapureiden kuulemiseksi. Katselmuksen ajasta on annettava tieto hakijalle sekä naapureina olevien kiinteistöjen haltijoille.

Rakennuslupan myöntämisen edellytykset ovat osin maisemallisia, osin teknisiä. Lupapäätöksessä on lausuttava luvan edellytyksistä sekä annettava tarpeelliset lupamääräykset, esimerkiksi teollisen toiminnan melueristyksistä, jätehuollon järjestämisestä, rakennustyön tai toimenpiteen suorittamista ja niistä mahdollisesti aiheutuvien haittojen rajoittamista.

Lain 132 §:ssä säädetään maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten lupahakemusten ja ilmoitusten suhteesta YVA-lain velvoitteisiin. Jos rakentamisesta tai muusta maankäyttö- ja rakennuslain mukaan luvanvaraisesta tai viranomaishyväksyntää vaativasta toimenpiteestä on laadittava YVA-lain mukainen arviointiselostus, se tulee liittää maankäyttö- ja rakennuslaissa säädettyyn lupahakemukseen tai ilmoitukseen.

Jos rakennuslupaa haetaan luonnonsuojelulain mukaiselle valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävälle luonnonsuojelun kannalta merkittävälle alueelle tai alueelle, joka maakuntakaavassa on varattu virkistys- tai suojelualueeksi, hakemuksesta on pyydetty ELY-keskuksen lausunto. Jos rakentamisen tarkoitamaan toimintaan tarvitaan ympäristönsuojelulaissa säädetty lupa, rakennuslupa-asian ratkaisemista voidaan lykätä, kunnes ympäristölupa-asia on ratkaistu, jos se rakennuksen käyttömahdollisuudet tai aiotun toiminnan ympäristövaikutukset huomioon ottaen on perusteltua.

Lain 199 §:ssä säädetään valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista. Sen mukaan kaavan ympäristövaikutuksia arvioitaessa edellytetään yhteistyötä toisen valtion kanssa, Kaavaa laativan maakunnan liiton tai kunnan tulee toimittaa ennen kaavan hyväksymistä asianomaiselle ministeriölle ja ELY-keskukselle sopimuksen mukaista toiselle valtiolle ilmoittamista varten tarpeelliset tiedot. Ministeriö huolehtii toiseen valtioon kohdistuvista ilmoitus- ja neuvottelutehtävistä.

Ympäristönsuojelulaki

Uusi ympäristönsuojelulaki (527/2014) tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 2014.

Ympäristönsuojelulaki on keskeinen ympäristön pilaantumisen torjuntaa koskevasäädös. Lain 1 §:n mukaan lain tavoitteena on:

- 1) ehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa, ehkäistä ja vähentää päästöjä sekä poistaa pilaantumisesta aiheutuvia haittoja ja torjua ympäristövahinkoja;
- 2) turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö, tukea kestävää kehitystä sekä torjua ilmastonmuutosta;
- 3) edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä vähentää jätteiden määrää ja haitallisuutta ja ehkäistä jätteistä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia
- 4) tehostaa ympäristöä pilaavan toiminnan vaikutusten arviointia ja huomioon ottamista kokonaisuutena: sekä
- 5) parantaa kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöä koskevaan päätöksentekoon.

Lain 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (selvilläolovelvollisuus). Lain 2 luvussa säädetään myös muista yleisistä velvollisuuksista, periaatteista ja kielloista.

Ympäristönsuojelulaki sisältää laaja-alaiset valtuussäännökset valtioneuvoston asetusten antamiseen ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Lain 3 luvussa säädetään viranomaisista ja niiden tehtävistä. Lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat ympäristöministeriölle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) ohjaa ja edistää ympäristönsuojelulaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettujen tehtävien hoitamista alueellaan, valvoo niiden säännösten noudattamista sekä käyttää osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun puhevaltaa. ELY-keskus myös tukee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Aluehallintovirasto toimii valtion ympäristölupaviranomaisena ja tukee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Kunnalle kuuluvista ympäristönsuojelulain mukaisista lupa- ja valvontatehtävistä huolehtii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Lain mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat ELY-keskukset sekä

kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Laissa säädetään myös muista valvontaviranomaisista sekä asiantuntijaviranomaisista ja -laitoksista.

Toimintojen luvanvaraisuudesta säädetään lain 4 luvussa ja lain liitteessä 1. Lain 27 §:n mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan on oltava ympäristölupa. Lupahakemuksen sisällöstä säädetään ympäristönsuojelulaissa ja -asetuksessa.

Ympäristöluvan tarkoituksena on selvittää edellytykset sijoittaa toiminta suunniteltuun paikkaan ottaen huomioon alueen luonnonolosuhteet, maankäyttö sekä toiminnan vaikutukset terveyteen ja ympäristöön. Luvassa annetaan lähes aina päästörajoituksia ja muita määräyksiä toiminnasta aiheutuvien riskien ja haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että toiminnasta aiheutuva haitta tai riski terveydelle ja ympäristölle on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista riittävässä määrin ehkäistä. Lupa annetaan tiettyyn paikkaan sijoittuvalle toiminnalle, eikä sijoittaminen saa olla asemakaavan vastaista.

Ympäristönsuojelulaissa myös säädetään ympäristölupahakemuksesta pyydettävistä lausunnoista. Lupaviranomainen voi hankkia myös muita asiaan liittyviä tarpeellisia selvityksiä.

Ennen asian ratkaisemista on varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea (asianosainen), tilaisuus tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta. Muille kuin asianosaisille on varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä. Lupaviranomaisen on asetettava hakemusasiakirjat julkisesti nähtäville ja tiedotettava lupahakemuksesta tarpeellisessa laajuudessa pääsääntöisesti kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan. Kuulutuksesta on annettava erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Ympäristölupahakemukseen on liitettävä ympäristönsuojelulain 39 §:n 2 momentin mukaisesti YVA-lain mukainen arviointiselostus sekä yhteysviranomaisen antama lausunto arviointiselostuksesta. Hakemukseen on lisäksi tarvittaessa liitettävä luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu Natura-arviointi.

Lupapäätöksestä säädetään lain 8 luvussa. Lain 83 §:n 2 momentin mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn piiriin kuuluvien hankkeiden lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon lupaharkinnassa.

Vesilaki

Uusi vesilaki (587/2011) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Luvanvaraisista vesitaloushankkeista säädetään lain 3 luvussa. Luvan tarve määräytyy joko hankkeen vaikutusten tai laitosluettelon perusteella. Hankkeella on oltava vesilain 3 luvun 2 §:n mukaan lupa, jos siitä aiheutuu lainkohdassa tarkoitettu muutos vesistöissä tai pohjavedessä ja mainitusta muutoksesta seuraa yleisen tai yksityisen edun loukkaus. Jos kyse on vesilain 3 luvun 3 §:ssä tarkoitettusta hankkeesta, lupa on oltava hankkeen vaikutuksista riippumatta.

Vesilain mukaisessa lupamenettelyssä ratkaistaan hankkeen toteuttamisen edellytykset ja järjestetään hankkeesta johtuvat yksityisoikeudelliset suhteet. Jos hakija ei omista hankkeen edellyttämää aluetta tai hallitse sitä pysyvällä käyttöoikeudella, luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalle myönnetään oikeus alueen käyttämiseen tai että hakija esittää luotettavan selvityksen siitä, miten oikeus alueeseen järjestetään.

Lupahakemukseen on liitettävä 11 luvun 3 §:n mukaan muun muassa yksityiskohtainen suunnitelma hankkeesta, selvitys hankkeen tarkoituksesta ja vaikutuksista sekä arvio hankkeen hyödyistä ja edunmenetyksistä. Jos hakemus koskee luvan myöntämistä YVA-laissa tarkoitettulle hankkeelle,

hakemusasiakirjoihin on liitettävä YVA-lain mukainen arviointiselostus. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy vesilain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, tätä selvitystä ei ole esitettävä uudelleen. Hakemukseen on tarvittaessa liitettävä luonnonsuojelulain 65:ssä tarkoitettu arviointi (Natura-arviointi).

Luvan myöntämisen yleisistä edellytyksistä säädetään 3 luvun 4 §:ssä.

Lupapäätöksessä annetaan 3 luvun 10 §:n mukaan tarpeelliset määräykset hankkeesta ja sen toteuttamisesta aiheutuvien haittojen välttämiseksi.

Vesilain mukaisena lupaviranomaisena toimii aluehallintovirasto.

Hakemuksesta on pyydettävä lausunto 11 luvun 6 §:n mukaan siltä valtion valvontaviranomaiselta, jonka toimialueella hankkeen vaikutukset saattavat ilmetä, sekä asianomaisilta yleistä etua valvoivilta viranomaisilta, jollei lausunnon pyytäminen näiltä ole ilmeisen tarpeetonta. Yhteiskunnan kannalta tärkeästä hankkeesta, jolla on valtakunnallista merkitystä ja josta voi aiheutua huomattavia tai laajalle ulottuvia haitallisia vaikutuksia, on pyydettävä lausunto valtioneuvostolta. Lupaviranomaisen on lisäksi pyydettävä lausunto kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta niissä kunnissa, joissa hakemuksen tarkoittaman hankkeen vaikutukset saattavat ilmetä, sekä hakemuksen tarkoittaman hankkeen sijaintialueen kunnalta ja tarvittaessa hankkeen vaikutusalueen kunnilta.

Lupaviranomaisen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta, etua tai velvollisuutta asia saattaa koskea, tilaisuus tehdä muistutuksia asiasta. Muille kuin asianosaisille on ennen asian ratkaisua varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä.

Hakemuksesta on tiedotettava kuulutuksella.

Päätöksen sisällöstä säädetään 11 luvun 21 §:ssä. Jos hakemus koskee YVA-laissa tarkoitettua hanketta, päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon.

Maa-aineslaki

Maa-aineslaki (555/1981) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1982.

Lain tavoitteena on aineiden otto ympäristön kestävästä kehitystä tukevalla tavalla. Maa-aineslakia sovelletaan lain 1 §:n mukaan kiven, soran, hiekan, saven ja mullan ottamiseen poiskuljetettavaksi taikka paikalla varastoitavaksi tai jalostettavaksi. Maa-aineslakia ei kuitenkaan sovelleta lain 2 §:n perusteella kaivoslakiin perustuvaan aineiden ottamiseen tai rakentamisen yhteydessä irrotettujen aineiden ottamiseen ja hyväksikäyttöön, kun toimenpide perustuu viranomaisen antamaan lupaan tai hyväksyntään. Maa-aineslakia ei sovelleta myöskään sellaiseen aineiden ottamiseen vesialueella, johon tarvitaan vesilain mukainen lupa.

Viranomaisista ja niiden tehtävistä säädetään lain 4a §:ssä. Ympäristöministeriölle kuuluu lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen. ELY-keskus ohjaa ja valvoo lain mukaista toimintaa alueellaan. Kunnan tehtävänä on ohjata ja valvoa maa-ainesten ottamista kunnassa. Luvan aineiden ottamiseen myöntää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Toiminnan luvanvaraisuudesta säädetään lain 4 §:ssä, jonka mukaan aineiden ottamiseen on saatava lupa. Luvan hakemismenettelystä ja hakemuksessa esitettävistä tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa maa-ainesten ottamisesta (926/2005).

Lupaa haettaessa on lain 5 §:n mukaan esitettävä ottamissuunnitelma aineiden ottamisesta ja ympäristön hoitamisesta sekä alueen myöhemmästä käyttämisestä, mikäli se on mahdollista.

Ainesten ottamista koskevaan lupaan on liitettävä lain 11 §:n mukaan määräykset siitä, mitä hakijan on noudatettava hankkeesta aiheutuvien haittojen välttämiseksi tai rajoittamiseksi, mikäli nämä seikat eivät käy ilmi ottamissuunnitelmasta.

Lain 13 §:ään ja edellä mainitun asetuksen 3 §:ään sisältyvät säännökset kuulemisesta.

Lupaviranomaisen on pyydettävä lausunto ELY-keskukselta, jos alueella on valtakunnallista tai muutoin huomattavaa merkitystä luonnonsuojelun kannalta, jos alueella on merkitystä vesiensuojelun kannalta, tai jos ainesten ottaminen vaikuttaa välittömästi toisen kunnan alueeseen. Lisäksi harkinnanvaraisen lausunnon pyytäminen saattaa tulla kysymykseen maa-ainesasetuksen 4 §:ssä säädettyissä tilanteissa.

Luvan myöntämisen edellytykset on määritelty lain 6 §:ssä. Jos hankkeeseen sovelletaan YVA-lakia, päätöksestä on käytävä ilmi, miten mainitun lain mukainen arviointi on otettu huomioon.

Heinäkuun alussa 2016 voimaan tulevalla ympäristönsuojelulain muutoksella (423/2015) ja maa-aineslain muutoksella (424/2015) sulautuu maa-aineslain mukainen lupamenettely osin ympäristölupamenettelyyn. Sen mukaisesti sellaisen maa-ainesten ottamishankkeen, joka tarvitsee sekä ympäristönsuojelulain että maa-aineslain mukaisen luvan, lupahakemukset käsitellään ympäristönsuojelulain mukaisessa menettelyssä. Yksinomaan maa-aineslain mukaista lupaa edellyttävä hanke käsitellään edelleenkin maa-aineslain mukaisessa menettelyssä.

Kaivoslaki

Uusi kaivoslaki (62172011) tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011.

Lain tarkoituksena on edistää kaivostoiminnan ja malminetsinnän harjoittamista yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla. Kaivoslaki muodostaa kaivostoiminnan harjoittamisen ja kaivosturvallisuuden perusnormiston.

Kaivoslain mukaisena kaivosviranomaisena toimii turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

Kaivoksen perustamiseen ja kaivostoiminnan harjoittamiseen tarvitaan lain 16 §:n mukaisesti kaivoslupa. Lupahakemukseen on liitettävä lain 34 §:n mukaisesti tarvittaessa YVA-lain mukainen arviointiselostus ja selvitys luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettua arvioinnista (Natura-arviointi). Lupahakemuksessa on esitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys muun muassa toiminnan ympäristö- ja muista vaikutuksista ottaen huomioon suunniteltujen toimenpiteiden laatu ja laajuus ellei vaaditut tiedot sisälly edellä mainittuun arviointiselostukseen.

Lain 6 luku sisältää laajan lupaharkintasäännöstön. Kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset.

Lupapäätöksen sisällöstä säädetään lain 56 §:ssä. Jos hankkeeseen sovelletaan YVA-lakia, lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon lupaharkinnassa.

Sähkömarkkinalaki

Sähkömarkkinalaki (588/2013) tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013.

Sähkömarkkinalain 14 §:n mukaan nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohdon rakentamista koskevaa hanketta varten on saatava hankelupa. Hankelupaa ei kuitenkaan tarvita kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköjohdon rakentamiseen.

Lupaviranomainen on Energiavirasto lukuun ottamatta valtakunnan rajat ylittäviä sähköjohtoja, joiden osalta lupaviranomainen on työ- ja elinkeinoministeriö.

Lain 15 §:n mukaan hankelupahakemuksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä säädetään valtioneuvoston asetuksella. YVA-laissa tarkoitettua hanketta koskevaan hakemukseen on liitettävä YVA-lain mukainen arviointiselostus. Hankelupaan voidaan liittää luvan edellytysten kannalta tarpeellisiksi katsottuja ehtoja. Lupapäätöksestä on 14 §:n mukaisesti käytävä ilmi, miten YVA-lain mukainen arviointi on otettu huomioon.

Hankelupaa haettaessa sähköjohdon yksityiskohtainen reitti ei yleensä ole vielä tiedossa. Mahdollisia reittivaihtoehtoja voi tässä vaiheessa olla myös useampia. Hankeluvassa ei määrätä sähköjohdon reittiä, vaan se tapahtuu erikseen johtoreitin käyttöoikeuden hankinnan yhteydessä. Useimmissa tapauksissa suurjännitejohtojen johtoreitin käyttöoikeuden hankinta tapahtuu kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) mukaisessa lunastusmenettelyssä.

Sähkömarkkinalain 17 §:ään sisältyy suurjännitteisten sähköjohtojen reitinmäärittäminen ja johtoalueen käyttöoikeuden hankintaa koskeva erityissäännös, joka edellyttää kunnan suostumuksen nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohdon reitille, jos oikeutta sähköjohdon sijoittamiseen ei perusteta kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain mukaisessa lunastusmenettelyssä ja sähköjohto rakennetaan muualle kuin kaavassa tätä varten varatulle alueelle. Kunta ei saa evätä suostumusta tai asettaa sen myöntämiselle ehtoja ilman alueiden käytön suunnitteluun tai ympäristönäkökohtiin liittyviä taikka muihin seikkoihin perustuvia päteviä syitä, jos epäamisestä tai ehdoista aiheutuu sähkönsiirron turvaamiselle tai hakijalle kohtuutonta haittaa.

Laissa ei ole erillisiä säännöksiä asianosaisten kuulemismenettelystä. Kuulemiseen sovelletaan siten hallintolain säännöksiä.

Maakaasumarkkinalaki

Maakaasumarkkinalaki (508/2000) tuli voimaan 1 päivänä elokuuta 2000.

Maakaasumarkkinalain 6 luvun 5 §:n mukaan maan rajan ylittävän maakaasun siirtoputken rakentamiseen on haettava kirjallisesti hankelupaa työ- ja elinkeinoministeriöltä. Jos hakemus koskee YVA-laissa tarkoitettua hanketta, hakemukseen on liitettävä YVA-lain mukainen arviointiselostus. Hankelupaan voidaan liittää luvan edellytysten kannalta tarpeellisiksi katsottavia ehtoja. Lupapäätöksestä on kuitenkin käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen arviointi on otettu huomioon.

Hankelupaa haettaessa siirtoputken yksityiskohtainen reitti ei yleensä ole vielä tiedossa. Mahdollisia reittivaihtoehtoja voi tässä vaiheessa olla myös useampia. Hankeluvassa ei määrätä siirtoputken reittiä, vaan se tapahtuu erikseen johtoreitin käyttöoikeuden hankinnan yhteydessä. Useimmissa tapauksissa siirtoputken reitin käyttöoikeuden hankinta tapahtuu kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain mukaisessa lunastusmenettelyssä.

Hankelupamenettelyn tarkoituksena on arvioida ennen kaikkea maan rajat ylittävien siirtoputkihankkeiden merkitystä maakaasujärjestelmän ja maakaasun siirtotarpeiden näkökulmasta. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että maan rajan ylittävän siirtoputken rakentaminen on maakaasumarkkinoiden kehityksen ja vastavuoroisuuden kannalta tarkoituksenmukaista. Lupaa myönnettäessä on otettava huomioon hankkeen merkitys maakaasun sisämarkkinoille.

Laissa ei ole erillisiä säännöksiä asianosaisten kuulemismenettelystä. Kuulemiseen sovelletaan siten hallintolain säännöksiä.

Maantielaki

Maantielaki (503/2005) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006 ja samalla kumottiin laki yleisistä teistä (243/1954).

Laki koskee valtion ylläpitämien yleistä liikennettä välittämään tarkoitettujen teiden eli maanteiden suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa. . Lain tarkoituksena on ylläpitää ja kehittää liikkumis- ja kuljetustarpeiden vaatimia toimivia, turvallisia ja kestävästä kehitystä edistäviä maantieyhteyksiä osana liikennejärjestelmää sekä turvata osallistumismahdollisuudet tieratkaisuja koskevaan suunnitteluun toteuttamalla ja edistämällä hyvää hallintoa ja oikeusturvaa maanteitä koskevissa asioissa.

Lain 10 §:n mukaan tienpitäjä on valtio ja 11 §:n mukaan tienpitöviranomaisen on toimivaltainen ELY-keskus.

Maantien rakentaminen perustuu lain mukaisiin yleis- ja tiesuunnitelmiin. Suunnitelman laatimisvelvollisuus koskee tietyin edellytyksin myös maantien parantamista. Suunnitelmien laatimisesta vastaa tienpitöviranomaisen ja niiden hyväksymisestä Liikennevirasto (eräissä tapauksissa hyväksyjänä on liikenne- ja viestintäministeriö). Yleissuunnitelmassa on lain 19 §:n mukaan esitettävä selvitys maantien tarpeellisuudesta ja tutkituista vaihtoehdoista, tien liikenteelliset ja tekniset perusratkaisut, tien likimääräinen sijainti, tien arvioidut vaikutukset ja mahdollisuudet haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi. Tiesuunnitelman sisällöstä säädetään lain 22 §:ssä. Suunnitelmassa on osoitettava tien sijainti ja korkeusasema sekä poikkileikkaus. Tiesuunnitelmaan on liitettävä arvio tien vaikutuksista sekä esitettävä ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen tien haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi. Hyväksytyt tiesuunnitelma oikeuttaa siinä osoitettujen alueiden ja oikeuksien lunastamiseen.

Lain 27 §:n mukaan yleis- ja tiesuunnitelmaa laadittaessa on kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille sekä niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, varattava mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa. Suunnitelmat asetetaan yleisesti nähtäville kuntaan 30 päivän ajaksi ja niitä kohtaan voi esittää muistutuksia. Suunnitelmasta pyydetään lausunnot vaikutusalueen maakunnan liitoilta ja kunnilta sekä myös muilta viranomaisilta, jos se on päätösharkinnassa tarpeen.

Lain 18 §:n mukaan yleissuunnitelma on aina laadittava sellaisissa hankkeissa, joihin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain (468/1994) 2 luvun mukaista arviointimenettelyä. Lain 29 §:n mukaan YVA- laissa tarkoitettua tiehanketta koskevaan yleissuunnitelmaan on liitettävä kyseisen lain mukainen arviointiselostus. Yleis- ja tiesuunnitelmasta on käytävä ilmi, miten selostus on otettu suunnitelmassa huomioon. Kun yleissuunnitelmaan on sovellettu ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain mukaista arviointimenettelyä, ei sitä enää sovelleta yleissuunnitelman mukaisen tiesuunnitelman laatimiseen.

Ratalaki

Ratalaki (110/2007) tuli voimaan 1. päivänä tammikuuta 2008. Laki koskee rautateiden suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa. Lakia sovelletaan valtion hallinnoimaan rataverkkoon ja määrätyiltä osin myös yksityisraiteisiin. Lain tarkoituksena on ylläpitää ja kehittää rautateiden henkilö- ja tavaraliikenteen vaatimia toimivia, turvallisia ja kestävästä kehitystä edistäviä rautatieyhteyksiä osana liikennejärjestelmää. Tarkoituksena on myös turvata rautateiden ylläpitäminen, kehittäminen ja rakentaminen valtakunnan eri osia yhdistävänä liikennemuotona sekä turvata

osallistumismahdollisuudet rautatieliikenne ratkaisuja koskevaan suunnitteluun toteuttamalla ja edistämällä hyvää hallintoa ja oikeusturvaa rataverkkoa koskevissa asioissa.

Lain 7 §:n mukaan Liikennevirasto toimii radanpitoviranomaisena ja hallinnassaan olevan rataverkon radanpitäjänä.

Rautatien rakentaminen perustuu ratalain mukaisiin yleis- ja ratasuunnitelmiin. Suunnitelmien laatimisesta ja hyväksymisestä vastaa Liikennevirasto (eräissä tapauksissa hyväksyjänä on liikenne- ja viestintäministeriö).

Yleissuunnitelmassa on lain 12 §:n mukaan esitettävä selvitys rautatien rakentamisen tai rataverkon kehittämisen tarpeellisuudesta sekä tutkituista vaihtoehdoista, radan liikenteelliset ja tekniset perusratkaisut, rautatiealueen likimääräinen sijainti sekä rautatiealueen ja rautatieliikenteen arvioidut vaikutukset. Yleissuunnitelmassa on lisäksi esitettävä mahdollisuudet haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi sekä alustava kustannusarvio. Ratasuunnitelmassa esitetään lain 15 §:n mukaan rautatie ja sen sijainti, käyttö eri tarkoituksiin, korkeusasema, poikkileikkaus ja kuivatus sekä suunnitellut eritasoristeykset, tasoristeykset ja kulkuyhteydet. Ratasuunnitelmaan on liitettävä arvio rautatien vaikutuksista sekä esitettävä ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen radan rakentamisen tai junaliikenteen haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi. Hyväksytty ratasuunnitelma oikeuttaa siinä osoitettujen alueiden ja oikeuksien lunastamiseen.

Lain 22 §:n mukaan yleis- ja ratasuunnitelmaa laadittaessa on kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille sekä niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, varattava mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa. Suunnitelmat asetetaan yleisesti nähtäville kuntaan 30 päivän ajaksi ja niitä kohtaan voi esittää muistutuksia. Suunnitelmasta pyydetään lausunnot vaikutusalueen maakunnan liitoilta ja kunnilta sekä myös muilta viranomaisilta, jos se on päätösharkinnassa tarpeen.

Lain 11 §:n mukaan yleissuunnitelma on aina laadittava sellaisissa hankkeissa, joihin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 2 luvun mukaista arviointimenettelyä. Lain 24 §:n mukaan YVA- laissa tarkoitettua ratahanketta koskevaan yleissuunnitelmaan on liitettävä kyseisen lain mukainen arviointiselostus. Yleis- ja tiesuunnitelmasta on käytävä ilmi, miten selostus on otettu suunnitelmassa huomioon. Kun yleissuunnitelmaan on sovellettu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista arviointimenettelyä, ei sitä enää sovelleta yleissuunnitelman mukaisen ratasuunnitelman laatimiseen.

Ilmailulaki

Ilmailulaki (864/2014) tuli voimaan 13 päivänä marraskuuta.2014. Lailla kumottiin vastaavaniminen laki (Ilmailulaki 1194/2009). Ilmailulaille säännellään ilmailua Suomessa ja ilmailua suomalaisella ilma-alueella Suomen ulkopuolella. Laissa säädetään muun muassa ilma-alueita ja niiden henkilöstöä samoin kuin ilmailua palvelevaa maahenkilöstöä koskevista turvallisuus- ja kelpoisuusvaatimuksista, ilmailun luvista ja rekistereistä, lentopaikoista ja maalaitteista, lentoasemien maahuolinnasta, siviili-ilmailun turvaamisesta, lennonvarmistuksesta, ilmailuonnettomuuksien tutkinnasta, ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelusta sekä seuraamuskäytännöistä.

Ilmailulain mukaisena toimivaltaisena viranomaisena toimii Liikenteen turvallisuusvirasto.

Lain 79 §:ssä säädetyn mukaan lentopaikan tai muun ilmailua palvelevan alueen rakentamiseen on saatava rakentamislupa muutamia säännöksessä lueteltuja poikkeuksia lukuun ottamatta. Lupavelvoite koskee myös lentopaikan tai muun ilmailua palvelevan alueen muutoksia, joilla saattaa olla vaikutuksia lentoturvallisuuteen tai merkittäviä vaikutuksia maisemakuvaan. Rakentamisluvan myöntää Liikenteen turvallisuusvirasto. Valtioneuvosto voi yksittäistapauksessa pidättää rakentamislupaa koskevan asian ratkaistavakseen.

YVA-asetuksen 6 §:n mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan lentokenttien rakentamiseen, kun pääkiitorata on vähintään 2 100 metriä pitkä.

Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta

Kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annettu laki (603/1977) astui voimaan 1 päivänä tammikuuta 1978.

Lain 3 §:n mukaan lunastamalla voidaan hankkia kiinteää omaisuutta taikka pysyvä tai määräaikainen erityinen oikeus, rajoittaa pysyvästi tai määräajaksi oikeutta käyttää tai vallita kiinteää omaisuutta taikka erityistä oikeutta sekä lakkauttaa erityinen oikeus.

Lain 4 §:n mukaan lunastaa saadaan, kun yleinen tarve sitä vaatii. Lunastusta ei kuitenkaan saa panna toimeen, jos lunastuksen tarkoitus voidaan yhtä sopivasti saavuttaa jollain muulla tavalla taikka jos lunastuksesta yksityiselle edulle koitua haitta on suurempi kuin siitä yleiselle edulle saatava hyöty.

Lunastuslupan antaa hakemuksesta valtioneuvosto yleisistunnossaan. Jos lunastuslupaa haetaan rautatien, voimansiirtolinjan, maakaasulinjan muun näihin verrattavan yrityksen rakentamista varten, eikä luvan antamista vastusteta tai kysymys on yleisen ja yksityisen edun kannalta vähemmän tärkeästä lunastuksesta, luvan voi antaa myös Maanmittauslaitos.

YVA-laissa tarkoitettua hanketta koskevaan lunastuslupahakemukseen on liitettävä YVA-lain mukainen arviointiselostus. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy tämän lain soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, ei samaa selvitystä vaadita uudestaan.

Lain 8 §:n mukaan lunastettavan kiinteän omaisuuden omistajalle ja käyttöoikeuden haltijalle on, jollei hakija näytä heidän kirjallisesti suostuneen lunastukseen, ennen lunastusluvan antamista varattava tilaisuus antaa määräajassa lausuntonsa asiasta. Lain 9 §:n mukaan jos lunastus tapahtuu voimansiirtolinjan, maakaasuverkoston tai muun näihin verrattavan yrityksen rakentamista varten, voidaan kiinteän omaisuuden omistajien ja käyttöoikeuden haltijoiden kuuleminen järjestää siten, että hakija varaa niille omistajille ja haltijoille, joiden etua ja oikeutta asia koskee, mahdollisuuden lausua mielipiteensä hankkeesta kussakin kunnassa järjestettävässä kokouksessa.

Sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain mukaisissa hankeluvissa ei määrätä johdon tai putken reittiä. Johdon tai putken tarvitsema alue hankitaan useimmissa tapauksissa lunastuslupamenettelyssä. Myös vapaaehtoinen sopiminen maanomistajien kanssa on mahdollista, mutta sitä ei käytetä usein, koska johto- tai putkireiteillä on lähes aina hyvin suuri määrä maanomistajia.

Lain 84 §:n mukaan ennen lunastuksen toimeenpanoa voidaan myöntää lupa lunastuksen kohteeksi aiotun alueen tutkimiseen. Tutkimustyössä ei toisen oikeuteen saa puuttua enempää kuin tutkimuksen tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä, eikä omistajalle tai oikeudenhaltijalle saa aiheuttaa tarpeetonta häiriötä. Lupapäätöksessä on tarvittaessa yksilöitävä, millaisiin toimenpiteisiin lupa on annettu ja millaisia rajoituksia työn suorittamisessa on noudatettava. Luvan tutkimuksen suorittamiseen antaa Maanmittauslaitos. Lupa-asiaa käsiteltäessä voidaan asiasta antaa

asianosaisille tieto hallintolain 62 §:ssä tarkoitettuna yleistiedoksiantona. Jos kuitenkin on ilmeistä, että tutkimustyö vaikeuttaisi merkittävästi jonkin kiinteistön käyttöä, on tällaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle annettava tieto hakemuksesta hallintolain 59 §:ssä tarkoitettuna tavallisena tiedoksiantona.

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettu laki (390/2005) tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2005.

Lain 23 §:n mukaan vaarallisen kemikaalin laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain Turvallisuus- ja kemikaaliviraston luvalla. Lupahakemuksessa on esitettävä tiedot ja selvitykset suunnitellusta toiminnasta ja turvallisuusjärjestelyistä. Toiminnanharjoittajan on esitettävä lupaa hakiessaan ympäristövaikutusten arviointiselostus, jos kyse on YVA-laissa tarkoitettua hankkeesta siltä osin kuin arviointiselostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, ei samoja tietoja vaadita uudestaan. Luvasta on käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen arviointi on otettu huomioon.

Lupamenettelystä säädetään tarkemmin maakaasun käsittelyn turvallisuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (551/2009).

Lain 25 §:n mukaan edellytyksenä 23 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämiselle on, että toiminnanharjoittaja on osoittanut toiminnan täyttävän lain 2 luvun mukaiset turvallisuusvaatimukset. Lupaan voidaan liittää näiden vaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia ehtoja.

Laissa ei ole erillisiä säännöksiä asianosaisten kuulemismenettelystä. Kuulemiseen sovelletaan siten hallintolain säännöksiä.

Ydinenergialaki

Ydinenergialaki (990/1987) tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1988.

Ydinenergialaki sisältää ydinenergian käyttöön liittyvät yleiset periaatteet sekä säännökset ydinenergian käytön turvallisuudesta, ydinjätehuollon toteuttamisesta, ydinenergian käytön luvanvaraisuudesta ja valvonnasta sekä toimivaltaisista viranomaisista. Ydinenergian käytöllä tarkoitetaan ydinenergiain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa, joka kattaa kaikki ydinenergiaan ja sen tuottamiseen liittyvät toiminnot uraanin tai toriumin tuotantoon tähtäävästä kaivos- ja rikastustoiminnasta aina ydinjätteiden loppusijoitukseen. Lakia tarkentavia säännöksiä on annettu ydinenergia-asetuksella (161/1988).

Ydinenergian käyttö on 8 §:n mukaan kielletty ilman ydinenergiain mukaista lupaa. Ydinenergian käyttö edellyttää ydinenergiain mukaan valtioneuvoston periaatepäätöstä 4 luvussa säädetyn mukaisesti, ydinlaitoksen rakentamislupaa 18 § ja 19 §:n mukaan sekä ydinlaitoksen käyttö lupaa 20 §:n mukaan.

Ydinenergialaki sisältää viittauksia ympäristövaikutusten arviointiin 4 luvussa, jossa säädetään periaatepäätöksestä, sekä 5 luvussa, jossa säädetään lupamenettelystä. Ydinenergiain 13 §:n mukaan hakijan on ennen periaatepäätöksen tekemistä julkistettava [kauppa- ja teollisuusministeriön] tarkastama, sen ohjeiden mukaisesti laadittu yleispiirteinen selvitys laitoshankkeesta, laitoksen arvioidusta ympäristövaikutuksista ja sen turvallisuudesta siten, että selvitystä on yleisesti saatavilla.

Ydinenergilain 19 §:n mukaan lupa ydinlaitoksen rakentamiseen voidaan myöntää, jos pykälässä luetellut kaikki edellytykset täyttyvät, mukaan lukien vaatimus että, ydinlaitoksen sijoituspaikka on toiminnan turvallisuuden kannalta tarkoituksenmukainen ja ympäristönsuojelu on otettu asianmukaisesti huomioon toiminnan suunnittelussa. Samoin 20 §:n mukaan lupa ydinlaitoksen käyttämiseen voidaan myöntää sitten kun lupa sen rakentamiseen on myönnetty ja muiden vaatimusten ohella jos ydinlaitos ja sen käyttäminen täyttävät ydinenergilain mukaiset turvallisuutta koskevat vaatimukset ja työntekijöiden ja väestön turvallisuus sekä ympäristönsuojelu on otettu asianmukaisesti huomioon.

Ydinenergia-asetuksessa 161/1988 on tarkempia säännöksiä lupahakemuksesta sekä hakemukseen liitettävistä selvityksistä. Valtioneuvoston periaatepäätöstä koskevaan hakemukseen on asetuksen 24 §:n, sellaisena kuin se on asetuksessa 755/2013, mukaan liitettävä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukaisesti laadittu arviointiselostus ja yhteysviranomaisen lausunto arviointiselostuksesta sekä selvitys suunnitteluperusteista, joita hakija aikoo noudattaa ympäristövahinkojen välttämiseksi ja ympäristörasituksen rajoittamiseksi.

Rakentamislupahakemukseen on ydinenergia-asetuksen 32 §:n mukaan, sellaisena kuin se on asetuksessa 473/1996, liitettävä selvitys ydinlaitoksen ympäristövaikutuksista sekä selvitys suunnitteluperusteista, joita hakija aikoo noudattaa ympäristövahinkojen välttämiseksi ja ympäristörasituksen rajoittamiseksi. Käyttölupahakemukseen on asetuksen 34 §:n, sellaisena kuin se on asetuksessa 473/1996, mukaan samoin liitettävä selvitys toimenpiteistä ydinlaitoksen ympäristörasituksen rajoittamiseksi.

Haettaessa muutosta ydinlaitoksen rakentamis- tai käyttölupaan, ydinenergia-asetuksen 40 §:n mukaan on soveltuvin osin noudatettava samoja säännöksiä kuin uutta lupaa haettaessa.

Yleisön kuulemisesta säädetään ydinenergilain 13 §:ssä, jonka mukaan [kauppa- ja teollisuusministeriön] on varattava ydinlaitoksen lähiympäristön asukkaille ja kunnille sekä paikallisille mahdollisuus ennen periaatepäätöksen tekemistä esittää kirjallisesti mielipiteensä hankkeesta. Ministeriön on lisäksi laitoksen suunnitellulla sijaintipaikkakunnalla järjestettävä tarkemmin määräämällään tavalla julkinen tilaisuus, jossa asiasta voidaan esittää suullisesti tai kirjallisesti mielipiteitä, jotka on saatettava valtioneuvoston tietoon. Tarkemmat yksityiskohtaiset säännökset yleisestä kuulemisesta sekä ministeriön ilmoitusvelvollisuudesta, joka koskee ydinlaitoshankkeen vireilläoloa, sisältyvät ydinenergia-asetuksen 27, 28 sekä 29 §:n.

2.2. Käytäntö

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamismäärät

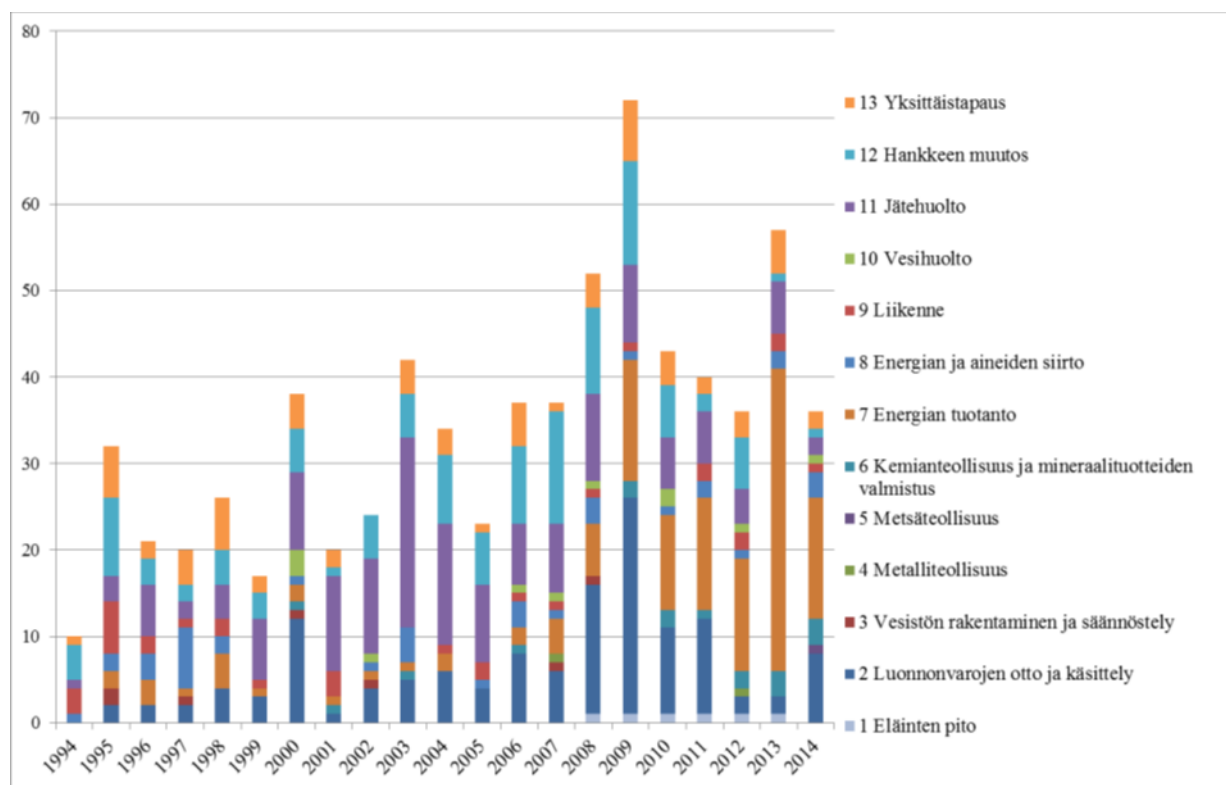
Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan keskimäärin 30-50 hankkeeseen vuodessa. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan vain ympäristövaikutuksiltaan suurimpiin hankkeisiin, jolloin pienen mittakaavan hankkeet jäävät soveltamisen ulkopuolelle. Vireille tulleiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyjen määrä on kasvanut lain voimaantulon alkuvuosista ja vaihtelee paljon myös vuosittain (kuva 1). 1990-luvulla vuosittain vireille tuli keskimäärin 20–30 arviointimenettelyä vuodessa, kun taas 2000-luvun alussa vireille tuli vuosittain 35–40 arviointimenettelyä ja 2008 jälkeen useimpina vuosina yli 40 arviointimenettelyä vuodessa. Eniten arviointimenettelyjä tuli vireille vuonna 2009 (72 kappaletta).

Yleisin hanketyyppi on ollut jätehuolto, joita on ollut yhteensä 157 hanketta, seuraavaksi yleisin luonnonvarojen otto ja käsittely (132 kpl) ja kolmanneksi yleisin energiantuotanto (130 kpl). Vähiten ympäristövaikutusten arviointimenettelyä on sovellettu metsäteollisuushankkeisiin (1 kpl), metalliteollisuushankkeisiin (2 kpl), eläintenpitoon (6 kpl), vesistön rakentamiseen (7 kpl) ja

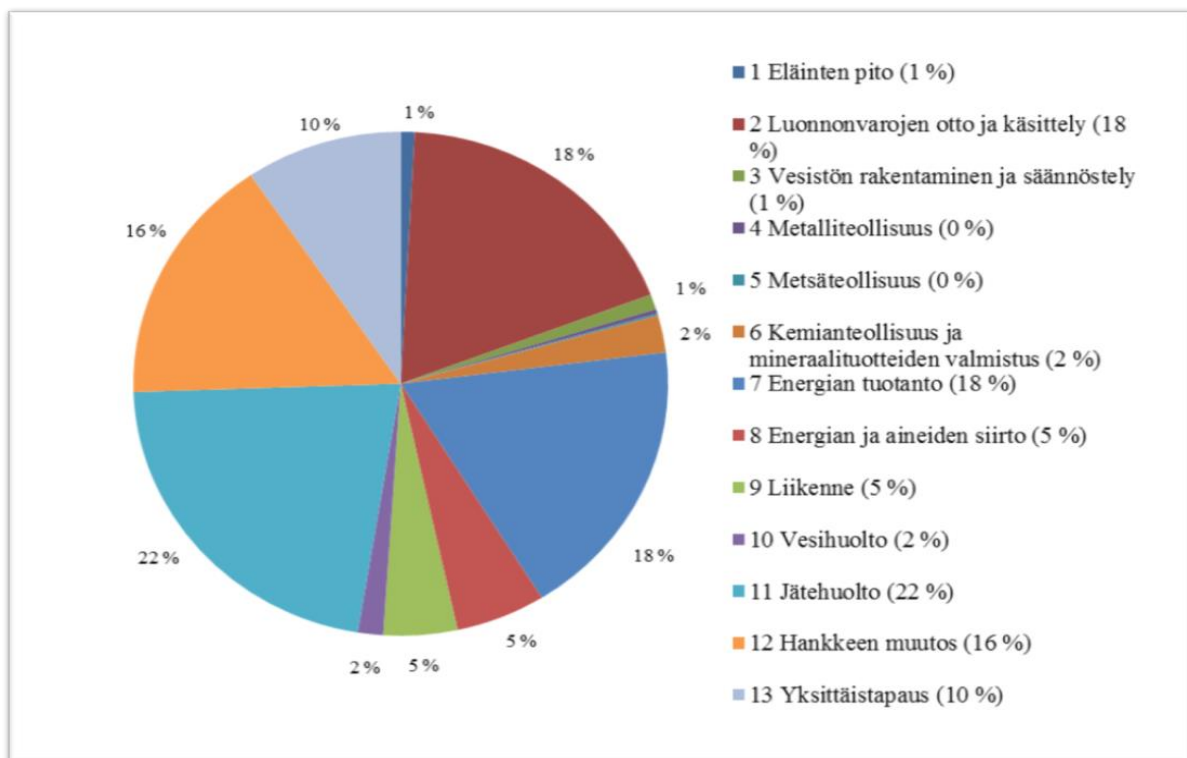
vesihuoltoon (11 kpl). Jätehuollon lainsäädännön muutokset ja jätehuollon kehittyminen ovat vaikuttaneet näiden hankkeiden arviointimenettelyjen määrään. Viime vuosina energiapolitiikan muutokset ovat tuoneet paljon tuulivoimahankkeita ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn piiriin.

Kaikkiaan ympäristövaikutusten arviointihankkeita on tullut vireille vuoden 2014 loppuun mennessä 717. Näistä hankkeista päättäneitä oli 641, vireillä 60 ja keskeytettyjä 16.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyjen määrä vaihtelee ELY-keskuksittain. Eniten hankkeita oli tullut vireille Uudellamaalla, kaikkiaan 126 ja vähiten Etelä-Savossa, 20. Työ- ja elinkeinoministeriö toimii yhteysviranomaisena ydinenergiahankkeissa. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä on sovellettu ydinenergiahankkeisiin 11 kertaa.



Kuva 1: Vuosina 1994-2014 vireille tulleet ympäristövaikutusten arviointimenettelyt hanketyypeittäin ja vuosittain. YVA-laki tuli voimaan syyskuussa 1994, mikä vaikuttaa vuoden vähäisempään menettelyjen määrään.



Kuva 2: Vuosina 1994–2014 vireille tulleet ympäristövaikutusten arviointimenettelyt ja niiden jakautuminen hanketyyppeihin.

Taulukko 1: Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltaminen yksittäistapauksissa (YVA-laki 6 §). Aineistona on päätökset ajalta 1.9.2006–31.12.2013 (Perho 2015).

Hanketyyppi	Sovellettu	Ei sovellettu	Rauennut	Yhteensä
Eläintenpito	7	46	0	53
Luonnonvarojen otto ja käsittely	21	49	0	70
Vesistön rakentaminen ja säännöstely	0	6	0	6
Metalliteollisuus	0	1	0	1
Metsäteollisuus	0	0	0	0
Kemianteollisuus ja mineraalituotteiden valmistus	3	5	0	8
Energiantuotanto, tuulivoima	74	89	2	165
Energiantuotanto, muut	3	3	0	6
Energian ja aineiden siirto sekä varastointi	2	21	0	23
Liikenne	9	22	1	32
Vesihuolto	2	7	0	9
Jätehuolto	3	26	0	29
Yksittäistapaukset	6	20	0	26
YHTEENSÄ	130	295	3	428

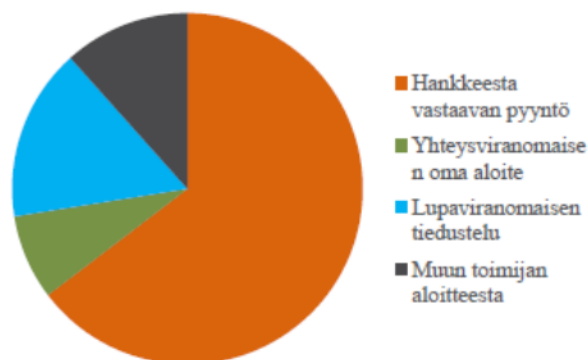
Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltaminen yksittäistapauksessa

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan joko suoraan YVA-asetuksen hankeluettelon perusteella tai elinkeino-liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksellä yksittäistapauksessa. Ydinlaitoshankkeissa päätöksen tekee työ- ja elinkeinoministeriö. Yksittäistapauksessa on tehty vuoden 2013 loppuun mennessä 428 päätöstä, joista 130 hankkeeseen oli sovellettava arviointimenettelyä ja 295 ei tullut soveltaa arviointimenettelyä. Päätökset ovat koskeneet useimmiten tuulivoiman rakentamista, luonnonvarojen ottoa ja käsittelyä tai eläintenpitoa.

Päätösharkinnan kohteeksi tulleista hankkeista noin 30 %:iin päädyttiin soveltamaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Päätöksentekomenettelyyn päätyvät hankkeet ovat keskimäärin olleet melko pieniä tai vaikutuksiltaan vähäisiä, mikä selittää kielteisten päätösten suurta määrää.

Suurin osa YVA-lain 6 §:n mukaisista päätöksistä perustuu hankkeesta vastaavan tekemään pyyntöön. Voidaan katsoa, että hankkeesta vastaava on halunnut varmistaa hankkeensa ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisen tarpeellisuuden ennen lupamenettelyä.

Päätösten yleisimmät vireilletulotavat (n=396)



Kuva 3: YVA-menettelyn soveltaminen yksittäistapauksissa, vireilletulon tavat. Aineistona päätökset ajalta 1.9.2006–31.12.2013 (Perho 2015).

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn kesto

Ympäristövaikutusten arviointimenettely jakautuu kahteen vaiheeseen. Arviointiohjelmavaiheen kuulemisaika on 30-60 päivää. Tämän jälkeen yhteysviranomaisen antaa oman lausuntonsa arviointiohjelmasta yhden kuukauden kuluessa. Arviointiselostusvaiheen kuulemisaika on myös 30-60 päivää. Yhteysviranomaisen on annettava lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä kahden kuukauden kuluessa kuulemisajan päättymisestä. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn

käsittelyaika on laissa säädetty, arviointiohjelmavaiheessa 2-3 kuukautta ja arviointiselostusvaiheessa 3-4 kk. Enimmillään viranomaiskäsittelyyn kuluva aika on 7 kuukautta. Kun keston lasketaan mukaan hankkeesta vastaavan keskimäärin arviointiselostuksen valmisteluun käyttämä aika, saadaan arviointimenettelyn kestoksi noin 1 - 1 ½ vuotta. Menettelyn kesto riippuu siis pitkälti hankkeesta vastaavasta, esimerkiksi miten maastoinventoinnit ajoitetaan ja paljonko aikaa tarvitaan ympäristövaikutusten selvittämiseen, arviointiselostuksen laatimiseen ja kuinka paljon vuorovaikutusta ympäristövaikutusten arviointiin halutaan sisällyttää. Osa hankkeesta vastaavista on varautunut ympäristövaikutusten arviointiin tekemällä osan maastoinventoinneista ja ympäristöselvityksistä ennen ympäristövaikutusten arvioinnin alkamista. Arviointimenettelyn aikana täydennetään tietoja ja laaditaan lopullinen vaikutusten arviointi. Osa hankkeesta vastaavista myös käyttää ympäristövaikutusten arviointia oman suunnittelunsa apuvälineenä siten, että YVA-menettely etenee muun suunnittelun hitaammassa aikataulussa, jolloin YVA-menettelyn kokonaiskestokin saattaa olla pidempi.

YVA-lain mukaisiin tehtäviin käytetty työaika ja suoritemaksut

ELY-keskuksissa YVA-lain mukaisiin tehtäviin käytetty työaika on kaksinkertaistunut 1990-luvun lopulta vuoteen 2008 mennessä, mikä noudattelee menettelyiden määrän kasvua. Vuonna 2015 se oli noin 17 henkilötyövuotta josta noin 8,23 henkilötyövuotta on maksutonta ohjausta ja neuvontaa.

Taulukko 2. Ympäristövaikutusten arviointitehtäviin käytetyt henkilötyövuodet ELY-keskuksittain vuonna 2015. Ensimmäisen rivin tehtäviin kuuluvat yleinen ohjaus ja muun muassa YVA-menettelyn soveltamisalan määrittelyyn liittyvät tehtävät, kuten yksittäistapauksessa tehtävät päätökset ja niiden valmistelu. Toisen rivin tehtävät muodostuvat YVA-menettelyn arviointiohjelmaja- ja -selostusvaiheen yhteysviranomaistehtävistä.

	EPO	ESA	HAM	KAS	KAI	KES	LAP	PIR	POK	POP	POS	UUS	VAR	YHT
YVA- tehtävät, yleinen ohjaus ja maksuton viranomaistoiminta	1,51	0,28	0,20	0,59	0,11	0,53	0,39	0,81	0,13	1,00	0,50	1,93	0,27	8,23
Maksullinen, YVA-tehtävä	2,08	0,20	0,12	0,46	0,19	0,11	0,80	0,37	0,19	2,14	0,30	1,02	0,45	8,42

YVA-lain mukaisista yhteysviranomaistehtävistä on säädetty suoritemaksut arviointiohjelmaja- ja arviointiselostuslausunnon laatimiselle. Hinnoittelun lähtökohtana on neliportainen hinnoittelu, joka perustuu ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta ja arviointiselostuksesta annettavien lausuntojen laatimisen edellyttämään työmäärään. Porrastus on YVA-ohjelman osalta (2015) 4000 eurosta 32 000 euroon ja arviointiselostuksen osalta 6000 eurosta 42 000 euroon. Tuntihinnaksi on määritelty 80 euroa. Maksu kertyy arviointiasiakirjan vireilletulosta lausunnon antamiseen saakka. Vuonna 2015 kertymä oli arviointiohjelmista 266 000 euroa ja arviointiselostuksista 456 000 euroa.

Espoon sopimuksen ja SOVA-pöytäkirjan mukaiset kansainväliset menettelyt

Ympäristöministeriö on Espoon sopimuksen toimivaltainen viranomainen Suomessa, ja vastaa sopimuksen toimialaan kuuluvista tehtävistä. Ahvenanmaalla ei ole itsenäistä asemaa Espoon sopimuksen osapuolena eikä omaa Espoon sopimuksen yhteystahoa, vaan sen osallistuminen sopimuksen mukaisiin kansainvälisiin ympäristövaikutusten arviointimenettelyihin tapahtuu ympäristöministeriön kautta.

Vuoden 2010 loppuun mennessä Espoon sopimusta oli sovellettu 38 hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn. Suomi on ollut aiheuttajaosapuolena 22 hankkeessa ja kohdeosapuolena 17 hankkeessa, kahdessa hankkeessa (Itämeren kaasuputkihanke –Nord Stream ja Suomen ja Viron välinen Balticconnector-kaasuputkihanke) Suomi on ollut sekä aiheuttaja- että kohdeosapuolena.

Venäjä ei ole Espoon sopimuksen osapuoli, se on allekirjoittanut sopimuksen, mutta ei ole ratifioinut sitä. Suomen soveltamiskäytäntö kuitenkin on ollut sellainen, että Venäjälle on ilmoitettu kaikista hankkeista, joilla on todennäköisesti merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia Venäjän alueelle. Venäjä on soveltanut sopimusta aiheuttajaosapuolen aseman kaltaisesti Ust-Lugan satamaterminaalihankkeessa ja Itämeren kaasuputkihankkeessa.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyjen vireilletulossa on ollut huomattavaa vuotuista vaihtelua, mutta 2000-luvun puolivälistä lähtien trendi on ollut selvästi nouseva. Kansainvälisten ympäristövaikutusten arviointimenettelyjen määrän kasvu näkyy myös ympäristöministeriön lisääntyneenä työmääränä. Merkittävä vaikutus työmäärään on ollut erityisesti Itämeren kaasuputkihankkeen sekä ydinenergiahankeiden laajoilla kansainvälisillä ympäristövaikutusten arviointimenettelyillä vuosina 2006–2010.

Vuoden 2010 loppuun mennessä päättyneiden kansainvälisten ympäristövaikutusten arviointimenettelyjen keskimääräinen kesto on ollut 16 kuukautta Suomen ollessa aiheuttajaosapuolena ja 17 kuukautta Suomen ollessa kohdeosapuolena. Kesto on laskettu notifiointista yhteysviranomaisen selostuslausuntoon (Suomi aiheuttajaosapuolena) ja notifiointista Suomen arviointiselostusta koskevaan vastaukseen (Suomi kohdeosapuolena).

Suurin osa kansainvälisistä ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä, joissa Suomi on ollut osallisena, on käyty Ruotsin kanssa. Seuraavaksi eniten yhteisiä menettelyjä on muiden naapurimaiden, eli Viron, Venäjän ja Norjan, kanssa. Suomen lukuisat ydinenergiahankeet näkyvät Suomen hankkeisiin osallistuneiden maiden laajana joukkona, Itävallan omasta pyynnöstään ollessa kaukaisin Suomen ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn osallistunut maa.

Suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutuksiin liittyvistä tiedottamis- ja neuvottelutehtävistä huolehtii SOVA-lain mukaan ympäristöministeriö yhdessä kohdevaltion kanssa.

Tähän mennessä SOVA-pöytäkirjan mukaista kansainvälistä menettelyä on SOVA-lain mukaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarviointien osalta sovellettu 15 kertaa. Suomi on ollut aiheuttajaosapuolena kolmen suunnitelman tai ohjelman ympäristöarvioinnissa sekä kohdeosapuolena 12:ssa ympäristöarvioinnissa.

2.3. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Lainsäädäntö eräissä maissa

Euroopan unioni

YVA-direktiivi

Euroopan unionissa on säädetty ympäristövaikutusten arvioinnista alun perin vuonna 1985 annetulla tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetulla neuvoston direktiivillä 85/337/ETY, jota on sittemmin muutettu kolme kertaa (neuvoston direktiivi 97/11/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/35/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/31/EY). Alkuperäinen direktiivi myöhemmin tehtyine muutoksineen on kodifioitu yhdeksi direktiiviksi, kun vuonna 2011 annettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi

2011/92/EU tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista (kodifikaatio, jäljempänä YVA-direktiivi).

YVA-direktiivissä edellytetään ennakkollista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sen liitteessä I mainituille hankkeille. Liitteessä II mainittujen hankkeiden ympäristövaikutukset tulee arvioida, mikäli niillä on laatunsa, kokonsa ja sijaintinsa vuoksi todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia liitteen III arviointiperusteet huomioon ottaen. Olemassa olevien hankkeiden muutokset ja laajennukset ovat myös arvioinnin piirissä, jos esimerkiksi kapasiteettilisäys ylittää hankeluettelon kokorajan. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että YVA-direktiivissä mainitut hankkeet alistetaan lupamenettelyyn. Lupamenettelyssä ja luvassa on otettava ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä saadut tiedot huomioon ja kirjattava tämä lupapäätökseen. YVA-direktiivin soveltamisalaan kuuluu YVA-menettelyn lisäksi myös YVA-direktiivin alaisiin hankkeisiin liittyvät lupamenettelyt.

Direktiivi edellyttää yleisölle tiedottamista sekä asianosaisille tarjottua mahdollisuutta osallistumiseen. Jäsenvaltioiden edellytetään määrittelevän yksityiskohtaiset järjestelyt tiedottamisen ja kuulemisen järjestämiseksi. Huomautukset ja mielipiteet tulee voida esittää vaihtoehtojen ollessa vielä avoinna.

Espoon YVA-yleissopimus on saatettu voimaan Euroopan unionissa YVA-direktiivillä. Jos hankkeella on toisen jäsenvaltion alueelle todennäköisesti kohdistuva merkittävä vaikutus, on tämän jäsenvaltion viranomaisille ja kansalaisille annettava mahdollisuus osallistua hankkeen arviointimenettelyyn. Menettelyyn liittyy myös velvoite neuvottelujen järjestämiselle muun muassa hankkeen mahdollisista rajat ylittävistä vaikutuksista ja tällaisten vaikutusten vähentämiseksi tai poistamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä. Lupamenettelyssä ja luvassa on huomioitava myös muissa jäsenmaissa järjestettyjen kuulemisten ja käytyjen neuvottelujen tulokset. Lupapäätöksen keskeinen sisältö on toimitettava osallistuneelle jäsenvaltiolle, jonka on varmistettava tietojen antaminen yleisön saataville niiden omalla alueella. YVA-direktiivi määrittelee luvasta tiedottamisesta tarkemmin kuin Espoon sopimus. Lisäksi direktiivi edellyttää, että jäsenvaltion on voitava osallistua toisen jäsenvaltion arviointimenettelyyn niin vaatiessaan. Espoon sopimus edellyttää vastaavassa tilanteessa molempien osapuolen suostumusta tai esimerkiksi erikseen perustettavan selvitystoimikunnan lausuntoa asiasta.

Osallistumisoikeusdirektiivi

Yleisön osallistumisesta tiettyjen ympäristöä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen sekä neuvoston direktiivien 85/337/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta yleisön osallistumisen sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden osalta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/35/EY, jäljempänä osallistumisoikeusdirektiivi, liittyy tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen (SopS 121—122/2004, jäljempänä Århusin yleissopimus) ratifiointiin Euroopan yhteisössä. Direktiivillä on mukautettu yhteisön lainsäädäntö Århusin yleissopimuksen vaatimuksiin siltä osin kuin sopimuksessa on määräyksiä yleisön osallistumis- ja muutoksenhakuoikeudesta. Direktiiviin sisältyy säännökset yleisön osallistumisesta tiettyjen ympäristöä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen, minkä lisäksi sillä muutettiin aiempaa YVA-direktiiviä (85/337/ETY) ja IPPC-direktiiviä (96/61/EY) muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta koskien. YVA-lainsäädännön osalta direktiivi on pantu täytäntöön YVA-lain muutoksella (458/2006) ja siihen liittyvällä valtioneuvoston asetuksella ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006).

Osallistumisoikeusdirektiivin 2 artiklassa säädetään yleisön osallistumisesta direktiivin liitteessä I lueteltujen suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen. Luettelo käsittää kaikkiaan kuudessa yhteisön ympäristödirektiivissä säädetyt suunnitelmat ja ohjelmat, joista neljä koskee eri jätedirektiiveissä

(75/442/ETY, 91/157/ETY, 91/689/ETY ja 94/62/EY) tarkoitettuja suunnitelmia tai ohjelmia. Lisäksi artiklaa sovelletaan vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta annetussa neuvoston direktiivissä 91/676/ETY ja ilmanlaadun arvioinnista annetussa neuvoston direktiivissä 96/62/EY tarkoitettuihin suunnitelmiin ja ohjelmiin.

Osallistumisoikeusdirektiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisölle tiedotetaan ehdotuksista suunnitelmiksi tai ohjelmiksi ja että yleisöllä on oikeus esittää niistä mielipiteensä. Osallistumisen tulokset on otettava asianmukaisella tavalla huomioon ja hyväksytyistä suunnitelmista tai ohjelmista on tiedotettava yleisölle. Yleisöllä tarkoitetaan artiklassa yhtä tai useampaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä sekä näiden henkilöiden yhteenliittymiä, järjestöjä tai ryhmiä. Kansallisesti on määriteltävä se yleisö, jolla on oikeus osallistua menettelyyn direktiivin tarkoittamissa asioissa. Direktiivin kansalliseksi täytäntöönpanemiseksi erityisesti sen 2 artiklan osalta täydennettiin ympäristönsuojelulain 26 §:n 1 momentin säännöstä yleisön osallistumisesta eräiden ympäristöä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien valmisteluun. Toisin kuin tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (2001/42/EY), osallistumisoikeusdirektiivin mukaisten suunnitelmien tai ohjelmien tarkoituksena ei pääsääntöisesti ole luoda puitteita hankkeiden lupa- tai hyväksymispäätöksille.

Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointia koskeva direktiivi

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 2001/42/EY, jäljempänä SOVA-direktiivi, annettiin kesäkuussa 2001.

Direktiivi edellyttää, että sen soveltamisalaan kuuluvien suunnitelmien ja ohjelmien sekä niiden kohtuullisten vaihtoehtojen ympäristövaikutukset selvitetään ja arvioidaan suunnitelman tai ohjelman valmistelun aikana ja ennen sen hyväksymistä. Suunnitelman tai ohjelman valmistelun yhteydessä laaditaan ympäristöselostus ja yleisölle sekä ympäristöasioista vastaaville viranomaisille annetaan mahdollisuus esittää mielipiteensä. Jos suunnitelmalla tai ohjelmalla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia toisissa jäsenvaltioissa, niitä on kuultava, ja niiden yleisölle ja ympäristöasioista vastaaville viranomaisille on annettava mahdollisuus esittää näkemyksensä asiasta.

Arvioinnin tulokset on otettava huomioon suunnitelmaa tai ohjelmaa valmisteltaessa. Kun suunnitelma tai ohjelma on hyväksytty, yleisölle ja ympäristöasioista vastaaville viranomaisille sekä mahdollisesti kuulluille jäsenvaltioille on toimitettava tiedot päätöksestä ja sen perusteluista. Suunnitelmien ja ohjelmien toteuttamisesta aiheutuvia merkittäviä ympäristövaikutuksia on myös seurattava. Direktiivi edellyttää lisäksi, että jäsenvaltiot varmistavat ympäristöselostuksen laadun.

SOVA-direktiivissä on nimenomaisesti mainittu sen suhteesta joihinkin yhteisön säädöksiin. SOVA-direktiivin 11 artiklan mukaan direktiivin mukaisesti suoritettulla ympäristöarvioinnilla ei rajoiteta YVA-direktiivin tai muiden yhteisön oikeuden mukaisten vaatimusten noudattamista. Tämä tarkoittaa, ettei SOVA-direktiivin mukaisesti tehty arviointi vaikuta tarpeeseen soveltaa yksittäisiin hankkeisiin YVA-direktiiviä.

Jos velvoite tehdä suunnitelmien tai ohjelmien ympäristövaikutusten arviointeja johtuu samanaikaisesti sekä SOVA-direktiivistä että muusta yhteisön lainsäädännöstä, jäsenmaat voivat säätää yhteensovitetuista tai yhteisistä menettelyistä, jotka täyttävät asiaa koskevan yhteisön lainsäädännön vaatimukset. Direktiivin johdanto-osassa on tässä yhteydessä mainittu luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettu neuvoston direktiivi 79/409/ETY, jäljempänä

lintudirektiivi, luontodirektiivi, sekä yhteisön vesipolitiikan puitteista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY, jäljempänä vesipolitiikan puitedirektiivi.

Kansainväliset sopimukset

Espoon sopimus

Valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista on sovittu Espoon sopimuksessa. Sopimuksella määritetään sopimuspuolten velvollisuudet arvioida tiettyjen toimintojen ympäristövaikutukset varhaisessa suunnitteluvaiheessa, ja siinä asetetaan valtioille yleinen ilmoitus- ja kuulemisvelvollisuus kaikkien sellaisten suurten hankkeiden yhteydessä, joilla on todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajojen yli ulottuvia haitallisia ympäristövaikutuksia. Sopimuksen osapuolella on oikeus osallistua toisen osapuolen ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn, mikäli arvioitavan hankkeen haitalliset ympäristövaikutukset todennäköisesti kohdistuvat kyseiseen valtioon. Sopimus on allekirjoitettu Espoossa 1991. Suomi ratifioi sopimuksen 1995, ja se astui voimaan 1997. Vuoden 2016 maaliskuussa sopimusosapuolia oli 45. Lisäksi Euroopan unioni on Espoon sopimuksen osapuoli. Espoon sopimus sisältää sekä Euroopan unionin että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, joten se on niin sanottu sekasopimus.

Suomessa sopimuksen velvoitteet on toimeenpantu YVA-lainsäädännön kansainvälistä kuulemista koskevilla säännöksillä (YVAL 14–15 §) ja asetuksella valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta (SopS 67/1997).

Suomen ja Viron välinen YVA-sopimus

Espoon sopimuksen lisäksi Suomella on Viron kanssa kahdensivulinen sopimus rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (SopS 51/2002). Sopimuksen tavoitteena on tehostaa kahdenkeskistä yhteistyötä ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä. Sopimuksen velvoitteet vastaavat pitkälti Espoon sopimusta. Lisäksi sopimuksessa on sovittu vähintään kerran vuodessa kokoontuvan arviointikomission perustamisesta. Sopimuspuolten nimeämistä jäsenistä koostuvan komission tehtävänä on toimia lähinnä neuvoa-antavana ja tietoa vaihtavana elimenä.

SOVA-pöytäkirja

Espoon sopimukseen liitetyn strategisesta ympäristöarvioinnista tehdyn pöytäkirjan (jäljempänä SOVA-pöytäkirja) tavoitteet ja pääasiallinen sisältö ovat samat kuin SOVA-direktiivissä. SOVA-pöytäkirjan tavoitteena on edistää ympäristö- ja terveysnäkökohtien huomioon ottamista etenkin suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa. SOVA-pöytäkirja hyväksyttiin vuonna 2003, ja se tuli kansainvälisesti voimaan 11.7.2010. Vuoden 2016 maaliskuussa pöytäkirjan osapuolia oli 27, mukaan lukien Euroopan unioni. Suomi oli ensimmäinen pöytäkirjan ratifioinut valtio.

SOVA-pöytäkirjan määräykset on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä pääosin lailla viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005). Kaavoituksen osalta SOVA-pöytäkirja on saatettu kansallisesti voimaan maankäyttö- ja rakennuslailla (132/1999) ja maankäyttö- ja rakennusasetuksella (895/1999).

SOVA-pöytäkirjan 10 artiklan mukaan valtioiden välinen yhteistyö on tarpeen myös silloin, kun ympäristöarvioinnin kohteena olevalla suunnitelmalla tai ohjelmalla, mukaan lukien maankäytön suunnitelmat, todennäköisesti on merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia.

2.4. Nykytilan arviointi

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

YVA-laki on ollut voimassa runsaat 20 vuotta. Lain voimassaoloaikana siihen on tehty muutoksia, jotka ovat perustuneet EU-lainsäädännön muutoksiin ja toisaalta kansallisiin tarpeisiin täsmentää sääntelyä tai muutokset ovat aiheutuneet muun ympäristölainsäädännön muutoksista. YVA-lain perusrakenne ja sen rooli ympäristöllisenä ohjauksena ovat säilyneet muuttumattomina.

YVA-lain toimivuutta selvitti Suomen ympäristökeskus Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toimivuus ja kehittämistarpeet -selvityksessä (Suomen ympäristö 18/2010). Toimivuusarvioinnin keskeisin tulos oli, että YVA-laki toimii varsin hyvin lain tavoitteiden ja hallinnon toimivuuden näkökulmista. Selvityksen mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan arvioinnin tarkoituksen kannalta perustellusti harvoin, mutta ympäristövaikutuksiltaan merkittäviin hankkeisiin. Arviointiprosessin osapuolilla katsottiin olevan selkeät roolit ja vastuut. Kaksivaiheista arviointiprosessia pidettiin ympäristövaikutusten arviointimenettelyn vaikuttavuuden ja laadun kannalta perusteltuna ratkaisuna ja sen katsottiin tarjoavan kansalaisille hyvät mahdollisuudet tiedonsaantiin ja osallistumiseen.

Toimivuusarvioinnissa tunnistettiin eräitä lainsäädännön tarkistamista edellyttäviä kehittämistarpeita, jotka koskivat ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja kaavoituksen yhteensovittamista ja toisaalta ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja lupamenettelyjen suhdetta. Huomattava osa arvioinnissa tunnistetuista kehittämiskohteista oli toteutettavissa viranomaisten ohjauksella ja viranomaisten toimintatapoja kehittämällä sekä koulutuksella.

Vaikka YVA-laki sellaisenaan onkin koettu toimivaksi, on viime vuosina entistä vahvemmin tullut esille asiakasnäkökulma eli eri lakien samanaikainen soveltaminen hankkeen perustamisvaiheessa tai toiminnon laajentamis- ja muutostilanteissa. Tällöin ovat tarkastelun kohteena erityisesti YVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointimenettely, ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupamenettely, luonnonsuojelulain mukaiset poikkeamispäätökset, vesilain mukainen lupa sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukainen hankekaavoitus ja rakennuslupamenettely.

Viime vaalikaudella selvitettiin ympäristönsuojelulain uudistamishankkeen toisessa vaiheessa mahdollisuutta keventää ympäristövaikutusten arviointimenettelyä teollisten toimintojen laajentamis- ja muutostilanteissa. Lopputuloksena päädyttiin siihen, että ettei keventäminen ollut tarkoituksenmukaista ottaen huomioon hankkeiden vähäinen määrä.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn kehittämismahdollisuuksia arvioitiin ympäristömenettelyjen arviointiryhmän raportissa Ympäristömenettelyjen sujuvoittaminen ja tehostaminen (Ympäristöministeriön raportteja 13/2015). Menettelyjen päällekkäisyyksien vähentämistä ja koordinoitua koskevissa ehdotuksissa on keskeisenä kohteena YVA-laki. Arviointiryhmä ehdotti ennakkoneuvottelumenettelystä säätämistä YVA-laissa, ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja kaavoituksen yhteensovittamista, ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja Natura-arvioinnin yhteensovittamista, ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tulosten entistä tehokkaampaa hyödyntämistä lupamenettelyissä sekä muutoksia arviointiohjelmaa ja arviointiselostusta koskeviin säännöksiin.

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman tavoitteena on muun muassa sujuvoittaa lupa- ja valitusmenettelyjä. Hallitusohjelma edellyttää, että ympäristövaikutusten arviointimenettely ja hankekaava yhdistetään. Toisaalta hallitusohjelma sisältää muitakin tavoitteita, jotka osaltaan vaikuttavat YVA-lain kehittämiseen. Hallitusohjelman mukaan teollisuuden kustannukset eivät saa kasvaa, kuntien tehtävät eivät saa kasvaa ja EU-lainsäädännön kansallisessa täytäntöönpanossa on vältettävä lisäsääntelyä. Ympäristöllisten menettelyjen sujuvoittamiseen liittyen selvitetään

parhailaan ministeriöiden yhteisessä hankkeessa ympäristöllisten menettelyjen yhden luukun palvelujen toteuttamista. Selvitys valmistuu toukokuussa 2016.

Tarkasteltaessa YVA-lakia ja -asetusta vuonna 2000 voimaan tulleen perustuslain näkökulmasta on kiinnitettävä huomiota sääntelytasoon. YVA-lain 4 §:n nojalla on säädetty YVA-asetuksen 6 §:ssä ympäristövaikutusten arviointivelvollisista toiminnoista sekä 7 §:ssä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yksittäistapauksessa soveltamisesta. Koska YVA-velvollisuuden piiriin kuuluminen luo yrityksille velvoitteita, olisi uuteen YVA-lakiin syytä sisällyttää ympäristövaikutusten arvioinnin toteuttamisvelvollisuutta koskevat säännökset lain tasolle. Koska hankeluettelo ja yksittäistapauksellisen soveltamisen kriteerit ovat varsin seikkaperäisiä, soveltuvat ne hyvin lain liitteiksi kuten on menetelty ympäristönsuojelulaissa lupavelvollisuudesta säätämässä.

Edellä kuvatun perusteella keskeisimmät YVA-lain kehittämistarpeet ovat EU-direktiivin muutosten täytäntöönpanon ohella hankkeesta vastaavan ja keskeisten viranomaisten yhteistyön tiivistäminen hankkeen suunnittelun varhaisessa vaiheessa ennakkoneuvottelun kautta, ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja hankekaavan yhteensovittaminen sekä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja Natura-arvioinnin yhteensovittaminen.

Lisäksi myös YVA-lain ja pykälien rakennetta on syytä selkiyttää ja sääntelytasoa eräiltä osin tarkistaa. Myös YVA-menettelyn ja lupalakien välisiä viittaussäännöksiä on tarpeen yhdenmukaistaa.

Kansainvälinen menettely – Espoon sopimus ja SOVA-päytäkirja

Suomen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toimivuutta kansainvälisten kuulemisvelvoitteiden toteuttajana arvioitiin vuonna 2012 (Valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointi Suomessa, Ympäristöministeriön raportteja 7/2012, jäljempänä toimivuusraportti).

Toimivuusraportin mukaan nykyinen ympäristövaikutusten arviointijärjestelmä toimii kokonaisuudessaan hyvin kansainvälisten menettelyiden osalta. Toimivuusraportissa ehdotetaan kuitenkin eräitä täydentäviä säännöksiä YVA-lakiin ja SOVA-lakiin.

Voimassaolevan YVA-lain 3 luvun valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointimenettelyn säännökset koskevat vain tilannetta, jossa Suomi on ympäristövaikutusten aiheuttajaosapuolena. Sen sijaan lainsäädännössä ei tällä hetkellä ole säännöksiä tilanteesta, jossa Suomi osallistuu kansainväliseen ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn kohdeosapuolena. Näissä tilanteissa noudatetut menettelyt ovat tähän asti perustuneet suoraan Espoon sopimuksen määräyksiin ja niiden nojalla vakiintuneeseen käytäntöön. Toimivuusraportissa ehdotetaan, että YVA-lakiin lisättäisiin säännökset tilanteesta, jossa Suomi on kohdeosapuolena toisen valtion ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä. Tällaisten säännösten lisääminen lakiin selkeyttäisi myös kansalaisten tiedonsaanti- ja osallistumisoikeuksia.

Toimivuusraportissa on nostettu esiin myös Espoon sopimuksen 5 artikla, joka koskee ympäristövaikutusten arviointiasiakirjojen pohjalta käytäviä valtioiden välisiä neuvotteluja. Vastaavasti YVA-lain 3 luvun kansainvälistä kuulemistä koskevassa 14 §:ssä on tällä hetkellä yleisluontoinen maininta siitä, että ympäristöministeriö huolehtii sopimuksen mukaisista neuvottelutehtävistä. Käytännössä neuvotteluja on järjestetty tarvittaessa. Tarkemman säännöksen puuttuminen laista ei ole sinänsä aiheuttanut käytännön ongelmia. Espoon sopimuksen 5 artiklan tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi YVA-lakiin olisi kuitenkin tarpeen lisätä täsmälliset säännökset neuvottelujen järjestämisestä silloin, kun ympäristövaikutusten arviointimenettely järjestetään yhteistyössä toisen valtion kanssa.

Edelleen toimivuusraportissa ehdotetaan, että YVA-lakiin lisättäisiin Espoon sopimuksen 6 artiklan mukainen velvollisuus ottaa huomioon lupa- tai vastaavassa päätöksessä myös valtioiden välisten neuvottelujen tulokset sekä arviointiasiakirjoja koskevat kannanotot. Käytännössä ongelmana on ollut se, että valtioiden väliset neuvottelut ovat jatkuneet joissain hankkeissa YVA-lain 12 §:n mukaisen yhteysviranomaisen lausunnolle säädetyn kahden kuukauden määräajan jälkeen. Näissä tilanteissa neuvottelujen tulosten ja kannanottojen huomioiminen lupapäätöksessä on perustunut suoraan Espoon sopimuksen 6 artiklaan.

Voimassa oleva YVA-laki ei ole tällä hetkellä sisällä säännöksiä menettelystä, joka koskee Suomen velvollisuutta toimittaa lupa- tai vastaavat päätökset ympäristövaikutusten arviointimenettelyiden kohdeosapuolille Espoon sopimuksen 6 artiklan mukaisesti. Käytännössä lupapäätöksiä on toimitettu kohdevaltiolle aina, kun ympäristöministeriön tietoon on tullut, että hankkeelle on myönnetty lupa. Koska lupaviranomaisella ei ole tällä hetkellä velvollisuutta toimittaa lupapäätöstä ympäristöministeriölle, joka välittäisi sen edelleen kohdevaltioille, on yleissopimuksen veloitteen täyttäminen vaatinut erityisiä toimenpiteitä. Menettelyn sujuvoittamisen ja yleissopimuksen tehokkaan täytäntöönpanon vuoksi tämä velvoite olisi tarpeen lisätä YVA-lakiin.

Myös SOVA-laista puuttuvat täsmälliset säännökset tilanteesta, jossa Suomi on kohdeosapuolena toisen valtion suunnitelman tai ohjelman ympäristöarvioinnissa. SOVA-pöytäkirjan tehokkaan toimeenpanon edistämiseksi SOVA-lakiin olisi tarpeen lisätä näitä tilanteita koskevat menettelysäännökset.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Hallituksen esityksen tavoitteena on YVA-direktiivin muutoksen tehokas kansallinen täytäntöönpano sekä ympäristömenettelyjen sujuvoittaminen. Direktiivimuutoksella on tarkoitus parantaa ympäristövaikutusten arvioinnin laatua ja kehittää ympäristövaikutusten arviointia vastaamaan entistä paremmin ajankohtaisiin ja tulevaisuuden ympäristöhaasteisiin. Direktiivimuutoksella pyritään myös YVA-direktiivin ja muiden EU-lainsäädännön edellyttämien ympäristövaikutusten arviointia koskevien veloitteiden parempaan yhteensovittamiseen ja menettelyjen yksinkertaistamiseen.

Direktiivimuutoksella täsmennettäisiin keskeisiä määritelmiä, mikä selkeyttäisi myös kansallista lainsäädännön täytäntöönpanoa. Hankkeesta vastaavan ja viranomaisen rooleja selkeytettäisiin määritelmien täsmennyksen kautta.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn määräytymistä yksittäistapauksessa tarkennettaisiin. Direktiivi myös mahdollistaa sen, että lieventämistoimet voidaan jatkossa ottaa huomioon ympäristövaikutusten arvioinnin tarpeellisuudesta päätettäessä yksittäistapauksessa.

Esityksen tavoitteena on parantaa YVA-menettelyn laatua pätevyyden varmistamisella. Laissa säädettäisiin hankkeesta vastaavan velvollisuudesta huolehtia siitä, että sillä on käytettävissä riittävä asiantuntemus arviointiohjelman ja –selostuksen laadintaan. Vastaavasti myös yhteysviranomaisella olisi velvollisuus huolehtia henkilöstönsä asiantuntemuksesta.

Ympäristövaikutusten arviointia ehdotetaan suunnattavaksi hankkeen todennäköisesti merkittäviin ympäristövaikutuksiin.

Uusi YVA-laki myös edistäisi menettelyjen sujuvoittamista. Direktiivimuutoksen mukaisesti YVA-menettely ja Natura-arviointi olisi jatkossa sovitettava yhteen tapauksen mukaan.

YVA-laki myös toteuttaisi kansallisia tavoitteita ympäristöllisten menettelyjen sujuvoittamisesta. Laissa otettaisiin käyttöön ennakkoneuvottelu hankkeesta vastaavan, yhteysviranomaisen ja muiden keskeisten viranomaisten välillä. Ennakkoneuvottelun tavoitteena on edistää hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa sekä parantaa selvitysten ja asiakirjojen laatua ja käytettävyyttä sekä sujuvoittaa menettelyjä.

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti uudella lailla on tarkoitus yhdistää YVA-menettely ja hankekaavan valmistelu.

Jo voimassa olevaan YVA-lakiin sisältyy viranomaisten käsittelylle asetettuja määräaikoja. Myös uuteen lakiin sisällytettäisiin viranomaiskäsittelyn määräajat. Tätä kautta toteutettaisiin myös hallitusohjelman tavoitetta.

Direktiivimuutoksen mukaisesti vahvistettaisiin ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tulosten huomioon ottamista lupamenettelyissä. Samalla yhdenmukaistettaisiin säädösteknisesti eri lupalakien viittauksia YVA-menettelyyn.

Hallituksen esityksen tavoitteena on myös täydentää YVA-lain ja SOVA-lain valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia koskevia säännöksiä siten, että kansallinen lainsäädäntömme tukisi nykyistä paremmin Espoon sopimuksen ja siihen liitetyn SOVA-pöytäkirjan tehokasta toimeenpanoa.

Koska YVA-laki annettaisiin kokonaan uutena lakina, voidaan lain rakennetta selkeyttää ja ymmärrettävyyttä parantaa. Myös YVA-lain ja sen nojalla annettavan valtioneuvoston asetuksen suhdetta voidaan kehittää vastaamaan entistä paremmin perustuslain asettamia vaatimuksia sääntelytasolle.

3.2. Keskeiset ehdotukset

YVA-direktiivin muutoksen täytäntöönpano

Direktiivi 2014/52/EU tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 2011/92/EU muuttamisesta on tullut voimaan vuonna 2014 ja se on saatettava kansallisesti voimaan viimeistään 16 päivänä toukokuuta 2017. Muutos ehdotetaan pantavan täytäntöön tällä hallituksen esityksellä. Muutoksen taustalla on ollut Euroopan komission laatima YVA-direktiivin toimivuusarviointi vuodelta 2009. Komission perustelemat direktiivimuutoksen tavoitteet ovat olleet ympäristönsuojelun korkean tason ylläpitäminen ja ympäristönsuojelun edistäminen, tarpeettoman hallinnollisen taakan keventäminen, kustannustehokkuus sekä sosioekonomisten ja ekologisten hyötyjen saavuttaminen. Muutoksilla on haluttu parantaa ympäristövaikutusten arvioinnin laatua, selkeyttää ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja lupalainsäädännön suhdetta sekä tarkentaa ympäristövaikutusten arvioinnin määräytymistä yksittäistapauksessa. Seuraavassa käydään läpi pääasialliset muutokset.

Direktiiviin on lisätty ympäristövaikutusten arviointimenettelyn määritelmä. Määritelmässä selvennetään hankkeesta vastaavan ja viranomaisen rooleja. Hankkeesta vastaava suorittaa ympäristövaikutusten arvioinnin ja laatii arviointiselostuksen. Toimivaltainen viranomaisen tarkastelee arviointiselostuksen sekä siitä annetut kuulemisten tulokset sekä hankkeeseen mahdollisesti sovelletun Espoon sopimuksen mukaisten neuvottelujen tulokset ja laatii niiden ja oman lisätarkastelunsa pohjalta perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. YVA-menettely ulottuu perustellun päätelmän sisällyttämiseen lupaan.

Mikäli ympäristövaikutusten arviointihankkeessa on tarpeen laatia Natura-arviointi, on hankkeen ympäristövaikutusten arviointi näiltä osin jatkossa tapauksen mukaan sovitettava yhteen tai yhdistettävä. Muiden direktiivien ja YVA-direktiivin arviointivelvoitteiden yhteensovittaminen on kansallisesti säädettävissä.

Direktiivin ympäristövaikutusten luetteloon lisättiin vaikutukset väestöön, ihmisten terveyteen, luonnon monimuotoisuuteen ja maahan. Uusi on myös velvoite arvioida vaikutukset, jotka johtuvat hankkeen alttiudesta suuronnettomuus- ja katastrofiriskeille.

Hankkeesta vastaavalla on jatkossa velvoite tuottaa viranomaiselle tiedot hankkeesta ja sen vaikutuksista, kun päätetään ympäristövaikutusten arvioinnin soveltamisesta yksittäistapauksessa. Uusi liite IIA sisältää toimitettavat tiedot. Viranomaisen päätöksenteon pohjana olevia liitteen III harkintaperusteita on päivitetty. Direktiivi mahdollistaa sen, että haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisy- ja välttämistoimet voidaan huomioida jatkossa ympäristövaikutusten arvioinnin tarpeellisuudesta yksittäistapauksessa päätettäessä. Päätöksenteolle on säädetty 90 päivän määräaika.

Direktiiviin on lisätty ympäristövaikutusten arviointiselostuksen käsite, ennen ympäristövaikutusten toimittamistavan muotoa ei ollut säännelty. Ympäristövaikutusten arvioinnin (arviointiselostuksen) sisältövaatimuksia on päivitetty. Jäsenvaltioiden on jatkossa varmistettava, että ympäristöviranomaisten lisäksi myös paikallisille ja alueellisille viranomaisille annetaan mahdollisuus ilmaista kantansa hankkeesta vastaavan toimittamien tietojen ja lupahakemuksen osalta. Tiedottamisen tapoja on laajennettu niin, että yleisö voi saada ympäristövaikutusten arviointia ja lupamenettelyä koskevat tiedot sähköisen keskusportaalin tai helposti käytettävissä olevan sähköisen yhteyspisteen kautta. Määräaika ympäristövaikutusten arviointiselostuksen kuulemiselle ei saa olla alle 30 päivää.

YVA-direktiivissä edellytetään, että arviointiselostuksen perusteellisuuden ja laadun takaamiseksi hankkeesta vastaavan on varmistettava, että selostuksen laativat pätevät asiantuntijat. Lisäksi edellytetään, että viranomaisella tulee olla käytössään riittävä asiantuntemus, kun se arvioi arviointiselostuksen riittävyttä ja laatua. Viranomainen voi edellyttää hankkeesta vastaavalta lisätietoja, mikäli perustellun päätelmän tekeminen sitä edellyttää.

Lupapäätöksen on sisällettävä perusteltu päätelmä, mahdolliset päätökseen liittyvät ympäristöehdot, kuvaus hankkeen ominaisuuksista ja toimenpiteistä, joilla pyritään välttämään, ehkäisemään tai vähentämään ja, jos mahdollista poistamaan merkittävät haitalliset ympäristövaikutukset. Jäsenvaltion on lisäksi varmistettava, että hankkeesta vastaava toteuttaa sellaiset toimenpiteet, joilla pyritään välttämään, ehkäisemään tai vähentämään ja, jos mahdollista, poistamaan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, sekä määritettävä merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten seurantamenettelyt. Myös lupapäätöksestä tiedottamisen sisältöä on tarkennettu.

Direktiiviin on lisätty artikkelit viranomaisten puolueettomuudesta ja velvoite jäsenvaltioille vahvistaa säännöt direktiivin mukaisesti annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista.

YVA-direktiivin muutos ei koskenut hankeluetteloja, jotka ovat liitteissä I ja II.

Kansalliset sujuvoittamistavoitteet

Ministeri Lauri Tarastin johtama arviointiryhmä esitti keväällä 2015 valmistuneessa raportissaan useita ympäristömenettelyjen sujuvoittamis- ja tehostamistoimenpiteitä, jotka ovat tämän esityksen

taustalla. Näitä ovat esimerkiksi YVA-menettelyn ja kaavoituksen nykyistä tehokkaampi yhteensovittaminen, luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaisen Natura-arvioinnin tekeminen YVA-menettelyssä mikäli Natura-arvioinnin tarve on tiedossa; YVA-menettelyn tulosten entistä tehokkaampi hyödyntäminen ympäristöllisissä lupamenettelyissä; arviointiohjelmasta annettavien lausuntoille ja esitettävälle mielipiteille annettavan määräajan lyhentäminen 60 päivästä 30 päivään; YVA-lain muuttaminen siten, että siitä ilmenee nykyistä selkeämmin tarve kohdentaa selvitykset niihin tietoihin, jotka ovat tarpeen hankkeen olennaisten ympäristövaikutusten tunnistamiseksi; sekä ennakkoneuvottelua koskevien säännösten lisääminen YVA-lakiin.

Edelleen, pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelmassa on edellytetty lupa- ja valitusprosessien sujuvoittamista. Konkreettisella tasolla asuntojen tonttutuotannon lisäämiseksi ja rakentamisen kustannusten alentamiseksi on edellytetty hankekaavoituksen ja YVA-menettelyn yhdistämistä.

Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi ehdotukseen on otettu säännökset YVA-menettelyn ja yksittäisen hankkeen vaatiman kaavoituksen yhdistämisestä, Natura-arvioinnin ja YVA:n yhdistämisestä, arviointiohjelmasta annettavien lausuntojen ja esitettävien mielipiteiden määräajan lyhentämisestä ja ennakkoneuvottelusta. Tarve kohdentaa YVA:n puitteissa tehtävät selvitykset niihin tietoihin, jotka ovat tarpeen hankkeen olennaisten ympäristövaikutusten tunnistamiseksi, on sisällytetty arviointimenettelyä koskeviin säännöksiin, samoin tarve lupaprosessin sujuvoittamiselle ja niiden kiinteämmälle liittämislle YVA-menettelyyn.

Kansainvälisten veloitteiden täytäntöönpano

Esityksessä ehdotetaan, että YVA-lain ja SOVA-lain valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia koskevia säännöksiä täydennettäisiin vastaamaan Espoon sopimuksen ja siihen liitetyn SEA-pöytäkirjan veloitteita. YVA-lakiin ja SOVA-lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset toimivaltaisesta viranomaisesta ja viranomaisen tehtävistä silloin, kun Suomi osallistuu ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn valtion rajat ylittäviä todennäköisesti merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheuttavan hankkeen, suunnitelman tai ohjelman kohdeosapuolena.

Esityksessä ehdotetaan, että YVA-lakiin lisättäisiin säännökset neuvottelumahdollisuuden tarjoamisesta kohdeosapuolen viranomaisille silloin, kun Suomi toimii hankkeessa aiheuttajaosapuolena. Esityksessä ehdotetaan YVA-lakiin lisättäväksi myös tällaisia neuvotteluja koskevien asiakirjojen huomioon ottamisesta Suomen kansallisessa lupamenettelyssä.

SOVA-laissa ei ole myöskään erikseen säännöksiä tilanteesta, jossa Suomi on kohdeosapuolena toisen valtion suunnitelman tai ohjelman ympäristöarvioinnissa. SOVA-pöytäkirjan ja -direktiivin tehokkaan toimeenpanon edistämiseksi myös SOVA-lakiin ehdotetaan lisättäväksi menettelysäännökset tällaisissa tilanteissa.

4. Esityksen vaikutukset

Esityksen vaikutusten arviointi perustuu pääosin esivalmistelussa teetettyihin asiantuntijaselvityksiin sekä perusvalmistelun aikana työryhmässä tuotettuun tietoon.¹ Perusvalmistelun aikana tehdyt

¹ Keskeisimpiä esivalmisteluvaiheen tausta selvityksiä ovat:

YVA-yhteysviranomaistoiminnan kehittäminen. Ympäristöministeriön raportteja 8/2015.

keskeiset vaihtoehtotarkastelut liittyvät hankekaavan ja YVA-menettelyn yhteensovittamiseen tai yhdistämiseen, jonka vaikutuksia käsitellään erikseen jäljempänä kappaleessa 4.5.

Esitys sisältää useita YVA-direktiivin muutoksesta johtuvia muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Osa muutoksista merkitsee lähinnä voimassa olevan käytännön kirjaamista lakiin. Muilta osin muutosten käytännön vaikutukset ovat oleellisesti riippuvaisia lain soveltamis- ja tulkintakäytäntöjen kehittymisestä, joita on osin vaikea ennakoita. Siksi vaikutusten arviointiin liittyy useissa yksityiskohdissa merkittävää epävarmuutta.

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei olisi vaikutuksia julkiseen talouteen eikä kotitalouksiin. Esityksen mahdolliset taloudelliset vaikutukset liittyisivät pääosin YVAN hankevastaavina olevien yritysten ja julkisten toimijoiden hallinnollisen taakan muutoksiin. Tässä yhteydessä hallinnollisella taakalla tarkoitetaan hallinnollisia kustannuksia, jotka aiheutuvat YVA-menettelystä tai muusta ympäristömenettelystä (lupa, kaava) viranomaismaksujen tai tehtävien selvitysten muodossa. YVA-menettelyn merkittävin kustannus on arviointiselostuksen laatiminen ja sitä varten tehtävien taustaselvitysten tekeminen. Myös viranomaiskäsittelyn hankkeen toteuttamiselle aiheuttama viive voidaan useimmiten laskea hankevastaavalle aiheutuvaksi kustannukseksi.

Esitys ei vähentäisi merkittävästi vuosittain toteutettavien YVA-menettelyiden määrää. Ehdotus vaikutuksia lieventävien toimenpiteiden huomioon ottamisesta (10 §) saattaisi kuitenkin vähentää tapauskohtaiseen harkintaan perustuvien YVA-menettelyiden määrää ja sitä kautta hankkeesta vastaavan kustannuksia. Näiden osuus on kuitenkin vain noin 10 % kaikista YVA-menettelyistä.

Esitykseen sisältyy säännöksiä, jotka voisivat vähentää YVA-menettelystä aiheutuvia kustannuksia. Varsinkin arviointimenettelyn kohdentaminen entistä enemmän merkittäviin vaikutuksiin (2 §, 18 §) saattaisi vähentää hankkeen kokonaisuuden kannalta epäolennaisten vaikutusten selvittämistä ja tästä aiheutuvia kustannuksia. Entistä selvempi lainsäädännöllinen toimeksianto yhdistää Natura-arviointi ja kaavoituksessa tehtävät vaikutus selvitykset saattaisi vähentää hankkeesta vastaavan kustannuksia. Samoin ehdotettu ennakkoneuvottelu (12 §) voisi johtaa siihen, että samoja selvityksiä hyödynnetään aikaisempaa paremmin kaikissa viranomaismenettelyissä.

Lakiin ehdotetaan täsmennettäväksi veloitetta hankkeesta vastaavan velvollisuudesta toimittaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle (9 §) päätettäessä YVA-menettelyn soveltamisesta. Tältä osin hankkeesta vastaavan kustannukset saattavat jonkin verran lisääntyä. Myös ehdotettu hankkeesta

YVA-muutosdirektiivin vaikutuksia Suomen lainsäädäntöön. Ympäristöministeriö 13.4.2015.

Jantunen, Jorma – Hokkanen, Pekka: YVA-lainsäädännön toimivuusarviointi. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toimivuus ja kehittämistarpeet. Suomen ympäristö 18/2010.

Haapanala, Auvo: YVA-lain ja maankäyttö- ja rakennuslain suhde. Ympäristöministeriön raportteja 16/2010.

Pölönen, Ismo: Ympäristövaikutusten arviointien sujuvoittaminen. Taustaselvitys ympäristöministeriölle 27.2.2015.

Ympäristömenettelyjen sujuvoittaminen ja tehostaminen. Ympäristöministeriön raportteja 13/2015.

vastaavan pätevyysvaatimus (31 §) olisi uusi. Säännös johtaisi eräissä hanketyypeissä pätevyysvaatimuksen nousuun myös käytännössä, mikä saattaa lisätä hankkeesta vastaavan kustannuksia joissain harvoissa tapauksissa joissakin hanketyypeissä.

4.2. Vaikutukset viranomaisiin

Esityksellä voi olla vaikutuksia viranomaisten tehtävien määrään. Ehdotettu ennakkoneuvottelu (12 §) lisäisi yhteysviranomaisten, lupaviranomaisten ja kaavoitusviranomaisten työtä hankkeen alkuvaiheessa, mutta se voisi vastaavasti tuoda aikasäästöjä YVA-menettelyn ja hanketta koskevan muun viranomaispäätöksenteon myöhemmissä vaiheissa.

Arviointimenettelyn kohdentaminen merkittäviin vaikutuksiin (2 §, 18 §) lyhentäisi arviointiselostuksen pituutta ja säästäisi viranomaisten aikaa. Esitykseen sisältyvät perustellun päätelmän laatiminen, sen huomioon ottaminen ja ajantasaisuuden varmistaminen (23 §, 24 §) olisivat uutta sääntelyä. Päätelmän laatiminen lisäisi yhteysviranomaisen tehtäviä. Päätelmän ajantasaisuuden tarkistaminen olisi uusi vaatimus lupaviranomaiselle, mutta se ei välttämättä tarkoittaisi suurta käytännön muutosta verrattuna nykytilaan. Tällaisten tapausten määrä arvioidaan melko vähäiseksi. Yhteysviranomaisen pätevyysvaatimus (31 §) olisi uusi, mutta sen ei arvioida käytännössä vaikuttavan yhteysviranomaisen toimintaan eikä se edellyttäisi lisää henkilöstöä yhteysviranomaisiin.

Esitys täsmentäisi ja selkeyttäisi viranomaisten tehtäviä, menettelytapoja ja osallistumismahdollisuuksia rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnissa. Esityksellä ei olisi vaikutusta tehtävien hoitamisessa tarvittavan henkilöstön määrään tai tehtävien hoitamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

4.3. Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei olisi suoria ympäristövaikutuksia. Mahdolliset välilliset ympäristövaikutukset liittyisivät muutoksiin YVAN laadussa ja vaikuttavuudessa. Ehdotusten mukaan ympäristövaikutusten arviointia kohdennettaisiin entistä selvemmin hankkeen kannalta olennaisimpien vaikutusten (2 §, 18 §) arviointiin. Tämä voisi mahdollistaa jonkin verran nykyistä paremmin hankkeen muokkaamisen suunnittelussa ja päätöksenteossa siten, että hankkeen haitalliset ympäristövaikutukset vähenevät. Jos vaikutusten arviointi eräissä hanketyypeissä toteutettaisiin entistä pätevempien arvioinnin laatijoiden toimesta (30 §), tämä parantaisi YVAN laatua kyseisissä hanketyypeissä. Perustellun päätelmän vieminen lupaharkintaan voisi vaikuttaa siihen, että lupaharkinnassa tai vastaavassa päätöksenteossa relevantit ympäristövaikutukset tulisivat paremmin esiin ja huomioitaisiin paremmin päätösharkinnassa.

Esitykseen sisältyvät rajat ylittäviä vaikutuksia koskevat uudet säännökset selkeyttäisivät ympäristövaikutusten arviointiin liittyviä menettelyjä, mikä voisi parantaa ympäristövaikutusten arvioinnin laatua ja vaikuttavuutta.

4.4. Muut vaikutukset

Esityksen muut vaikutukset liittyisivät lähinnä perustuslain ympäristöperusoikeuden toteutumiseen ja etenkin kansalaisten osallistumisoikeuteen. YVAN keskittyminen merkittäviin vaikutuksiin selkeyttäisi arviointiohjelmaa ja lyhentäisi arviointiselostusta. Tämä voisi helpottaa kansalaisten perehtymistä hankkeeseen ja sen vaikutuksiin ja näin edistää kansalaisten osallistumista ja edesauttaa osallistumisen vaikuttavuutta.

Ehdotetut 5 luvun säännökset (26-27 §) selkeyttäisivät menettelyä Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella toteutettavien hankkeiden rajat ylittävien vaikutusten arvioinnissa. Tämä

vahvistaisi kansainvälisten sopimusosapuolten kansalaisten ja yhteisöjen tiedonsaanti- ja osallistumisoikeuksia ympäristöasioissa.

4.5. Hankekaavan ja YVA-menettelyn yhdistäminen: vaihtoehdot A ja B

Esivalmisteluvaiheessa työryhmässä tehtiin SWOT-analyysi kahdeksasta vaihtoehdosta. Systemaattisen analyysin ja työryhmäkeskustelujen perusteella valittiin kaksi vaihtoehtoa perusvalmisteluun. Valituista vaihtoehdoista tehtiin alustava säännösmuutostarkastelu ja vaikutusten arviointi. Vaikutusten arviointi perustuu työryhmätyössä esitettyihin laadullisiin asiantuntija-arvioihin. Määrällisiä arviointeja ei ole tehty eikä niiden tekeminen todennäköisesti ole mahdollista. Arvioinnin suuntaamisessa on olennaista arvioida YVA-menettelyn osapuolten käytännön toimintatapoja ja niiden oletettuja, ehdotuksista seuraavia muutoksia.

Viime vuosina tehdyistä YVA-menettelyistä noin 2/3 vaatii kaavamuutoksen yhdellä tai useammalla kaavatasolla. Tarkastelun perusteella on kuitenkin vaikea arvioida, missä määrin hankkeiden edellyttämät kaavamuutokset ovat olleet sen luonteisia, että ehdotetut yhdistämisvaihtoehdot soveltuisivat niihin. Viime vuosina suuri osa hankekaavoitusta edellyttäenistä hankkeista on koskenut tuulivoimaloita. Usein näissä tapauksissa menettelyjä on myös yhdistetty. Usein näissä tapauksissa menettelyjä on myös yhdistetty. Mahdollinen yhdistäminen riippuu kuitenkin hankkeen suunnittelutilanteesta sekä viranomaisten tulkinnoista ja suhtautumisesta. Siksi yhdistämisen merkitystä uudistuksen kokonaisvaikutusten kannalta on hankala arvioida. Myös vaihtoehtojen keskinäiset erot sekä ero nykytilanteeseen riippuvat oleellisesti hallintokäytäntöjen kehittymisestä, mikä tekee etukäteisarvioinnista vaikeaa. cc

Taulukko 3. Yhteenveto YVA-menettelyn ja hankekaavoituksen yhdistämisvaihtoehtojen keskeisistä vaikutuksista verrattuna nykytilaan.

VAIKUTUKSET	VAIHTOEHDOT		EPÄVARMUUDET
	VEB: Hankekaavoitusvetoin en yhteismenettely	VEA: [Joustava yhdistäminen]	
Taloudelliset vaikutukset			
Kustannussäästöt (sekä julkinen talous että yritykset)	Menettelyjen, selvitysten ja kuulutusten yhdistäminen vähentää todennäköisesti hiukan kustannuksia. (katsottava tarkemmin kenen kustannuksia)	Menettelyjen, selvitysten ja kuulutusten joustava yhdistäminen vähentää todennäköisesti hiukan kustannuksia (katsottava tarkemmin kenen kustannuksia)	Menettely monimutkaistuu nykytilanteeseen verrattuna molemmissa vaihtoehdoissa, mikä voi syödä aika- ja kustannussäästöjä. Kustannusten jakautuminen (erityisesti selvityksiä koskien) kaavoituksesta vastaavan ja hankkeesta vastaavan kesken?
Ajallinen kesto	YVA-menettelyn kesto riippuu kaavoitusmenettelyn kestosta.	YVA-menettelyn kesto ei olennaisesti muutu: YVA-menettelyn kesto YVA-lain mukainen.	Aikataulun sitominen kaavoitusmenettelyn keston (VEB) voi lisätä hankkeesta vastaavan viivekustannuksia.
Menettelyjen ennakoitavuus ja joustavuus	Yhdistämismenettely on sekä nykytilaan että VEA:ään verrattuna jäykkä. Heikommin	Nykytilaan ja VEB:een verrattuna menettely on joustavampi.	

	ennakoitava, koska riippuvainen kaavoituksesta ja kunnan päätöksistä.		
Vaikutukset viranomaisten toimintaan			
Viranomaisten keskinäiset suhteet	Kaavoitusviranomaisen aiempaa merkittävämpi rooli. Toimivaltasuhteet muuttuvat nykyistä epäselvemmiksi.	Eri toimijoiden roolit ja vastuut säilyisivät ennallaan	Menettelyn ohjauksella iso merkitys sujuvuuden kannalta.
Viranomaisten tehtävät ja menettelytavat	Kaavoitusviranomaisen koordinoi YVAn: uusi tehtävä ja rooli kunnalle →osaamisen ja resurssien riittävyys? OAS-vaiheen kuulemisista ja lausunnoista nykyisen MRL:n mukaisia kuulemisia muodollisempia, kommunikoiminen yhteisviranomaisen suuntaan. Selvitysten nykyistä parempi yhteishyödyntäminen. Voi johtaa lainsoveltamisen ja tulkinnan alueelliseen epäyhtenäisyyteen.	Menettelyn koordinointi viranomaisten yhteistyössä. Selvitysten nykyistä parempi yhteishyödyntäminen	Opasmateriaalin ja koulutuksen merkityksen korostuminen toimeenpanossa.
Ympäristövaikutukset			
	Ei suoria ympäristövaikutuksia. Voi mahdollisesti parantaa hankekaavojen ympäristövaikutusten arviointia.	Ei suoria ympäristövaikutuksia. Voi mahdollisesti parantaa hankekaavojen ympäristövaikutusten arviointia.	Mahdolliset välilliset ympäristövaikutukset liittyvät YVA-menettelyn laatuun ja vaikuttavuuteen, joiden muutosta on vaikea arvioida.
Muut vaikutukset			
Kansalaisten asema ja toiminta yhteiskunnassa	Kansalaisten vaikutusmahdollisuudet paranevat: on helpompi osallistua sekä kaavoitukseen että YVA-menettelyyn yhden menettelyn välityksellä ja vaikuttaa oikeaan aikaan.	Kansalaisten vaikutusmahdollisuudet paranevat: on helpompi osallistua sekä kaavoitukseen että YVA-menettelyyn yhden menettelyn välityksellä ja vaikuttaa oikeaan aikaan.	Kansalaisten tilaisuudet osallistua vähentyvät menettelyjen yhdistämisen myötä. Jos menettelyt yhdistetään, häviääkö YVAn kannalta olennainen vaihtoehtotarkastelu? Kansalaisten luottamus kuntavetoiseen menettelyyn voi heikentyä hankevastaavan vahvan aseman vuoksi.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT

1.1 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

1 Luku Yleiset säännökset

1 §. Tavoite. Lain tavoitesäännös vastaisi pääosin voimassa olevan YVA-lain tavoitesäännöstä. Säännös edistäisi ympäristövaikutusten arviointia ja sen yhtenäistä huomioon ottamista sekä suunnittelussa että päätöksenteossa. Lain tavoitteena on myös parantaa jokaisen oikeutta ympäristöä koskevan tiedon saantiin ja parantaa osallistumisoikeuksia. Tältä osin laki edistää myös perustuslain 20 §:n turvaaman ympäristöperusoikeuden toteutumista.

Voimassa olevan lain viittausta kansalaisten tiedonsaantiin ja osallistumismahdollisuuksiin on pidetty liian kapeana suhteessa YVA-direktiivin yleisön määritelmään. Tämän vuoksi esitetään pykälää muotoiltavaksi uudelleen siten, että varmistetaan laaja tiedottaminen asiasta ja osallistuminen hankkeen ympäristövaikutusten arviointiin. Pykälä ohjaisi lain muiden säännösten tulkintaa. Säännöksiä olisi sovellettava siten, että edistetään lain tavoitteen toteutumista.

2 §. Määritelmiä. 1 kohta. Ympäristövaikutus. Kuten voimassa olevassa laissakin, ehdotettavassa laissa ympäristövaikutuksen määritelmä korostaisi laajaa ympäristövaikutuskäsitettä, johon sisältyvät vaikutukset ihmisiin ja yhteisöihin, luonnonympäristöön, yhdyskuntiin, maisemaan ja kulttuuriperintöön sekä luonnonvarojen hyödyntämiseen. Määritelmään kuuluisi myös eri tekijöiden välisten yhteyksien tarkastelu, mikä edistää kokonaiskuvan muodostamista arvioitavista vaikutuksista. Hankkeen ja sen toiminnan vaikutukset voivat olla välittömiä tai välillisiä. Arvioitaviin vaikutuksiin kuuluvat muutosdirektiivin IV liitteen mukaisesti myös toissijaiset, kasautuvat, rajat ylittävät sekä lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin pysyvät ja väliaikaiset, myönteiset ja kielteiset vaikutukset. Näistä vaikutusten arviointiin liittyvistä tekijöistä säädettäisiin asetuksella.

a) Muutosdirektiivissä vaikutukset ihmisiin on korvattu vaikutuksilla väestöön ja ihmisten terveyteen. Nykyinen YVA-laki kattaa vaikutukset ihmisten terveyteen. YVA-lain taustalla on YVA-direktiivin lisäksi Espoon sopimus, joka on kattanut vaikutukset ihmisten terveyteen ja kattaa myös vaikutukset turvallisuuteen ja edellyttää myös sosioekonomisten vaikutusten huomiointia. Direktiivin muutoksen tavoitteena ei ole ollut kaventaa arvioinnin laajuutta ja esimerkiksi mm. vaikutukset elinoloihin kuuluvat edelleen arvioinnin piiriin. Lakiin lisättäisiin ”väestö”, jonka kautta arviointi kattaisi tarvittaessa myös väestölliset tekijät.

b) Alakohtaan ehdotetaan sisällytettäväksi muutosdirektiivin mukaisesti vaikutukset ”maahan”, josta direktiivin liitteessä IV on annettu esimerkkinä maan ottaminen infrastruktuurikäyttöön. Lisäksi lisättäisiin nimenomainen viittaus niihin lajeihin ja luontotyyppeihin, jotka on suojeltu luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun direktiivin (92/43/ETY, luontodirektiivi)- ja luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun direktiivin (79/409/ETY, kodifioitu toisinto 2009/147/EY, lintudirektiivi) nojalla. Muutosdirektiivi korostaa luonnon monimuotoisuuden arvioinnissa erityisesti luonto- ja lintudirektiivien lajeja ja luontotyyppejä, jotka ehdotetaan lisättäväksi. Eläimet ja kasvit on toisaalta mainittu muutosdirektiivin liitteessä IV esimerkkeinä luonnon monimuotoisuutta kuvaavista tekijöistä ja tämän lisäksi sisältyvät Espoon sopimuksessa tarkoitettuihin ympäristövaikutuksiin, joten ne ehdotetaan säilytettäväksi pykälän sanamuodossa.

Muutosdirektiivin IV liite antaa lisäksi seuraavat esimerkit vaikutusten arviointiin tapauskohtaisesti mahdollisesti sisällytettävistä tekijöistä: maaperä -esimerkiksi orgaaninen aines, maaperän eroosio sekä maaperän tiivistyminen ja sulkeminen, vesi -esimerkiksi hydrologis-morfologiset muutokset, määrä ja laatu, ilmasto -esimerkiksi kasvihuonekaasupäästöt, niiden luonne ja laajuus sekä ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta olennaiset vaikutukset. Kulttuuriperintöön luetaan mukaan arkkitehtoniset ja arkeologiset näkökohdat. Luonnonvarojen käytöstä johtuvien vaikutusten arvioinnissa tulisi pyrkiä ottamaan huomioon luonnonvarojen kestävä saatavuus. Luonnonvaroista on erityisesti mainittu maa, maaperä, vedet ja luonnon monimuotoisuus.

c) Alakohtaan ehdotetaan sisällytettäväksi yhdyskuntarakenteen, maiseman, kaupunkikuvan ja kulttuuriperinnön ohella myös alueidenkäyttö ja aineellinen omaisuus. Ilmaisulla aineellinen omaisuus korvattaisiin termi rakennukset, jota on pidetty liian suppeana. Direktiivissä jo vanhastaan ollut ”material assets”, , jonka suomennos on uudessa direktiivissä muutettu muodosta ”kiinteä ja irtain omaisuus” muotoon ”aineellinen omaisuus”. Sama käsite ja suomenkielinen käänös esiintyy myös SOVA-direktiivissä.

2 kohta. Ympäristövaikutusten arviointimenettely. Voimassa olevassa laissa ympäristövaikutusten arviointimenettely on määritelty menettelyksi, jossa selvitetään ja arvioidaan tiettyjen hankkeiden ympäristövaikutukset ja kuullaan viranomaisia ja niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, sekä yhteisöjä ja säätiöitä, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea. YVA-direktiivin 3 artiklan mukaan kuitenkin ympäristövaikutusten arvioinnilla tunnistetaan, kuvataan ja arvioidaan tarkoituksenmukaisella tavalla kussakin yksittäistapauksessa hankkeen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset artikkelissa lueteltuihin oikeushyviin, kuten ihmisten terveyteen tai luonnon monimuotoisuuteen. Määritelmä muutettaisiin direktiivin mukaiseksi. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn sisältö on kuvattu yksityiskohtaisesti muutosdirektiivissä, mistä säädettäisiin tarkemmin 14 §:ssä.

Muutosdirektiivi korostaa ympäristövaikutusten arvioinnin lopputulosta, eli merkittävien ympäristövaikutusten selvittämistä. Määritelmään ehdotetaan lisättäväksi tämä tavoite. Merkittävien ympäristövaikutusten määrittäminen edellyttää kuitenkin itse vaikutusten arvioinnilta laajempaa tarkastelua, jossa myös muita kuin todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia tarpeellisessa määrin selvitetään ja kuvataan.

3 kohta. Ympäristövaikutusten arviointiohjelma. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmalla tarkoitettaisiin hankkeesta vastaavan laatimaa suunnitelmaa siitä, miten hankkeen ja sen vaihtoehtojen ympäristövaikutukset selvitetään ja arvioidaan. Arviointiohjelman roolia ympäristövaikutusten arviointia merkittäviin vaikutuksiin kohdentavana työohjelmalla olisi uudessa laissa tarkoitus vahvistaa. Hankkeesta vastaava esittäisi arviointiohjelmassa riittävät tiedot ympäristöstä, jonka pohjalta pystyttäisiin mahdollisimman selkeästi jo tässä vaiheessa tunnistamaan todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Arviointiin tulisi lisäksi sisällyttää sellaiset vaikutukset, joiden merkittävydestä ei vielä ole selvyyttä ja edellyttäisivät siksi tarkempaa selvittämistä. Muutosdirektiivissä arviointiselostuksen sisältövaatimuksia on selvästi laajennettu, jolloin arviointiohjelmavaiheen merkitys ympäristövaikutusten arviointia rajaavana vaiheena korostuu.

Arviointiohjelmalla olisi myös tärkeä rooli sovittaa yhteen arviointimenettelyn ja muun lain mukaisten menettelyjen ympäristövaikutusten arviointi. Hankkeesta vastaava tunnistaisi yhdessä viranomaisen kanssa hankkeen edellyttämät muut viranomaismenettelyt. Tavoitteena olisi aikaisessa vaiheessa sujuvoittaa menettelyjä. Asetuksella on tarkoitus säätää arviointiohjelman sisällöstä tarkemmin.

Vastaava määritelmä sisältyy voimassa olevaan YVA-lakiin.

4 kohta. Ympäristövaikutusten arviointiselostus. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksella tarkoitettaisiin yhtenäistä esitystä hankkeen ja sen vaihtoehtojen ympäristövaikutuksista. Se sisältäisi myös arvion niiden merkittävydestä. Arviointiselostus perustuisi selvityksiin, jotka on tehty arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen ohjelmasta antaman lausunnon pohjalta. Selostuksen sisällöstä on tarkoitus säätää asetuksella tarkemmin.

Muutosdirektiivi määrittelee arviointiselostuksen hankkeesta vastaavan asiakirjaksi (art. 1 (2)(g)(i)-alakohta sekä Art. 5(1)). Täsmennys on olennainen määriteltäessä vastuunjako toiminnanharjoittajan ja yhteysviranomaisen edustaman julkisen vallan välillä. Sama täsmennys ehdotetaan tehtäväksi lakiin, hankkeesta vastaava vastaisi oman hankkeensa ympäristövaikutusten arvioinnista, ja siten myös arviointiselostuksesta. Vastuunjako on ympäristöoikeuden yleisten periaatteiden kuten selvilläolovelvollisuuden mukainen.

5 kohta. Hankkeesta vastaava. Hankkeesta vastaavalla tarkoitettaisiin toiminnanharjoittajaa tai sitä, joka muutoin on vastuussa laissa tarkoitetun hankkeen valmistelusta tai toteuttamisesta. Hankkeesta vastaava voisi olla myös valtion ja kunnan viranomainen. Määritelmä vastaa voimassa olevan lain määritelmää.

6 kohta. Yhteysviranomainen. Yhteysviranomaisella tarkoitettaisiin ehdotetun lain 7 §:ssä säädettyä viranomaista, joka huolehtii siitä, että arviointimenettely järjestetään. Määritelmä vastaa voimassa olevan lain määritelmää.

7 kohta. Osallistuminen. Osallistumisen määritelmällä pyritään korostamaan vuorovaikutuksen merkitystä ympäristövaikutusten arvioinnissa.

Osallistumisella edistetään eri tahojen tietojen ja näkemysten välittymistä ympäristövaikutusten arviointiin ja edelleen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Osallistumiseen kuuluu laissa ja asetuksessa mainittu tiedottaminen, kuuleminen, mielipiteiden ja kannanottojen esittäminen, lausuntojen antaminen sekä muu vuorovaikutus hankkeen suunnittelun kuluessa. Tarkoituksena on, että hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma osallistumisen järjestämisestä tukee vuorovaikutusta hankkeen suunnittelussa. Arviointiohjelmasta ja -selostuksesta tiedottamisen ja kuulemisen järjestämisestä vastaa yhteysviranomainen. Tämän lisäksi hankkeesta vastaava ja yhteysviranomainen voivat sopia myös muun osallistumisen, kuten yleisötilaisuudet, järjestämisestä. Määritelmä vastaa voimassa olevan lain määritelmää.

8 kohta. Perusteltu päätelmä. Perusteltu päätelmä –käsitteen käyttöönotto on yksi keskeisimmistä muutoksista muutosdirektiivissä. Perusteltu päätelmä sisältää yhteysviranomaisen johtopäätöksen hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. Perustellulla päätelmällä tarkoitetaan yhteysviranomaisen arviointiselostuksen ja siitä saatujen lausuntojen ja mielipiteiden perusteella tekemien johtopäätösten olennaista sisältöä, jonka yhteysviranomainen määrittelee, ja jonka on tarkoitus tulla sisällytetyksi myös hankkeelle myönnettävään lupaan. Siten perustellun päätelmän tarkoituksena on varmistaa YVA-menettelyn huomioonottamista myös luvassa.

9 kohta. Lupa. Luvalla tarkoitetaan YVA-direktiivissä hankkeen toteuttamiseen oikeuttavaa hallintopäätöstä. Kotimaiseen oikeuteen vakiintunut lupakäsite on tämän kanssa yhteneväinen.

3 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälä sisältäisi edelleen jo voimassa olevassa laissa omaksutun yleisen periaatteen, jonka mukaan lakia sovellettaessa käytetään hyväksi hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista muussa yhteydessä tehdyt selvitykset. Pykälästä poistettaisiin ”mahdollisuuksien mukaan”, mikä korostaa arviointimenettelyn ja muun lainsäädännön edellyttämien selvitysten yhteensovittamista sekä päällekkäisten selvitysten välttämistä. Yhteensovittaminen mahdollistaa käsittelyaikaisten lyhentämisen, ja sen myötä hankkeesta

vastaavatoiminnanharjoittajan kustannusten ja hallinnollisen taakan pienentämisen, kuitenkin niin, ettei ympäristönsuojelun tasoa heikennetä tai eri osapuolten osallistumismahdollisuuksia heikennetä.

Yhteensovittaminen ei ole aina mahdollista. Yksityiskohtaisemmat selvitykset lupamenettelyjä varten laaditaan usein vasta arviointimenettelyn jälkeen. Direktiivin 2 artiklan mukaan yhteensovittaminen ei ole pakollista luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:n mukaista Natura-arviointia lukuun ottamatta. Tästä säädetään luonnonsuojelulaissa ja YVA-asetuksen arviointiohjelman ja –selostuksen sisältövaatimuksia koskevissa säännöksissä. Kansallisesti on kuitenkin nähty tarve velvoitteille yhteensovittaa YVA-menettely myös mahdollisten muuhun lainsäädäntöön perustuvien arviointivelvoitteiden kanssa.

4 §. Viranomaisten yhteistyö. Eri menettelyjen ympäristövaikutusten arviointien sujuva yhteensovittaminen ja arviointimenettelyn joustava toteuttaminen edellyttää valtion ja kuntien viranomaisten yhteistyötä hankkeen suunnitteluvaiheessa. Valtion viranomaisilla tarkoitetaan niin yhteysviranomaista kuin asiantuntija- ja lupaviranomaisia. Yhteistyöllä varmistettaisiin myös, että yhteysviranomaisen saa tietoonsa kaikki ne hankkeet, joiden vaikutukset todennäköisesti olisivat merkittäviä. Yhteistyön tärkeyden korostamiseksi, ja jotta yhteistyövelvoite kattaisi kaiken lain piiriin kuuluvan toiminnan ja yhteysviranomaisen lisäksi myös muut viranomaiset, asiasta ehdotetaan säädettävän oma yleissäännöksensä. Nykyisessä YVA-laissa asiasta on säädetty 16 §:n kolmannessa momentissa.

5 §. Arviointimenettelyn soveltaminen. Pykälän 1 momentin mukaan arviointimenettelyä sovellettaisiin aina sellaisiin hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla luonteensa vuoksi saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. Voimassa olevan lain mukaan säännönmukainen arviointivelvollisuus koskee ainoastaan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Pykälän soveltamisala on siten suppeampi kuin direktiivin vastaavan säännöksen soveltamisala.

Lain liitteeksi 1 sisällytettäisiin hankeluettelo, joka vastaisi sisällöltään voimassa olevan YVA-asetuksen 6 §:ää. Hankeluetteloon kuuluvien hankkeiden ympäristövaikutukset selvitettäisiin aina ja arvioitaisiin arviointimenettelyssä. Hankeluettelo perustuu YVA-direktiivin I liitteeseen, Espoon sopimuksen I liitteeseen sekä Suomen luonnon ja muun ympäristön erityispiirteisiin. Menettelyä sovelletaan seuraavilla toimialoilla: 1) eläinten pito; 2) luonnonvarojen otto ja käsittely; 3) vesistön rakentaminen ja säännöstely; 4) metalliteollisuus; 5) metsäteollisuus; 6) kemianteollisuus ja mineraalituotteiden valmistus; 7) energian tuotanto; 8) energian ja aineiden siirto sekä varastointi; 9) liikenne; 10) vesihuolto; 11) jätehuolto sekä 12) edellä kohdissa 1-11 mainittujen toimialojen hankkeiden kooltaan vastaaviin muutoksiin. Hankeluettelo on tyhjentävä. Lain liitteessä säädettävä hankeluettelo perustuisi pääosaltaan YVA-direktiivin ja Espoon sopimuksen luetteloihin, joista poikettaisiin eräiltä osin. Poikkeukset perustuisivat Suomen luonnon erityispiirteisiin ja kestävyys, kokemukseen hankkeiden ympäristövaikutusten merkittävydestä sekä ennakoivalvonnan nykykäytäntöön. Hankeluettelossa olisi myös hankkeita, joita Suomessa ei ilmeisesti toteuteta, mutta joiden arviointivelvoitteisiin olisi varauduttava YVA-direktiivin ja Espoon sopimuksen takia. Tällaisia hankkeita olisivat esimerkiksi merellä tapahtuva hiilivedyn tuotanto ja asbestin louhinta.

6 §. Suomen talousvyöhyke. Lakia sovellettaisiin myös Suomen talousvyöhykkeellä. Vastaava säännös on voimassa olevassa laissa.

7 §. Yhteysviranomaisen. Samoin kuin voimassa olevassa laissa, yhteysviranomaisena toimisi pääsääntöisesti ELY-keskus ja ydinenergialaissa tarkoitettuja ydinlaitoksia koskevissa hankkeissa työ- ja elinkeinoministeriö. Niin ikään säilyisi voimassa olevassa laissa oleva asetuksenantovaltuus, jonka mukaan määräytyy toimivallanjako ELY-keskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön välillä.

Pykälä säilyisi muuten samanlaisena kuin voimassa olevassa laissa, mutta määräysvaltaa täsmennettäisiin velvoittamalla ympäristöministeriö ottamaan huomioon eräitä kriteerejä määräysasiaa ratkaistessaan. Näitä kriteerejä olisivat hankkeen sijoittuminen ELY-keskusten alueille sekä ELY-keskusten voimavarat. Hankkeen olennaisten osien sijoittuminen tietyn ELY-keskuksen alueelle voisi olla päätöksenteon perusteena. Voimavaratilanne voi vaihdella merkittävästikin muun muassa sen mukaan, minkä verran sillä on ennestään yhteysviranomaistehtäviä hoidettavanaan kyseisenä ajankohtana. Ennen määräyksen antamista ympäristöministeriön tulisi olla yhteydessä asianomaisiin ELY-keskuksiin. Lisäksi säädettäisiin siitä, että mikäli ELY vastaa hankkeen suunnittelusta tai toteuttamisesta olisi varmistettava että nämä toiminnot on eriytetty yhteysviranomaisen tehtävistä siten ettei viranomaisen puolueettomuus vaarannu, mitä myös muutospäätös edellyttää.

2 luku. Päätäminen arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa

8 §. *Toimivaltainen viranomainen.* Pykälän mukaan ELY-keskus tekisi päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa.

Jo voimassa olevassa laissa on säännös, jonka mukaan ympäristöministeriö määrää, mikä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista tekee päätöksen, jos hanke sijoittuu useamman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueelle tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa hankkeen suunnittelusta tai toteuttamisesta. Tätä linjaa ei ole tarkoitus muuttaa. Pykälässä kuitenkin asetetaan kriteerejä ympäristöministeriön päätökselle. Sen mukaisesti ympäristöministeriön on päätöksenteossa otettava huomioon hankkeen sijoittuminen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten voimavarat sekä varmistettava, että hankkeen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaaminen on eriytetty toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä siten, ettei viranomaisen puolueettomuus vaarannu. Näin säännös panee täytäntöön YVA-direktiivin 9 a artiklan säännöksen toimivaltaisen viranomaisen puolueettomuuden varmistamisesta, ja samalla yleisemmällä tasolla turvaa niin YVA-direktiivin kuin YVA-lainkin yleisiä tavoitteita.

Pykälän 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö tekee päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa ydinenergialaissa tarkoitettuja ydinlaitoksia koskevien hankkeiden osalta.

9 §. *Hankkeesta vastaavalta edellytettävät tiedot.* YVA-laissa ei ole aiemmin ollut säännöstä yksittäistapauspäätöksentekoa varten toimivaltaiselle viranomaiselle toimitettavasta aineistosta. Velvoite perustuu muutospäätöksiin vaatimuksiin. Ehdotetun lain 9 §:n mukaan päätöksentekoa varten hankkeesta vastaavan on toimitettava toimivaltaiselle viranomaiselle kuvaus hankkeesta ja sen todennäköisistä merkittävistä ympäristövaikutuksista. Säännöksellä pyritään turvaamaan yksittäistapausta koskevan päätöksenteon tapahtuminen riittävään aineistoon perustuen, ja varmistamaan hankkeesta vastaavan vastuu asiassa.

Kuvaus voi sisältää myös hankkeen ominaisuuksiin liittyviä tietoja sekä suunniteltuja toimenpiteitä, joilla pyritään välttämään tai ehkäisemään hankkeen aiheuttamia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Hankkeesta vastaavan viranomaiselle toimitettavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 §. *Päätös arviointimenettelyn soveltamisesta.* Pykälän 1 momentin mukaan toimivaltainen viranomainen tekisi päätöksen siitä, että 5 §:n 2 momentin mukaisen hankkeen ympäristövaikutukset selvitetään arviointimenettelyssä. Hankkeet voisivat tulla toimivaltaisen viranomaisen tietoon eri tavoin tai viranomainen voisi käynnistää menettelyn omasta aloitteestaan. Tämän lain 4 §:n mukainen viranomaisten yhteistyövelvoite varmistaisi osaltaan tiedonkulkua.

Pykälässä säilyisi velvoite käydä riittävät neuvottelut asianomaisten viranomaisten kesken arviointimenettelyn tarpeesta ja hankkeesta vastaavan oikeus tulla kuulluksi asiassa. Neuvottelovelvoite voitaisiin täyttää järjestämällä kokous tai kirjallisesti.

Toimivaltaisen viranomaisen olisi mahdollista päätöksenteossa ottaa huomioon hankkeesta vastaavan esittämät välttämis- ja ehkäisytoimet. Pykälän 1 momentin mukaan niissä tapauksissa, joissa arviointimenettelyä ei edellytetä, päätöksen perusteluissa on todettava myös mahdolliset hankkeesta vastaavan esittämät hankkeen ominaisuudet ja erityiset toimenpiteet, joilla pyritään välttämään tai ehkäisemään hankkeen merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Muutetun YVA-direktiivin 4 artiklassa on säädetty mahdollisuudesta ottaa lieventämistoimet huomioon päätöksenteossa. On huomattava, että hankkeen merkittävät haitalliset ympäristövaikutukset ovat seikka, jonka vuoksi hanke kuuluisi YVA-menettelyn piiriin. Jos hankkeesta vastaava voi osoittaa pystyvänsä välttämään tai ehkäisemään näitä vaikutuksia, YVA-velvollisuuden aikaansaava seikka siten poistuu.

3 luku. Arviointimenettely

11 §. Arvioinnin ajankohta. Arviointimenettely olisi toteutettava suunnittelun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta ympäristövaikutuksia koskeva tieto voisi vaikuttaa hankkeen suunnitteluun ja hankkeesta vastaavan tekemiin ympäristövaikutuksia koskeviin ratkaisuihin. Säännöksellä pyrittäisiin varmistamaan se, että vaikutusten arviointi tapahtuu sellaisessa hankkeen suunnittelun vaiheessa, jossa vielä voidaan vaikuttaa vaihtoehtoihin ja toteuttamistapoihin. Tavoitteena on, että ympäristövaikutusten arviointi ja osallistuminen liittyisivät kiinteänä osana hankkeen suunnitteluun. Tällainen suunnittelutapa yleensä säästää myös hankkeesta vastaavan kustannuksia. YVAN tarkkuustasoon vaikuttaisi hankkeen suunnitteluvaihe. Aikaisessa suunnitteluvaiheessa YVAan liittyvät selvitykset ja vaikutusten arviointi olisi yleispiirteisempää kuin myöhemmässä suunnitteluvaiheessa toteutettu arviointimenettely.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että arviointi on suoritettava kuitenkin viimeistään ennen 4 luvussa tarkoitetun päätöksen tekemistä.

12 §. Ennakkoneuvottelu. Yhteysviranomaisella olisi mahdollisuus joko jo ennen ympäristövaikutusten arviointiohjelman toimittamista tai menettelyn kuluessa järjestää ennakkoneuvottelu yhteistyössä hankkeesta vastaavan ja keskeisten viranomaisten kanssa. Aloitteen tekijänä voisi toimia yhteysviranomainen, hankkeesta vastaava tai jokin muu asian kannalta keskeinen viranomainen.

Ennakkoneuvottelulla tavoiteltaisiin hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välisen tiedonvaihdon sujuvuutta sekä arviointiohjelma- ja selostusasiakirjojen laadunvarmistusta. Ennakkoneuvottelussa käsiteltäviä asioita voisivat olla esimerkiksi, miten eri lakien mukaiset selvitysvelvoitteet voisivat sijoittua hankkeen suunnittelun elinkaarella ja missä määrin näitä selvityksiä olisi mahdollista yhdistää. Hankkeesta vastaava ottaisi nämä asiat arviointiohjelmaa laatiessaan huomioon.

13 §. Hanketta koskevan kaavoituksen ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhdistäminen. Pykälässä säädettäisiin yhteistyöstä kaavoituksen ja hankkeen arviointimenettelyn yhdistämiseksi. Uuden 1 momentin tarkoituksena on tehdä yksittäistä hanketta koskevan kaavoituksen ja hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin yhteensovittamisesta aiempaa helpompaa. Myös velvoittavuutta lisättäisiin. Hankekaavoitus ja hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely sovitettaisiin yhteen aina, ellei ole perusteltua syytä jättää sovittamatta. Tällaisessa tilanteessa hankkeella olisi oltava hankkeesta vastaava ja kaava laadittaisiin keskeisiltä osin kyseisen hankkeen toteuttamiseksi. Hankkeesta vastaava vastaisi hankkeen ympäristövaikutusten selvittämisestä kuten YVA-

menettelyssä yleensäkin. Hankkeen ympäristövaikutuksia koskevat selvitykset todennäköisesti hyödyttäisivät kaavoitusta ja nämä yhdessä kaavaa varten laadittujen selvitysten kanssa hyödyttäisivät hankkeen suunnittelua. Selvitystyön osalta olisi tarpeen sopia vastuunjaosta aina kussakin tapauksessa erikseen hankkeesta vastaavan ja kaavoittajan kesken. YVA-menettelyn mukainen arviointiohjelma sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen osallistumis- ja arviointisuunnitelma olisivat ne asiakirjat, jossa työnjako kirjataan.

Siten hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja hankkeen edellyttämän kaavoituksen välillä on mahdollisuus yhteensovittamiseen. Erityisesti tämä koskee kuulemismenettelyjä. Eri kuulemisprosessien yhdistäminen olisi mahdollista ilman, että kuulemisen tarkoitus vaarantuu. Tämän vuoksi esitetään, että lakiin kirjattaisiin velvoite sovittaa yhteen, ellei ole perusteltua syytä jättää sovitamatta, hanketta koskeva kaavoitus ja hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely.

Kaavoitus ja YVA käynnistyvät ennakkoneuvottelussa yhteysviranomaisen, kaavoitusviranomaisen ja hankkeesta vastaavan kesken. Ennakkoneuvottelussa todetaan yhteensovittamistarve ja 13 §:n soveltuvuus. Tämän jälkeen hankkeesta vastaava panee vireille YVA-lain mukaisen YVA-ohjelman ja kaavoitusviranomaisen laatii maankäyttö- ja rakennuslain mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelman. YVA-ohjelmasta ja OAS:sta laaditaan yhteinen kuulutus, kun YVA-lain mukainen kuuleminen ja maankäyttö- ja rakennuslain mukainen mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen alkavat. Näiden päätyttyä saatu palaute välitetään yhtäältä yhteysviranomaiselle YVA-menettelyssä huomioon otettavaksi ja toisaalta kaavoitusviranomaiselle kaavoitusmenettelyssä huomioon otettavaksi. Yhteysviranomaisen antaa lausuntonsa YVA-ohjelmasta.

Seuraavassa vaiheessa hankkeesta vastaava laatii YVA-selostuksen ja kaavoitusviranomaisen valmisteleo kaavan. YVA-selostus ja kaavan valmisteluaineisto kuulutetaan yhteisellä kuulutuksella, niillä on yhteneväiset kuulutusaika ja kuulemisaika, ja järjestettävä yleisötilaisuus on yhteinen. Näistä saatu palaute välitetään yhtäältä YVA-menettelyyn ja toisaalta kaavoitukseen. YVA-yhteysviranomaisen antaa lausuntonsa YVA-selostuksesta ja kaavoitusviranomaisen laatii kaavaehdotuksen. Tämän jälkeen kaavaehdotus vielä kuulutetaan ja siitä voi esittää mielipiteitä. Tilanteen mukaan on myös mahdollista että YVA-selostus ja kaavan valmisteluaineoston sijaan kaavaehdotus kuulutetaan yhteisellä kuulutuksella, niillä on yhteneväiset kuulutusaika ja kuulemisaika.

Hankekaavan ja YVA-menettelyn yhdistämistä koskevien säännösten lisääminen uuteen YVA-lakiin tekee osittain tarpeettomaksi nykyisen YVA-lain 5 §:n, joka koskee YVA-menettelyn suhdetta muihin menettelyihin.

14 §. Arviointimenettelyn sisältö. Pykälässä esitettäisiin kootusti arviointimenettelyn sisältö.

15 §. Arviointiohjelma. Ehdotetun 15 §:n mukaan hankkeesta vastaavan olisi toimitettava arviointiohjelma yhteysviranomaiselle suunnittelun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa hankkeen muu suunnittelu huomioon ottaen. Vastaava säännös on voimassa olevan lain 8 §:ssä. Säännöksellä pyrittäisiin varmistamaan se, että vaikutusten arviointi tapahtuu sellaisessa hankkeen suunnittelun vaiheessa, jossa vielä voidaan vaikuttaa vaihtoehtoihin ja toteuttamistapoihin.

Arviointiohjelman olisi oltava havainnollinen ja yleistajuinen. Siitä olisi käytävä ilmi riittävällä tarkkuudella, missä suunnitteluvaiheessa hanke on, mitä selvityksiä on tehty tai suunniteltu tehtäväksi sekä mitä lupa ja niihin rinnastettavia päätöksiä hanke edellyttää. Arviointiohjelmassa on lisäksi esitettävä pääpiirteiset tiedot hankkeesta. Arviointiohjelmassa esitettäisiin myös tarpeellisessa määrin hankkeen mahdolliset toteuttamisvaihtoehdot.

Tarkistukset ja poikkeamiset yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antamasta lausunnosta olisi tarpeen mukaan perusteltava arviointiselostuksessa.

16 §. Arviointiohjelmasta kuuleminen. Pykälän mukaan yhteysviranomaisen olisi tiedotettava arviointiohjelmasta kuuluttamalla siitä hankkeen todennäköisen vaikutusalueen kunnissa. Kuulutus julkaistaisiin sähköisesti toimivaltaisen viranomaisen internetsivuilla. Mitä julkisista kuulutuksista annetussa laissa säädetään kuulutuksen panemisesta ilmoitustaululle, sovellettaisiin arviointiohjelmasta koskevan kuulutuksen julkaisemiseen sähköisesti kunnan internetsivuilla.

Näin varattaisiin kaikille mahdollisuus saada riittävän varhain tieto hankkeesta sekä siitä, miten hankkeesta ja sen vaikutuksista on mahdollista esittää mielipiteitä. Arviointiohjelmasta olisi tiedotettava myös ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella leviävässä sanomalehdessä. Sanomalehdessä tapahtuva tiedottaminen ei kuitenkaan olisi luonteeltaan varsinainen kuulutus, vaan tarkoitus olisi ainoastaan tiedottaa siitä, mistä asiassa on kysymys, sekä siitä, missä ja miten kuulutus on nähtävänä.

Pykälän 2 momentin mukaan kuulutuksen sisällöstä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Yhteysviranomaisen kuulutuksessa olisi mainittava, mistä asiassa on kysymys ja miten siitä voidaan esittää mielipiteitä. Myös lausunnot pyydetäisiin asianomaisilta viranomaisilta. Lausunnot olisi pyydettävä ainakin hanketta käsitteleviltä lupaviranomaisilta ja todennäköisen vaikutusalueen kunnilta. Pykälän 3 momentin mukaan yhteysviranomaisen olisi huolehdittava siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteen esittämiseen. Määräaika lausuntojen antamiselle ja mielipiteiden esittämiseksi olisi pääsääntöisesti 30 päivää, toisin kuin voimassa olevassa laissa, jossa määräaika on vähintään 30 päivää ja enintään 60 päivää.

Lyhentämällä arviointiohjelmasta annettavien lausuntojen ja mielipiteiden esittämistä koskevaa enimmäismääräaikaan 60 päivästä 30 päivään voitaisiin hieman lyhentää arviointimenettelyn keskimääräistä kesto.

Vain erityisestä syystä aikaa voitaisiin pidentää enintään 60 päivän mittaiseksi. Erityinen syy voisi olla esimerkiksi Espoon sopimuksen soveltaminen, jossa kuullaan toista sopimuspuolta.

Kun hanke edellyttää sekä hankekohtaista kaavaa että ympäristövaikutusten arviointia, näihin menettelyihin kuuluvat tiedottaminen ja kuuleminen voidaan yhdistää. Tällöin menettelyille laadittaisiin yhteinen kuulutus, niillä olisi yhteneväinen kuulemisaika, mielipiteitä voisi toimittaa samalle taholle ja tarpeen mukaan järjestettävä yleisötilaisuus olisi yhteinen.

17 §. Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta. Pykälän 1 momentin mukaan yhteysviranomaisen antaisi arviointiohjelmasta lausuntonsa hankkeesta vastaavalle. Yhteysviranomaisen olisi lausunnossaan otettava kantaa niihin selvitystarpeisiin, joita on esitetty 16 §:n mukaan annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä. Esitetyt mielipiteet ja lausunnot annettaisiin tiedoksi hankkeesta vastaavalle.

Yhteysviranomaisen olisi lausunnon antamista varten tarvittaessa neuvoteltava muiden asianomaisten viranomaisten kanssa siitä, kuinka tämän lain edellyttämien selvitysten hankkiminen sekä niistä tiedottaminen ja kuuleminen järjestetään. Neuvotteluissa sovittaisiin myös siitä, kuinka arviointimenettely ja siihen liittyvä tiedottaminen ja kuuleminen sovitaan hanketta koskeviin muun lain mukaisiin menettelyihin.

Lausunto toimitettaisiin 2 momentin mukaan tiedoksi asianomaisille viranomaisille.

Pykälän 3 momentin mukaan hankkeesta vastaavalla olisi oikeus saada yhteysviranomaiselta tämän hallussa olevat hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin kannalta tarpeelliset tiedot. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointivelvollisuus on kuitenkin hankkeesta vastaavalla. Valtion viranomaisen voisi veloittaa valtion maksuperustelain (150/92) mukaisesti hankkeesta vastaavaa viranomaisen suoritteista aiheutuneista kustannuksista.

18 §. Arviointiselostus. Pykälän 1 momentin mukaan hankkeesta vastaava selvittäisi arviointiohjelmansa ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta hankkeen ja sen vaihtoehtojen vaikutukset ja laatisi arviointiselostuksen. Arviointiselostus olisi hankkeesta vastaavan yhtenäinen esitys hankkeen ja sen vaihtoehtojen ympäristövaikutuksista. Sen olisi oltava havainnollinen ja yleistajuinen ja annettava riittävät tiedot, jotta yhteysviranomaisen voi laatia sen pohjalta perustellun päätelmänsä, ja jotta sitä voidaan hyödyntää lupaharkinnassa.

Arviointiselostus olisi toimitettava yhteysviranomaiselle.

Pykälän 2 momentin mukaan arviointiselostuksen sisällöstä säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Tarkoituksena on, että arviointiselostus täyttäisi YVA-direktiivin ja Espoon sopimuksen mukaiset vaatimukset. Sisältöä koskeva säännös olisi kuitenkin jossain määrin joustava, koska hankkeet ovat hyvin erityyppisiä. Arviointiselostuksessa esitettäisiin hanke ja sen vaihtoehdot, tarvittaessa hankkeen toteuttamatta jättäminen mukaan luettuna, ja ne selvitykset, joihin arviointiselostuksen päätelmät perustuvat. Lisäksi esitettäisiin ne toimenpiteet, joilla voidaan estää, vähentää tai lieventää haitallisia vaikutuksia. Arviointiselostukseen kuuluisi myös havainnollinen ja yleistajuinen yhteenveto.

19 §. Arviointiselostuksesta kuuleminen. Vastaavalla tavalla kuin arviointiohjelman kohdalla, pykälän mukaan yhteysviranomaisen olisi tiedotettava arviointiselostuksesta kuuluttamalla siitä hankkeen todennäköisen vaikutusalueen kunnissa, ja kuulutus julkaistaisiin sähköisesti toimivaltaisen viranomaisen internetsivuilla. Pykälän 1 momentin mukaan yhteysviranomaisen olisi huolehdittava siitä, että arviointiselostuksesta tiedotetaan kuuluttamalla siitä hankkeen todennäköisellä vaikutusalueella, ja siitä, että arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus esittää mielipiteitä. Kuulutusaika olisi, kuten arviointiohjelman kohdalla, tässäkin yhteneväinen mielipiteiden esittämiseen ja lausuntojen antamiseen varatun ajan kanssa.

Kuuluttamisvelvollisuus kattaisi hankkeen todennäköisen vaikutusalueen kunnat. Kuulutuksen sisällöstä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi arviointiselostuksesta olisi tiedotettava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella ilmestyvässä sanomalehdessä.

Kuulutuksessa tulisi ilmoittaa myös määräaika mielipiteiden esittämiselle ja lausuntojen antamiselle. Määräaika alkaisi kuulutuksen julkaisemispäivästä ja kestäisi vähintään 30 päivää ja enintään 60 päivää. Lausunto olisi pyydetävä ainakin vaikutusalueen kunnilta ja niiltä, jotka ovat antaneet lausunnon arviointiohjelmasta 16 §:n mukaisesti.

Kun hanke edellyttää sekä hankekohtaista kaavaa että ympäristövaikutusten arviointia, näihin menettelyihin kuuluva tiedottaminen ja kuuleminen voitaisiin yhdistää. Tällöin menettelyille laadittaisiin yhteinen kuulutus, niillä olisi yhteneväinen kuulemisaika, mielipiteitä voisi toimittaa samalle taholle ja tarpeen mukaan järjestettävä yleisötilaisuus olisi yhteinen.

20 §. Muu osallistuminen. Jo voimassa olevassa YVA-laissa olevan säännöksen mukaan hankkeesta vastaava ja yhteysviranomaisen voivat sopia tiedottamisen ja kuulemisen järjestämisestä lisäksi muulla tavalla kuin on säädetty arviointiohjelmaa ja –selostusta koskien. YVA-lain keskeisenä tavoitteena on varmistaa ympäristöä koskevan tiedon mahdollisimman avoin saatavuus, ja tästä syystä säännös on perusteltua ottaa myös nyt esitettävään lakiin.

21 §. *Yhteysviranomaisen lausunto arviointiselostuksesta.* Yhteysviranomainen antaisi arviointiselostuksesta yhteysviranomaisen lausuntonsa, joka sisältäisi perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. Lausunto olisi annettava hankkeesta vastaavalle kahden kuukauden kuluessa lausuntojen antamiseen ja mielipiteiden esittämiseen varatun määräajan päättymisestä.

Voimassa olevaan lakiin nähden uutena vaatimuksena olisi vaatimus yhteysviranomaisen arviointiselostuslausunnon julkaisemisesta yhteysviranomaisen internet-sivuilla.

22 §. *Puutteellisen arviointiselostuksen täydentäminen.* Yhteysviranomainen ei voisi tehdä perusteltua päätelmää, jos arviointiselostus on puutteellinen. Tällöin yhteysviranomaisen olisi varattava hankkeesta vastaavalle tilaisuus täydentää arviointiselostustaan. Yhteysviranomaisen olisi ilmoittaessaan havaitsemastaan puutteellisuudesta ja siihen liittyvästä täydennysmahdollisuudesta täsmennettävä myös, miltä osin arviointiselostusta on täydennettävä. Viranomainen pyytäisi täydentämistä, mikäli mahdollista, ensisijaisesti ennen arviointiselostuksesta kuuluttamista. Puutteellisuus saattaa kuitenkin tulla esiin vasta kuulemispalautteen yhteydessä, jolloin täydentämispyyntö tehdään heti, kun yhteysviranomainen voi yksilöidä täydentämistarpeet. Arviointiselostuksesta kuultaisiin täydentämisen jälkeen tavanomaiseen tapaan 19 §:n mukaisesti, ja tämän jälkeen yhteysviranomainen antaisi lausuntonsa 21 §:n mukaisesti.

4 luku. Arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä ja luvassa

23 §. *Arvioinnin huomioon ottaminen lupaharkinnassa.* Pykälän 1 momentti edellyttäisi, että laissa tarkoitettua hanketta koskevaan lupahakemukseen tai muuhun siihen rinnastettavaan hakemukseen on liitettävä arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto. Yhteysviranomaisen lausunto sisältäisi perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Pykälän 2 momentti sisältäisi keskeisen periaatteen siitä, että viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. Vastaavansisältöinen säännös on voimassaolevan lain 13 §:ssä.

Pykälän 3 momentti edellyttäisi, että lupapäätökseen tai siihen rinnastettavaan päätökseen kirjattaisiin näkyviin perusteltu päätelmä sekä se, miten se on otettu huomioon.

24 §. *Perustellun päätelmän ajantasaisuus.* YVA-direktiivin nimenomainen säännös edellyttää, että toimivaltainen viranomainen varmistaa perustellun päätelmänsä ajantasaisuuden luvanmyöntämishetkellä. Saman vaatimuksen voidaan katsoa seuraavan hallintolain 31 §:n viranomaiselle asettamasta velvollisuudesta huolehtia asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. Perustellun päätelmän ajantasaisuusvaatimuksella tarkoitetaan sitä, ettei päätelmän laatimisen jälkeen ole ilmennyt olennaisia muutoksia arviointimenettelyssä saatuihin tietoihin tai niiden perusteena olleisiin seikkoihin, kuten lähiympäristön asutukseen tai luonnonolosuhteisiin.

Perustellun päätelmän ajantasaisuus olisi sidottu lupa-asian ratkaisemiseen: Yhteysviranomaisen tekemän perustellun päätelmän olisi oltava ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Jos lupa-asiaa käsittelevä viranomainen toteaa, ettei perusteltu päätelmä ole ajan tasalla, sen olisi ilmoitettava täydennystarpeesta perustellun päätelmän laatineelle yhteysviranomaiselle, jonka puolestaan olisi täydennettävä päätelmää tarpeellisessa määrin.

5 luku Valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset

25 §. *Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella toteutettavat hankkeet.* Lain 25 § sisältäisi yleisen säännöksen siitä, että lain säännöksiä sovelletaan myös, jos Suomea velvoittavan

kansainvälisen sopimuksen toimeenpano edellyttää, että Suomessa toteutettavan hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely järjestetään yhteistyössä toisen valtion kanssa. Tällaisia kansainvälisiä sopimuksia ovat Espoon sopimus ja valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista tehty kahdenvälisen sopimus Suomen ja Viron välillä. YVA-direktiivi sisältää myös velvoitteita asiaan liittyen.

Pykälän 1 momentti sisältäisi säännökset ympäristöministeriön yleisestä vastuusta huolehtia rajat ylittävien hankkeiden sopimuksen mukaisista tehtävistä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta antaa toisen valtion viranomaisille ja kansalaisille tilaisuus osallistua arviointimenettelyyn. Lisäksi säätiöt ehdotetaan lisättäväksi luetteloon arviointimenettelyyn osallistumiseen oikeutetuista tahoista. Luettelo olisi näin yhteneväinen voimassa olevan lain 2 § 7 – kohdan kanssa, joka koskee osallistumiseen oikeutettuja tahoja kansallisessa menettelyssä. Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella tarkoitetaan Suomen valtion aluetta ja talousvyöhykettä.

26 §. *Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella toteutettaviin hankkeisiin liittyvä kansainvälinen kuuleminen.* Pykälään ehdotetaan koottavaksi toimivaltaisia viranomaisia ja menettelyjä koskevia säännöksiä tilanteissa, joissa Suomi toimii aiheuttajaosapuolena valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa hankkeissa.

Pykälän 1 momentti pohjautuisi nykyisen lain 14 §:n 3 momenttiin. Momentti koskee hankkeesta ilmoittamista ja arviointiohjelman toimittamista toiselle valtiolle, jos Suomessa toteutettavalla hankkeella on merkittäviä ympäristövaikutuksia toisen valtion alueella. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi velvoite toimittaa arviointiohjelman yhteydessä ympäristöministeriölle sekä hanketta koskevan ilmoituksen yhteydessä toisen valtion viranomaiselle käänös, joka sisältää riittävät tiedot arviointiohjelman sisällöstä.

Lisäksi täsmennettäisiin toiselle valtiolle tehtävän ilmoituksen aikataulua. Ympäristöministeriön tulisi toimittaa ilmoitus toiselle valtiolle viimeistään silloin kun yhteysviranomaisen tiedottaa hankkeesta Suomessa.

Pykälän 2 momentti pohjautuisi voimassa olevan lain 14 §:n 4 momenttiin. Siinä säädettäisiin ympäristöministeriön ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä. Momentin kohtaa neljä muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin säätiöt ja kansalaisten sijaan puhuttaisiin luonnollisista henkilöistä kuten ehdotetussa 14 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtioiden välisiä neuvotteluja hankkeiden valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista. Näillä lisäyksillä täsmennettäisiin Espoon sopimuksen mukaisia menettelyjä. Momentin mukaan ympäristöministeriön on toimitettava arviointiselostus tarvittavine käänöksineen toiselle valtiolle ja tarjottava mahdollisuutta neuvotella erityisesti hankkeen vaikutuksista ja niiden vähentämis- tai poistamiskeinoista, jos toinen valtio on ilmoittanut osallistuvansa arviointimenettelyyn. Tarvittaessa voitaisiin neuvotella myös muista Espoon sopimuksessa mainituista seikoista, kuten hankkeen mahdollisista vaihtoehdoista tai mahdollisista keskinäisistä yhteistyömuodoista haitallisten vaikutusten vähentämiseksi.

Pykälän 4 momentti koskisi hankkeiden lupa- tai muiden päätösten ilmoittamista toiselle valtiolle. Momentin mukaan lupaviranomaisen olisi toimitettava päätöksensä ympäristöministeriölle ja ympäristöministeriön olisi toimitettava hanketta koskeva lupa tai muu päätös ympäristövaikutusten arviointiin osallistuneelle toiselle valtiolle sen jälkeen, kun se on saanut päätöstä koskevat asiakirjat lupaviranomaiselta.

27 §. *Toisen valtion lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella toteutettavat hankkeet.* Pykälän 1 momentin mukaan, jos Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen osapuolen lainkäyttövaltaan

kuuluvalla alueella toteutettavalla hankkeella on Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueelle kohdistuvia todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, ympäristöministeriö huolehtisi sopimuksen mukaisten tehtävien hoidosta toisen valtion ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä. Ympäristöministeriö olisi siten kyseessä olevan toisen valtion ilmoituksen vastaanottava taho Suomessa.

Pykälän 2 momentin mukaan ympäristöministeriö myös vastaisi toisen valtion viranomaiselle, huolehtisi toisen valtion toimittamista asiakirjoista tiedottamisesta ja mielipiteiden esittämiseen ja lausuntojen pyytämiseen mahdollisuuden varaamisesta, toimittaisi lausunnot ja mielipiteet toiselle valtiolle, vastaisi Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen mukaisista neuvotteluista toisen valtion kanssa, sekä huolehtisi, että toisen valtion toimittama hanketta koskeva lupa tai siihen rinnastettava päätös on sähköisesti saatavilla.

6 luku. Erinäiset säännökset

28 §. *Selvilläolovelvollisuus.* Pykälän tarkoituksena on, että ympäristövaikutukset arvioitaisiin riittävästi myös muissa kuin 5 §:ssä tarkoitetuissa hankkeissa. Hankkeesta vastaavalla olisi sen lisäksi mitä muutoin on voimassa, yleinen olla selvillä hankkeensa ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää. Vaikutusten selvittämisessä voitaisiin näissä tapauksissa soveltaa tämän lain mukaisen arvioinnin yleisiä periaatteita. Vastaava säännös on jo voimassaolevassa laissa.

29 §. *Ohjaus, valvonta ja seuranta.* Pykälän 1 momentin mukaan ympäristöministeriölle kuuluisi lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta sekä arvioinnin yleinen kehittäminen. Muut ministeriöt huolehtisivat arviointimenettelyn täytäntöönpanon ohjauksesta ja seurannasta sekä arvioinnin kehittämisestä toimialoillaan. Tähän kuuluisivat muun muassa soveltamisohjeiden laatiminen arviointimenettelyn toteuttamisesta ministeriön toimialaa koskevissa hankkeissa. Soveltamisohjeissa olisi mahdollista tarkentaa arviointiselostuksen sisältöä hanketyypeittäin ja ottaa huomioon alalle tyypillisiä erityistilanteita. YVA-oppaita on laadittu muun muassa tie-, rata-, väylä-, kaivos- sekä maa-aineistenottohankkeisiin.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaisi ja valvoisi lain täytäntöönpanoa toimialueellaan.

30 §. *Pätevyyden varmistaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan hankkeesta vastaavan tulisi huolehtia siitä, että sillä on käytettävissään riittävä asiantuntemus arviointiohjelman ja –selostuksen laadintaan. Säännös on joustava, sillä koulutuksen ja kokemuksen lisäksi voidaan asiantuntemuksen riittävyttä arviotaessa ottaa huomioon esimerkiksi hankkeesta vastaavan käyttämien asiantuntijoiden käytännössä osoitettu erityisalan osaaminen esimerkiksi lintuasiantuntija.

Yhteysviranomainen ottaisi asiantuntemukseen ja sen riittävyyteen kantaa arviointiohjelma ja -selostuslausunnoissa.

Yhteysviranomaisella olisi vastaavasti velvollisuus huolehtia siitä, että sen omalla henkilöstöllä on kulloisenkin hankkeen laadun ja laajuuden sekä tehtävän vaativuuden edellyttämä riittävä asiantuntemus.

31 §. *Valitusoikeus arvioinnin puuttumisen tai puutteellisuuden perusteella.* Pykälän 1 momentin mukaan ELY-keskuksella olisi oikeus valittaa 5 §:ssä tarkoitettua hanketta koskevasta muun lain mukaisen lupa-asian ratkaisusta tai muusta hankkeen toteuttamisen kannalta olennaisesta päätöksestä sillä perusteella, että tässä laissa tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointia ei ole

suoritettu. Valitusoikeus ei koskisi päätöstä tätä laajemmin, ellei elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ole oikeutta valittaa muun lain perusteella.

Tämän lisäksi pykälän 2 momentin mukaan se, jolla on muun lain mukaan oikeus hakea muutosta päätökseen, voisi valituksessaan vedota siihen, ettei arviointimenettelyä ole suoritettu. Säännös on tarpeen, koska ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä ei tehdä asiaa koskevaa ratkaisua, josta voisi valittaa. Hanketta koskevan asian ratkaisemisesta säädetään erityislaeissa, joissa säädetään myös asianosaisten oikeudesta valittaa. Yhtä hanketta koskevat useat eri lait, joiden säännökset valitusoikeuden perusteesta ja laajuudesta vaihtelevat. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettavalla lailla täsmennetään valitusperusteita tältä osin.

32 §. Pakkokeinot. ELY-keskuksella olisi pykälän mukaan oikeus sakon uhalla määrätä hankkeen toteuttaminen keskeytettäväksi siihen saakka, kunnes arviointimenettely on suoritettu. Edellytyksenä on, että 5 §:n mukaisen hankkeen toteuttaminen ei edellytä muun lain mukaista lupaa tai siihen rinnastettavaa päätöstä, ja hankkeen toteuttamiseen on ryhdytty ennen tässä laissa edellytettyä ympäristövaikutusten arviointia. Tällainen voisi olla hanke, jonka YVA-velvollisuus määräytyisi yksittäistapauspäätöksellä eikä olisi YVA-direktiivin soveltamisalaa.

33 §. Maanpuolustusta ja siviilivalmiutta koskevat erityissäännökset. Ehdotettu pykälä koskee tilannetta, jossa mahdollistetaan YVA-menettelyn soveltamatta jättäminen kokonaan. Toimivaltainen viranomainen voisi puolustusministeriön esityksestä päättää, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelleta sellaisiin hankkeisiin, joiden yksinomaisena tarkoituksena olisivat puolustukseen tai siviilivalmiuteen liittyvät toimet, mikäli lain soveltaminen vaarantaisi niiden tarkoituksen. Ennen päätöksen tekemistä olisi pyydettävä lausuntoa asianomaisilta viranomaisilta.

34 §. Muutoksenhaku arviointimenettelyn soveltamista koskevaan päätökseen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hankkeesta vastaavan oikeudesta hakea ehdotetun lain 10 §:n ja 33 §:n nojalla tehtyyn päätökseen valittamalla muutosta hallintolainkäyttölain mukaisesti. ELY-keskuksen päätöksestä valitettaessa kuitenkin toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta hankkeesta tai toiminnasta sijaitsee. Vastaava säännös on voimassa olevassa laissa.

Tapauksessa, jossa hallinto-oikeus on kumonnut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen YVA-lain 10 §:n nojalla tekemän päätöksen, kyseinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta hallinto- ja oikeuskäytännön turvaamiseksi. Vastaava säännös on voimassa olevassa laissa.

Lain 33 §:ssä säädetään poikkeusmahdollisuudesta yleiseen arviointivelvollisuuteen, kun kyseessä ovat puolustukseen tai siviilivalmiuteen liittyvät toimet. Poikkeaminen edellyttäisi sitä, että lain soveltaminen vaarantaisi niiden tarkoituksen. Asiassa tehtävään päätökseen olisi muutoksenhakumahdollisuus, toisin kuin vastaavan poikkeusmahdollisuuden sisältävän nykyisen lain 26 §:n kohdalla on laita. Mahdollisuus saattaa viranomaisen päätös lainkäyttöelimen tutkittavaksi on vahva perustuslain 21 §:n turvaama pääsääntö, josta voidaan poiketa ainoastaan riittävän painavin perustein. Voimassa olevassa laissa valitus ympäristöministeriön asiassa tekemään päätökseen oli suljettu kokonaan pois. Ehdotetun lain 33 §:n mukaiseen toimivaltaisen viranomaisen päätökseen olisi kuitenkin valitusoikeus hankkeesta vastaavalla.

35 §. Kustannusvastuu. Voimassa olevaa lakia vastaavasti tiedottamisen, kuulemisen ja ympäristövaikutusten selvittämisen arvioinnin kustannuksista sekä valtioiden rajat ylittävien vaikutusten arviointiin liittyvien velvoitteiden täytäntöönpanoa varten tarvittavien käännosten kustannuksista vastaisi hankkeesta vastaava. Näin ollen valtion viranomainen voisi veloittaa valtion

maksuperustelain (150/92) mukaisesti hankkeesta vastaavaa viranomaisen suoritteista aiheutuneista kustannuksista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yhteysviranomaisen lausuntojen maksullisuudesta.

7 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös

1.2 Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista

10 §. *Valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset.* Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavaa viranomaista veloitetaan olemaan viipymättä yhteydessä ympäristöministeriön tilanteissa, joissa suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella voi olla todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen sopimuspuolen tai Euroopan unionin jäsenvaltion alueelle.

10 a §. *Toisen valtion suunnitelman tai ohjelman ympäristöarviointiin osallistuminen.* Ehdotettu pykälä on uusi. Pykäläehdotuksen 1 momentin mukaan, jos Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen sopimuspuolen tai toisen Euroopan unionin jäsenvaltion viranomaisen suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella, ympäristöministeriö vastaisi SOVA-pöytäkirjan mukaisista ympäristöarviointiin liittyvistä tiedottamis- ja neuvottelutehtävistä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ympäristöministeriön tehtävistä liittyen neuvotteluihin ja kuulemiseen toisen valtion suunnitelman tai ohjelman ympäristöarvioinnista. Momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että ympäristöministeriö ilmoittaa haluaako se neuvotella ennen suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä. Tämä koskee sekä tilanteita, joissa valtiot ovat yksimielisiä siitä, että neuvottelut järjestetään, että tilanteita, joissa Suomi SOVA-pöytäkirjan 10 artiklan mukaisesti pyytää neuvottelujen aloittamista. Momentin 2 kohdassa säädettäisiin, että ympäristöministeriö toimittaa toiselle valtiolle annetun ilmoituksen tiedoksi ulkoasiainministeriölle. Momentin 3 kohdan mukaan, jos neuvottelut järjestetään, ympäristöministeriö varaa Suomessa yleisölle mahdollisuuden tutustua suunnitelma- tai ohjelmaluonnokseen ja ympäristöselostukseen sekä esittää niistä mielipiteensä.

Pykälän 2 momentin 4 kohdan mukaan ympäristöministeriön on pyydettävä suunnitelma- ja ohjelmaluonnoksesta lausunnot muilta viranomaisilta. Muiden viranomaisten ohella lausunnot tulee pyytää Suomen ja Ruotsin välisen rajajokisopimuksen (SopS 91/2010) sekä Suomen ja Norjan välisen rajavesistökomissiosta tehdyn sopimuksen (SopS 32/1981) mukaisilta komissioilta aina kun valtioiden rajat ylittävät todennäköisesti merkittävät haitalliset vaikutukset koskevat rajavesistöjä. Momentin kohdan 5 ja 6 mukaan ympäristöministeriö toimittaa saadut mielipiteet ja lausunnot toisen valtion viranomaiselle ja huolehtii siitä, että toisen valtion suunnitelma tai ohjelma ja sen hyväksymistä koskeva päätös on viranomaisten ja yleisön saatavilla sähköisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan edellä 2 momentissa tarkoitettussa kuulemisessa noudatettaisiin soveltuvin osin mitä tässä laissa ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa sekä hallintolaissa säädetään kuulemisesta.

1.3 Maankäyttö- ja rakennuslaki

62 a §. *Hanketta koskevan kaavoituksen ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhdistäminen.* Lakiin lisättäisiin uusi pykälä, jossa säädettäisiin yhteistyöstä kaavoituksen ja hankkeen arviointimenettelyn yhdistämiseksi. Uuden 1 momentin tarkoituksena on tehdä yksittäistä hanketta koskevan kaavoituksen ja hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin yhteensovittamisesta aiempaa helpompaa. Myös velvoittavuutta lisättäisiin. Hankekaavoitus ja hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely sovitettaisiin yhteen aina, ellei ole perusteltua syytä jättää sovittamatta. Tällaisessa tilanteessa hankkeella olisi oltava hankkeesta vastaava ja kaava laadittaisiin keskeisiltä osin kyseisen hankkeen toteuttamiseksi. Hankkeesta vastaava vastaisi hankkeen ympäristövaikutusten selvittämisestä kuten YVA-menettelyssä yleensäkin. Hankkeen ympäristövaikutuksia koskevat selvitykset todennäköisesti hyödyttäisivät kaavoitusta ja nämä yhdessä kaavaa varten laadittujen selvitysten kanssa hyödyttäisivät hankkeen suunnittelua. Selvitystyön osalta olisi tarpeen sopia vastuunjaosta aina kussakin tapauksessa erikseen hankkeesta vastaavan ja kaavoittajan kesken. YVA-menettelyn mukainen arviointiohjelma sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen osallistumis- ja arviointisuunnitelma olisivat ne asiakirjat, jossa työnjako kirjataan.

Siten hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja hankkeen edellyttämän kaavoituksen välillä on mahdollisuus yhteensovittamiseen. Eryteisesti tämä koskee kuulemismenettelyjä. Eri kuulemisprosessien yhdistäminen olisi mahdollista ilman, että kuulemisen tarkoitus vaarantuu. Tämän vuoksi esitetään, että lakiin kirjattaisiin velvoite sovittaa tapauksen mukaan yhteen hanketta koskeva kaavoitus ja hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely.

Kaavoitus ja YVA käynnistyvät ennakkoneuvottelussa yhteysviranomaisen, kaavoitusviranomaisen ja hankkeesta vastaavan kesken. Ennakkoneuvottelussa todetaan yhteensovittamistarve ja 62 a §:n soveltuvuus. Tämän jälkeen hankkeesta vastaava panee vireille YVA-lain mukaisen YVA-ohjelman ja kaavoitusviranomaisen laatii maankäyttö- ja rakennuslain mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelman. YVA-ohjelmasta ja OAS:sta laaditaan yhteinen kuulutus, kun YVA-lain mukainen kuuleminen ja maankäyttö- ja rakennuslain mukainen mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen alkavat. Näiden päätyttyä saatu palaute välitetään yhtäältä yhteysviranomaiselle YVA-menettelyssä huomioon otettavaksi ja toisaalta kaavoitusviranomaiselle kaavoitusmenettelyssä huomioon otettavaksi. Yhteysviranomaisen antaa lausuntonsa YVA-ohjelmasta.

Seuraavassa vaiheessa hankkeesta vastaava laatii YVA-selostuksen ja kaavoitusviranomaisen valmistelee kaavan. YVA-selostus ja kaavan valmisteluaineisto kuulutetaan yhteisellä kuulutuksella, niillä on yhteneväiset kuulutusaika ja kuulemisaika, ja järjestettävä yleisötilaisuus on yhteinen. Näistä saatu palaute välitetään yhtäältä YVA-menettelyyn ja toisaalta kaavoitukseen. YVA-yhteysviranomaisen antaa lausuntonsa YVA-selostuksesta ja kaavoitusviranomaisen laatii kaavaehdotuksen. Tämän jälkeen kaavaehdotus vielä kuulutetaan ja siitä voi esittää mielipiteitä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuus, jotta asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä yhdistämisestä.

132 §. *Ympäristövaikutusten arviointi.* Pykälään lisättäisiin YVA-direktiivin ja YVA-lain uudistamisen vuoksi tarpeelliset säännökset siitä, miten ympäristövaikutusten arviointimenettely on otettava huomioon tämän lain mukaisessa päätöksenteossa.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin velvollisuus tavanomaista laajempaan vireilläolosta tiedottamiseen ja kuulemiseen silloin, kun päätösmenettely liittyy ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn. Asian vireille tulosta olisi tiedotettava internetissä. Tarkemmat säännökset tiedottamisesta annettaisiin asetuksella, jonka valtuussäännös olisi pykälän 3 momentissa. Direktiivin 6 artiklan velvoitteiden mukaisesti niille ympäristöasioista vastaaville tai paikallisen ja alueellisen toimivallan perusteella toimiville viranomaisille, joita hanke todennäköisesti koskee, on annettava mahdollisuus ilmaista kantansa lupahakemuksesta. Jäsenvaltio voi nimetä nämä viranomaiset. Rakennuslupamenettelyssä tällaiseksi lausunnon antavaksi viranomaiseksi, joka edustaa ympäristönsuojelun etua ja toimii alueellisesti, säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Koska kunnan rakennusvalvontaviranomainen on itse paikallinen viranomainen ja osa kunnan organisaatiota, ei erillistä paikallista viranomaista koskevaa lausunnonantovelvollisuutta säädettäisi. Lisäksi viranomainen voi tarvittaessa hankkia hallintolain mukaisesti muiden viranomaisten lausuntoja, jos asian selvittäminen sitä vaatii. Pykälässä määriteltäisiin yleisin kriteerein ne ympäristönsuojelua edistävät järjestöt, jotka voisivat osallistua menettelyyn. Edellytykset määriteltäisiin samalla tavalla kuin yleisesti muualla lainsäädännössä. Esimerkiksi ympäristönsuojelulaissa muun muassa vireillepanon mahdollisuus on säädetty rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät.

Pykälän 2 momentissa olisi informatiivinen viittaus niihin YVA-laissa säädettäviin asioihin, joilla olisi liityntä päätösmenttelyyn ja jotka olisi otettava huomioon tämänkin lain mukaisessa päätöksenteossa.

1.4 Luonnonsuojelulaki

65 §. *Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi.* Uudistettu YVA-direktiivin 2 artiklan 3 kohta asettaa jäsenmaille veloitteen tapauksen mukaan varmistaa, että käyttöön otetaan yhteen sovitettuja ja/tai yhteisiä menettelyjä, mikäli arviointivelvollisuus johtuu samanaikaisesti sekä YVA-direktiivistä, että luonto- tai lintudirektiivistä. Säännöksen tavoitteena on päällekkäisten arviointimenettelyjen välttäminen. Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohtaan perustuvan arviointimenettelyn tarkoituksena on tuottaa hankkeita hyväksyville tai suunnitelmia vahvistaville viranomaisille varmuus siitä, että niiden toteuttamisella ei ole merkittävän kielteisiä vaikutuksia Natura 2000 –verkostoon kuuluvien alueiden koskemattomuuteen. Tätä menettelyä koskevat kansalliset säännökset sisältyvät luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:iin.

Voimassa olevan lain mukaan, kyseinen Natura 2000 –alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi voidaan tehdä myös osana YVA-menettelyä. Suomessa noudatettu menettely vastaa siten pitkälti YVA-direktiivin muutoksen tavoitteita. Säännöstä ehdotetaan kuitenkin täsmennettäväksi velvoittavampaan muotoon poistamalla pykälän 1 momentin viimeinen lause, ja lisäämällä samaa asiaa koskeva uusi 4 momentti, jossa todettaisiin, että Natura-arviointi tehdään tapauksen mukaan YVA-menettelyn yhteydessä.

Pääsääntöisesti noudatettaisiin siis jatkossa näissä tilanteissa yhteistä menettelyä kyseisten direktiivien velvoitteiden toimeenpanossa. Käytännössä voi kuitenkin olla tilanteita, joissa Natura-arvioinnin tyhjentävä suorittaminen ei kaikilta osin ole mahdollista vielä YVA-menettelyn vaiheessa käytettävissä olevilla hankkeen tiedoilla. Sen vuoksi on tarpeen säilyttää laissa harkintamahdollisuus YVA-direktiivin sanamuodon ”*tapauksen mukaan*” sallimissa puitteissa. Käytännössä arviointi tehtäisiin YVA-menettelyn puitteissa siinä laajuudessa kuin se YVA-menettelyn tarkkuustaso huomioon ottaen on mahdollista. Joidenkin luontodirektiivien edellyttämien erillisselvitysten täydentäminen voi olla YVA-menettelyn päättymisen jälkeenkin vielä tarpeen. Arviointiohjelmavaiheessa tapahtuvalla toimijoiden ja viranomaisten vuorovaikutuksella on keskeinen rooli kokonaistaloudellisesti joustavien menettelyjen määrittelyssä. On kuitenkin todettava, että viime kädessä lupaviranomaisen tehtävänä on ratkaista, ovatko yhteen sovitettut menettelyt tuottaneet luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa edellyttämät tiedot päätöksenteolle.

Samassa yhteydessä menettelyä yksinkertaistettaisiin Natura-arviointimenettelyyn liittyvän lausuntomenettelyn osalta. Uuden 4 momentin viimeisessä lauseessa todettaisiin, että voimassa olevan pykälän 2 momentissa tarkoitetut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja suojelualueen haltijan lausunnot sisällytettäisiin YVA-lain mukaiseen yhteysviranomaisen lausuntoon. Tällöin lupaviranomaisen ei enää erikseen olisi tarpeen pyytää kyseisiä lausuntoja. Näin vähennettäisiin lausuntojen määrää ja samalla myös nopeutettaisiin menettelyä, koska lausuntojen antamiseen liittyvä määräaika lyhenisi niiden Natura-arviointien osalta, jotka on suoritettu osana YVA-menettelyä. Tätä voidaan pitää perusteltuna sen vuoksi, että luonnonsuojeluviranomaisilla ja suojelualueen haltijoilla olisi YVA-menettelyn yhteydessä jo arvioinnin varhaisessa vaiheessa mahdollisuus perehtyä ja vaikuttaa arvioinnin asianmukaiseen kohdentumiseen.

1.5 Ympäristönsuojelulaki

5 luku Lupamenettely

39 §. *Lupahakemus.* Pykälä koskee ympäristölupahakemusta ja sitä muutettaisiin ympäristövaikutusten arviointimenettelyn asiakirjojen osalta.

Pykälän 2 momentissa on säädetty muun muassa hakijan velvollisuudesta liittää ympäristövaikutusten arviointiselostus ja sitä koskeva yhteysviranomaisen lausunto lupahakemukseen. Tämä kohta ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana, sillä vastaavasta velvollisuudesta säädettäisiin jatkossa ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 23 §:ssä. YVA-lain 23 §:n mukaan hanketta koskevaan lupahakemukseen tai muuhun siihen rinnastettavaan hakemukseen on liitettävä arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto, joka sisältää perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi informatiivinen viittaus YVA-lain 23 §:ään.

83 §. *Lupapäätöksen sisältö.* Pykälä koskee ympäristölupapäätöksen sisältöä ja sitä muutettaisiin ympäristövaikutusten arviointimenettelyn huomioon ottamista koskevan kohdan osalta.

Pykälän 2 momentissa säädetään muun muassa ympäristövaikutusten arvioinnin huomioon ottamisesta lupaharkinnassa. Jatkossa vastaavasta velvollisuudesta säädettäisiin YVA-lain 23 §:ssä, joten kohta ehdotetaan poistettavaksi tästä kokonaan.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa olisivat tarpeelliset informatiiviset viittaukset YVA-lakiin. Samalla nykyinen 4 momentti asetuksenantovaltuuksista siirtyisi pykälän 5 momentiksi.

YVA-lain 4 luvussa säädettäisiin tämän hallituksen esityksen mukaisesti niistä lupaviranomaisen tehtävistä, jotka liittyvät ympäristövaikutusten arviointiin ja jotka ajoittuvat hankkeen lupavaiheeseen. Lupaviranomaisen olisi sovellettava YVA-lain 4 lukua ympäristönsuojelulain rinnalla, kun lupa-asia käsitellään ja ratkaistaan. Säännökset koskisivat vain YVA-menettelyn piiriin kuuluvia hankkeita ja niihin liittyviä lupamenettelyitä.

[YVA-lain 23 §:n 2 momentissa säädetään, että viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. Saman pykälän 3 momentin mukaan lupapäätökseen on kirjattava yhteysviranomaisen tekemä perusteltu päätelmä. Päätöksestä on myös käytävä ilmi, miten perusteltu päätelmä on otettu huomioon. YVA-lain 24 §:ssä säädetään perustellun päätelmän ajantasaisuudesta. Perustellulla päätelmällä tarkoitetaan YVA-yhteysviranomaisen johtopäätöksiä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. Säännöksen mukaan yhteysviranomaisen tekemän perustellun päätelmän on oltava ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Jos päätelmää on tarpeen täydentää, asianomaisen lupaa tai siihen rinnastettavaa päätöstä käsittelevän viranomaisen on ilmoitettava täydennystarpeesta yhteysviranomaiselle. Yhteysviranomaisen on viipymättä täydennettävä päätelmää tarpeellisessa määrin. Lisäksi YVA-lain 25 §:ssä on säännös lupapäätöksestä tiedottamisesta. Sen mukaan lupapäätöksen tehneen viranomaisen on tiedotettava yhteysviranomaisen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta antamasta lausunnosta samassa järjestyksessä kuin lupapäätöksestä.]

1.6 Vesilaki

5 luku Ojitus

35 §. Kokouksesta ilmoittaminen. Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi säännökset sähköisestä tiedottamisesta. Ehdotuksen mukaan ojitustoimituksen toimituskokousta ja loppukokousta koskeva kuulutus olisi julkaistava ojitushankkeen vaikutusalueen kunnan ilmoitustaulun lisäksi myös kunnan internetsivuilla.

37 §. Ojitustoimituksen päätöksen antaminen. Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi säännökset sähköisestä tiedottamisesta. Ehdotuksen mukaan ojitustoimituksen päätöksen antamisajankohtaa koskeva kuulutus tulisi julkaista valtion valvontaviranomaisen ilmoitustaulun lisäksi myös valvontaviranomaisen internetsivuilla.

11 luku Hakemusmenettely

3 §. Lupahakemuksen sisältö. Pykälän nykyisen 2 momentin mukaan sellaisen hankkeen, josta on tehtävä ympäristövaikutusten arviointi, hakemusasiakirjoihin on liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus. Ehdotetun muutoksen mukaan hakemusasiakirjoihin tulisi liittää myös yhteysviranomaisen lausunto, joka sisältää yhteysviranomaisen perustellun päätelmän. Jos lupasiaa käsiteltäessä ilmenee että päätelmä ei ole enää ajan tasalla, tulee lupaviranomaisen varata yhteysviranomaiselle tilaisuus täydentää päätelmää. Päätelmän täydentäminen voisi tarpeen esimerkiksi tilanteessa, jossa hanke tai hankealueen ympäristö on muuttunut siten, että hankkeen vaikutukset poikkeavat päätelmän antamisen ajankohtana arvioiduista. Vastaavasti uusi tietämys hankkeen vaikutuksista voisi olla sellainen syy, minkä vuoksi päätelmää tulisi tarkistaa.

10 §. Hakemuksesta tiedottaminen. Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi säännökset sähköisestä tiedottamisesta. Ehdotuksen mukaan kuulutus olisi julkaistava lupaviranomaisen ja kuntien ilmoitustaulujen lisäksi myös lupaviranomaisen ja kuntien ilmoitustaulujen internetsivuilla.

Pykälän 1 momentin asetuksenantovaltuutta esitetään täsmennettäväksi siten, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kuulutuksen sisällöstä ja sen julkaisemisesta.

21 §. Päätöksen sisältö. Voimassaolevan 3 momentin mukaan vesitaloushanketta koskevasta päätöksestä on käytävä ilmi, miten hanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointi on otettu huomioon. Säännöstä esitetään tarkistettavaksi siten, että päätökseen tulisi lisäksi kirjata ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 21 §:n mukainen yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä hankkeen ympäristövaikutuksista sekä miten tämä on otettu päätöksessä huomioon.

22 §. Päätöksen antaminen ja päätöksestä tiedottaminen. Pykälän 1 ja 3 momenttiin esitetään lisättäväksi säännökset sähköisestä tiedottamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan vesitalousasiaa koskevan päätöksen antamisesta on ilmoitettava ennen sen antamispäivää lupaviranomaisen ilmoitustaululla. Ehdotuksen mukaan ilmoitus tulisi julkaista myös lupaviranomaisen internetsivuilla.

Pykälän 3 momentissa säädetään vesitalousasiaa koskevan päätöksen lähettämisestä hankkeen vaikutusalueen kuntiin pidettäväksi yleisesti nähtävänä ja nähtäväksi asettamisesta ilmoittamisesta. Ehdotuksen mukaan lupaviranomaisen olisi ilmoitettava päätöksen nähtäväksi asettamisesta kunnissa ilmoitustaulun lisäksi myös julkaisemalla kuulutus kuntien internetsivuilla.

14 luku Valvonta ja hallintopakko

13 §. Toimenpiteet valmistusilmoituksen johdosta. Valtion valvontaviranomaisen on tiedotettava merkittäviä tai laajalle ulottuvia ympäristövaikutuksia aiheuttavan vesitaloushankkeen valmistusilmoituksesta julkisella kuulutuksella hankkeen vaikutusalueen kuntien ilmoitustauluilla. Pykälään esitetään lisättäväksi säännökset kuulutuksen julkaisemisesta myös kuntien internetsivustolla.

1.7 Maa-aineslaki

5 §. Ottamissuunnitelma. Voimassa olevan lain 5 §:n 3 momentti sisältää viittauksen YVA-lakiin. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta yhteysviranomaisen lausunnosta.

6 § Luvan myöntämisen edellytykset. Pykälän 3 momentissa viitataan YVA-lakiin. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi viittauksen osalta.

19 § *Päätöksen julkipano*. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi uusi momentti viittauksesta YVA-lakiin. Vastaavasti nykyiset 2 ja 3 momentti siirtyisivät 3 ja 4 momenteiksi.

1.8 Kaivoslaki

56 § Lupapäätöksen sisältö

Voimassa olevassa 56 §:ssä, joka koskee lupapäätöksen sisältöä, viitataan YVA-lakiin yleisluonteisesti. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi viittauksen osalta.

1.9 Ydinenergialaki

23 § Lupahakemuksen käsitteleminen

Lain 23 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa viitataan YVA-lakiin.

1.10 Maantielaki

18 §. *Yleissuunnitelma*. Pykälässä säädetään, milloin tiehankkeesta on laadittava yleissuunnitelma. Lainkohdan 2 virkkeen mukaan yleissuunnitelma on aina laadittava hankkeissa, joihin sovelletaan YVA-lain 2 luvun arviointimenettelyä. Tällaisia tiehankkeita ovat ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (713/2006) hankeluettelon mukaan moottori- tai moottoriliikenneteiden rakentaminen, neli- tai useampikaistaisen, vähintään kymmenen kilometrin pituisen yhtäjaksoisen uuden tien rakentaminen sekä tien uudelleenlinjaus tai leventäminen siten, että näin muodostuvan yhtäjaksoisen neli- tai useampikaistaisen tieosan pituudeksi tulee vähintään kymmenen kilometriä. Lisäksi arviointimenettelyä sovelletaan yksittäistapauksessa muihinkin kuin asetuksessa lueteltuihin hankkeisiin, milloin niistä aiheutuu todennäköisesti luettelossa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. ELY -keskus päättää arviointimenettelyn soveltamisesta tällaiseen hankkeeseen.

Tiehankkeen suunnittelu ja maantien liikennejärjestelyjä tarkoittavan kaavan valmistelu tapahtuu yleensä samanaikaisesti. Tiehankkeesta vastaava huolehtii YVA -lain tarkoittaman arviointiohjelman ja arviointiselostuksen laatimisesta. Maantielain 17 §:n 1 momentin mukaan yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa maantien sijainti ja suhde muuhun maankäyttöön on selvitetty. Kaavan sitovaa ohjausvaikutusta korostetaan 17 §:n 2 momentissa, jonka mukaan yleissuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa.

Kaavan sitovan ohjausvaikutuksen vuoksi velvollisuutta laatia tiehankkeesta yleissuunnitelma ei ole silloin, kun maantien sijainti ja sen vaikutukset on jo riittävässä määrin ratkaistu asemakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa. Tästä säädetään 18 §:n 1 virkkeessä. Menettelymuotojen yksinkertaistamiseksi ja kaavan tiehanketta sitovan ohjausvaikutuksen korostamiseksi ehdotetaan 18 §:n 2 virkkeen mukaista velvollisuutta laatia yleissuunnitelma kaikissa YVA -lain arviointimenettelyä vaativissa hankkeissa helpotettavaksi. Yleissuunnitelman laatiminen ei olisi tarpeen, jos tiehankkeen luonteesta ja suunnittelutilanteesta johtuen yleissuunnitelman laatimiselle ei olisi tarvetta. Näissä tilanteissa hankkeen ominaisuudet ovat sellaiset, että muun suunnittelun, kuten kaavoituksen ja tiesuunnitelman laatiminen, ja hankkeen vaikutusten arvioinnin (mukaan lukien YVA-menettely) kautta saatu tieto on riittävä hankkeen suunnittelun ja toteuttamisen kannalta. Esimerkki tällaisesta hankkeesta on YVA-menettelyn piiriin kuuluva moottoritien parantaminen, jossa tien linjausta ei muuteta merkittävästi. Muutoksen vaikutukset voidaan riittäväällä tavalla selvittää kaavoituksen, YVA-menettelyn ja tiesuunnitelman laatimisen yhteydessä, eikä yleissuunnitelman laatimiselle ole suunnittelullista tai vaikutusten arviointiin liittyvää tarvetta.

Ehdotuksen mukaan tiehankkeita koskeva YVA -lain mukainen arviointimenettely säilyisi ennallaan ja voimassa olevan lain mukainen yleissuunnitelman laatimisvelvollisuus poistettaisiin tapauksissa, joissa hankkeen luonteesta ja muun suunnittelun tilanteesta johtuen yleissuunnitelman laatimiselle ei olisi tarvetta. Tällöin tiehanke voitaisiin toteuttaa kaavan sekä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon mukaisesti hyväksymällä hanketta koskeva tiesuunnitelma ilman yleissuunnitelmavaihetta.

1.11 Ratalaki

22 §. Vuorovaikutus. Yleis- ja ratasuunnitelmaa laadittaessa on kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille sekä niille, joiden asumiseen, työnteekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, varattava mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa.

Ennen suunnitelman hyväksymistä on 1 momentissa mainituille tahoille varattava tilaisuus muistutuksen tekemiseen suunnitelmasta. Tässä tarkoituksessa kunnan tulee pitää yleis- ja ratasuunnitelma yleisesti nähtävänä 30 päivän ajan. Muistutukset suunnitelmaa vastaan on toimitettava kunnalle ennen nähtävänäoloajan päättymistä. Kunnan tulee toimittaa lausuntonsa nähtävillä olleesta suunnitelmasta ja sitä vastaan tehdyistä muistutuksista sekä jätetyt muistutuskirjelmät radanpitäjälle. Suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sekä muistutusten tekemistavasta ja -ajasta on kunnan kuulutettava niin kuin kunnalliset ilmoitukset asianomaisessa kunnassa julkaistaan. Ilmoitus on aina julkaistava vähintään yhdessä vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Radanpitäjän on lähetettävä kirjallinen ilmoitus suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sellaisille suunnitelman vaikutusalueen kiinteistön omistajille ja haltijoille, joiden asuinpaikka on toisessa kunnassa ja jotka on asiakirjoissa mainittu tai muuten tunnettu.

Radanpitäjä ilmoittaa perustellun kannanottonsa esitettyihin muistutuksiin niille muistutuksentekijöille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa.

Radanpitäjän on pyydettävä yleis- ja ratasuunnitelmasta lausunto niiltä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, maakunnan liitoilta ja kunnilta, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu ja joiden alueella suunnitelman vaikutukset muutoin ilmenevät. Radanpitäjän tulee pyytää *ympäristöviranomaiselta sekä* muulta viranomaiselta lausunto, jos se on päätösharkinnassa tarpeen. (22.12.2009/1243)

24 §. Ympäristövaikutusten arviointimenettely. Jos ratahankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua arviointimenettelyä, yleissuunnitelmaan on liitettävä kyseisen lain mukainen *arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto*. Siltä osin kuin arviointiselostukseen sisältyvät tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, uutta selvitystä ei tarvitse tehdä.

Jos ratahankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, velvollisuudesta ottaa arviointi huomioon suunnitelman hyväksymispäätöksessä, varmistaa perustellun päätelmän ajantasaisuus ja kirjata päätelmää koskevat tiedot hyväksymispäätökseen säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa.

Jos ympäristövaikutukset on yleissuunnitelmaa laadittaessa arvioitu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisesti, ei yleissuunnitelman mukaista ratasuunnitelmaa laadittaessa tarvitse tehdä uutta arviointia.

1.12 Ilmailulaki

79 §. Pykälän 3 momentissa säädetään muun muassa siitä, millä tavoin YVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointimenettely on otettava huomioon lentopaikan tai muun ilmailua palvelevan alueen rakentamislupaa käsiteltäessä. Pykälään tehtäisiin YVA-direktiivin ja YVA-lain uudistamisen vuoksi tarpeelliset muutokset.

Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin informatiivinen viittaus YVA-lain mukaiseen velvoitteeseen liittää YVA-lain mukainen arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto tiehanketta koskevaan suunnitelmaan. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin myös viittaus uudistetun YVA-lain säännöksiin arviointimenettelyn ja perustellun päätelmän huomioon ottamisesta hyväksymispäätöksessä, perustellun päätelmän ajantasaisuudesta sekä yhteysviranomaisen lausunnon nähtäville asettamisesta.

1.13 Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta

5 §. Nykyisen pykälän 4 momentin mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua hanketta koskevaan lunastuslupahakemukseen on liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus. Ehdotetun muutoksen mukaan hakemusasiakirjoihin tulisi liittää myös yhteysviranomaisen lausunto, joka sisältää yhteysviranomaisen perustellun päätelmän. Jos lunastuslupa-asiaa käsiteltäessä ilmenee että päätelmä ei ole enää ajan tasalla, tulee lupaviranomaisen varata yhteysviranomaiselle tilaisuus täydentää päätelmää. Päätelmän täydentäminen voisi tarpeen esimerkiksi tilanteessa, jossa hanke tai hankealueen ympäristö on muuttunut siten, että hankkeen vaikutukset poikkeavat päätelmän antamisen ajankohtana arvioiduista. Vastaavasti uusi tietämys hankkeen vaikutuksista voisi olla sellainen syy, minkä vuoksi päätelmää tulisi tarkistaa.

Päätelmän tarkistamisvelvollisuutta arvioidessa tulee ottaa huomioon se, että lunastusmenettelyssä ympäristöä koskeville näkökohdille voidaan antaa merkitystä rajallisesti. Varsinkin sellaisten hankkeiden, joiden vaikutukset ympäristöön otetaan huomioon esimerkiksi ympäristönsuojelulain tai kaivoslain ennakoivalvontamenettelyissä, osalta päätelmän täydentämistarpeet painottuvat nimenomaan hankkeen toteuttamistapaa ohjaaviin menettelyihin.

7 §. Lunastuslain 7 §:ssä säädetään lunastuslupahakemuksen sisällöstä. Lunastuslain 7 §:n mukaan lunastuslupaa haettaessa on esitettävä lunastuslupa-asian ratkaisemisen edellyttämä selvitys. Hakijan tulee esittää selvitystä lunastuksen tarpeellisuudesta sekä mm. alueen omistussuhteista sekä alueen kaavoitustilanteesta. Lupahakemuksen sisältöä koskevat vaatimukset ovat yleispiirteiset, minkä vuoksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, joka sisältää valtioneuvostolle osoitetun asetuksenantovaltuuden antaa tarkempia säännöksiä lunastuslupahakemuksen sisällöstä ja siihen liitettävistä asiakirjoista.

9 §. Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi säännökset sähköisestä tiedottamisesta. Voimassaolevan pykälän mukaan lunastettavan alueen omistajalle ja haltijalle tieto lunastuslupahakemuksesta annetaan todisteellisena tiedoksiantona ja lunastuslain 8 §:n 2 momentissa tarkoitetuille viranomaisena tavallisena tiedoksiantona. Muille tahoille lunastuslupahakemus annetaan tiedoksi julkisella kuulutuksella kunnan ilmoitustaululla. Momenttiin esitetään lisättäväksi säännökset internetissä tapahtuvasta tiedottamisesta. Tiedottamisvelvollisuus koskisi hanketta, joka edellyttää ympäristövaikutusten arviointia. Tällainen kuulutus tulisi julkaista lisäksi kunnan internetsivuilla.

Pykälään esitetään lisättäväksi uusi 5 momentti, joka sisältäisi valtioneuvostolle osoitetun asetuksenantovaltuuden antaa tarkempia säännöksiä kuulutuksessa mainittavista tiedoista. Tiedot koskisivat muun muassa hakijaa, hanketta, sen sijaintia ja vaikutuksia, hakemusasiakirjojen nähtävilläpitoa ja yleisön kuulemista.

10 §. Pykälän 1 momenttiin ei esitetä tehtäväksi muutoksia. Pykälään esitetään lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin nykyiset 2 ja 3 momentti siirtyisivät 3 ja uudeksi 4 momenteiksi.

Ehdotetun uuden 2 momentin mukaan päätöksessä olisi selostettava hakemuksen tarkoitus tai liitettävä hakemus tarpeellisilta osin päätökseen. Koska lunastuslupapäätökset sisältävät jo nykyään nämä keskeiset tiedot, ei ehdotettu säännös laajentaisi nykyistä käytäntöä. Ehdotettuun uuteen 2 momenttiin esitetään sisällytettäväksi säännökset ympäristövaikutusten arvioinnin huomioon ottamisesta. Voimassaolevaan lunastuslakiin ei sisälly erityissäännöksiä ympäristövaikutusten arvioinnin huomioon ottamisesta, vaan lunastuslaki nojautuu tältä osin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 13 §:n yleissäännöksiin.

Pykälän 3 momenttiin esitetään lisättäväksi säännökset sähköisestä tiedottamisesta. Ehdotuksen mukaan lunastuslupaviranomaisen olisi ilmoitettava päätöksen antamisesta internetsivuillaan.

1.14 Laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta

2 §. Soveltamisala. Laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta on aikanaan säädetty Århusin yleissopimuksen täytäntöön panemiseksi (HE 165/2003 s. 34). Lain 2 §:ssä tarkoitettujen putkijohtojen sijoittamisen osalta ei ole säädetty mitään sellaista lupamenettelyä, jossa järjestöjen muutoksenhakuoikeus olisi voitu toteuttaa yleissopimuksen määräysten mukaisesti, minkä vuoksi putkijohdot säädettiin lunastuslupaa edellyttäväksi hankkeiksi ja siten lunastusmenettelyn piiriin.

Lain soveltamisalaa määrittävää 2 §:ää esitetään laajennettavaksi. Ehdotetun uuden 3 kohdan mukaan hanke edellyttäisi lunastuslupaa, jos kyse olisi vähintään 110 kilovoltin sähköjohdosta tai maan rajan ylittävistä kaasun kuljettamiseen tarkoitettusta siirtoputkesta, jos hankkeesta olisi tehtävä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (/) x §:n nojalla ympäristövaikutusten arviointi.

Nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohdon rakentaminen edellyttää sähkömarkkinalain (588/2013) 14 §:n mukaan Energianmarkkinaviraston myöntämää hankelupaa. Jos kyse on valtakunnan rajan ylittävstä sähköjohdosta, lupa-asian ratkaisee ministeriö. Lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukainen arviointi on otettu huomioon. Hankeluvan myöntämisen edellytyksenä on sähkömarkkinalain 16 §:n mukaan, että sähköjohdon rakentaminen on sähkön siirron turvaamiseksi tarpeellista. Valtakunnan rajan ylittävän sähköjohdon hankeluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että sähköjohdon rakentaminen on muutoinkin sähkömarkkinoiden kehityksen ja vastavuoroisuuden kannalta tarkoituksenmukaista. Kun hankeluvassa ei määrätä sähköjohdon reittiä, ei hankeluvalla ohjata hankkeen toteuttamistapaa ja sen ympäristövaikutuksia.

Nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohdon rakentaminen edellyttää käytännössä lähes aina lunastusmenettelyä hankkeen toteuttamiseksi tarpeellisten alueiden hankkimiseksi, jossa hakijan tulee liittää hakemusasioihin ympäristövaikutusten arviointiselostus siten kuin lunastuslain 5 §:ssä säädetään. Lunastuslupaharkinnassa on kyse yleisen tarpeen käsillälön arvioinnista, eli voidaan hakijalle myöntää käyttöoikeus toisen omaisuuteen tai viime kädessä oikeus lunastaa omaksi toisen omaisuutta hankkeen toteuttamiseksi. Lunastuslupamenettelyssä ei päätetä yksityiskohtaisesti hankkeen toteuttamistavasta, mutta yleisen tarpeen arvioinnissa voidaan rajoitetusti ottaa huomioon myös hankkeen vaikutukset ympäristöön. Sähkömarkkinalakia esitetään tarkistettavaksi siten, että ympäristövaikutusten arviointia ei otettaisi enää huomioon sähkömarkkinalain 14 §:n mukaisessa hankelupaharkinnassa. Nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohdon rakentamishankkeissa ympäristövaikutusten arviointi tulisi siis jatkossa huomioon otettavaksi lunastuslupamenettelyssä sähkömarkkinalain mukaisen hankelupamenettelyn sijasta.

Maakaasumarkkinalain (508/2000) 6 luvun 5 §:n mukaan maan rajan ylittävän siirtoputken rakentamiseen on haettava hankelupaa työ- ja elinkeinoministeriöltä. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että maan rajan ylittävän siirtoputken rakentaminen on maakaasumarkkinoiden kehityksen ja vastavuoroisuuden kannalta tarkoituksenmukaista. Lupaa myönnettäessä on otettava huomioon hankkeen merkitys maakaasun sisämarkkinoille. Hankelupaan voidaan liittää luvan edellytysten kannalta tarpeellisiksi katsottavia ehtoja, mutta luvassa ei määritellä siirtoputken reittiä. Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/1994) tarkoitettua hanketta, hakemukseen on liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus ennen päätöksentekoa. Lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen arviointi on otettu huomioon.

Vastaavasti kuin sähkömarkkinalaissa, maakaasumarkkinalain mukaisella hankeluvalla ei ohjata hankkeen toteuttamistapaa ja siitä aiheutuvia ympäristövaikutuksia. Maakaasumarkkinalain 6 luvun 5 §:n mukaisessa hankkeessa on kyse sentyyppisestä hankkeesta, että se edellyttää lähes aina alueen käyttämiseksi tarpeellisten oikeuksien hankkimista lunastusmenettelyssä. Maakaasumarkkinalakia esitetään tarkistettavaksi siten, että ympäristövaikutusten arviointia ei otettaisi enää huomioon maakaasumarkkinalain 6 luvun 5 §:n mukaisessa hankelupaharkinnassa. Maan rajan ylittävän kaasuputken rakentamishankkeissa ympäristövaikutusten arviointi tulisi siis jatkossa huomioon otettavaksi lunastuslupamenettelyssä maakaasumarkkinalain mukaisen hankelupamenettelyn sijasta.

4 a §. Yleisön kuuleminen. Lunastuslupa-asioissa asianosaisen puhevaltaa ovat perinteisesti käyttäneet lupahakemuksen kohteena olevan kiinteän omaisuuden tai erityisten oikeuksien omistajat ja haltijat sekä laissa säädetyt viranomaiset. Muilla tahoilla ei ole lähtökohtaisesti katsottu olleen sellaista oikeudellista intressiä lunastusasiassa valvottavanaan, koska lunastusluvalla ei

lähtökohtaisesti ratkaista hankkeen sallittavuutta tai toteuttamistapaa, vaan yksinomaan voidaanko hakijalle myöntää oikeus lunastaa hankkeen edellyttämä käyttöoikeus tai oikeus lunastaa alue omaksi.

Lunastusluvalla voi kuitenkin olla hankeluvan kaltainen merkitys eräissä tilanteissa. Yleensä kyse on pienimuotoisista tai ympäristövaikutuksiltaan verraten vähäisistä hankkeista. Esimerkiksi lunastuslupalain 2 §:ssä tarkoitetun sähköjohdon tai maakaasuputken rakentaminen ei edellytä sellaisia ympäristöllisiä lupia, joissa kokonaisvaltaisesti arvioitaisiin hankkeen toteuttamisen sallittavuutta ja toteuttamistapaa. Näissä tilanteissa lunastuslupa on ainoa hankkeen toteuttamista koskeva viranomaisen päätös. Oikeuskäytännössä (ks. KHO:2011:49 ja KHO:2016:10) on katsottu tällaisessa tilanteessa myös muulla kuin lunastuslain 8 §:ssä tarkoitetulla asianosaisella olevan valitusoikeus. [Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan KHO:2011:49 katsonut maakaasun siirtoputken rakentamista koskevassa asiassa alueella toimineella asukasyhdistyksellä olleen valitusoikeus maakaasuputken lunastuslupaa koskevasta päätöksestä, viitaten päätöksensä perusteluissa muun muassa tiedon saantia, yleisön osallistumisoikeutta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa koskevalla Århusin yleissopimukseen (SopS 122/2004) ja YVA-direktiivin 2 ja 10 a artiklaan. Toisaalta korkein hallinto-oikeus katsoi ratkaisussa KHO:2016:10, ettei yhdistyksellä ollut lunastusasiassa muutoksenhakuoikeutta kun lunastusluvalla ei päätetty lunastuksen kohteena olevan alueen käytöstä, vaan omistusoikeuden lunastuksesta tai omistajan käyttövapauden rajoittamisesta ja yhdistyksellä oli valitusoikeus laitoksen rakentamiseen liittyvissä muissa kaava- ja lupamenettelyissä.]

Lunastuslupalain 5 §:n mukaan sellaisella rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden-, tai luonnonsuojelun edistäminen taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja joka toimii hankkeen tarkoittamalla alueella, on oikeus valittaa lunastuslupalain 2 §:ssä tarkoitetulle hankkeelle annetusta lunastusluvasta. Säännöksen perusteella yhdistyksellä voidaan katsoa olevan oikeus esittää huomautuksensa myös jo aikaisemmassa vaiheessa eli lunastuslupamenettelyssä. Asiaa koskevan säännöksen puuttuessa oikeustila on kuitenkin epäselvä. YVA-direktiivin 6 artiklan 4 kohdan mukaan yleisölle, jota asia koskee, on annettava mahdollisuus osallistua ympäristöä koskeviin päätöksentekomenettelyihin ja sillä on tätä tarkoitusta varten osalta oikeus esittää toimivaltaiselle viranomaiselle huomautuksensa ja mielipiteensä. Asian selventämiseksi pykälän 1 momenttiin esitetään sisällytettäväksi säännökset myös muiden kuin asianosaisten ja viranosaisten mahdollisuudesta esittää mielipiteensä asiasta. Säännös koski ainoastaan lain 2 §:ssä tarkoitettuja hankkeita, ei lunastuslain mukaisia lunastuslupia yleisesti. Säännöksellä ei muutettaisi 5 §:n muutoksenhakuun oikeutettujen piirin laajuutta.

YVA-direktiivin 9 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan yleisön saatavilla tulee olla päätöksenteon jälkeen muun ohella yhteenveto kuulemisten tuloksista ja niiden tarkastelusta. Lunastuslupamenettelyssä sovellettavaksi tulevan hallintolain 45 §:n mukaan päätös on perusteltava ja perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Lunastuslupaviranomainen on jo nykyisen sääntelyn nojalla velvollinen perustelemaan ratkaisunsa. Direktiivin veloitteen asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi myös muiden kuin asianosaisten ja viranomaisten osalta pykälän 2 momenttiin esitetään sisällytettäväksi säännökset lunastuslupaviranomaisen velvollisuudesta vastata 1 momentissa tarkoitetuissa muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin muistutuksiin.

5 §. Muutoksenhaku. Pykälän 2 momentin viittaus tarkistettaisiin vastaamaan muutettavaksi esitettyä lunastuslain 10 §:ää.

1.15 Sähkömarkkinalaki

14 §. Hankelupa suurjännitejohdon rakentamiseen. Nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohdon rakentaminen edellyttää Energiaviraston myöntämää hankelupaa. Jos kyse on valtakunnan rajan ylittävästä sähköjohdosta, lupa-asian ratkaisee ministeriö. Pykälän 3 momentista esitetään poistettavaksi viimeinen lause, jonka mukaan lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen arviointi on otettu huomioon. Hankeluvan myöntämisen edellytyksenä on sähkömarkkinalain 16 §:n mukaan, että sähköjohdon rakentaminen on sähkön siirron turvaamiseksi tarpeellista. Valtakunnan rajan ylittävän sähköjohdon hankeluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että sähköjohdon rakentaminen on muutoinkin sähkömarkkinoiden kehityksen ja vastavuoroisuuden kannalta tarkoituksenmukaista. Kun hankeluvassa ei määrätä sähköjohdon reittiä, ei hankeluvalla hallita edes osaksi ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tarkoitettujen vaikutusten syntymistä. Nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohdon rakentaminen edellyttää käytännössä lähes aina lunastusmenettelyä hankkeen toteuttamiseksi tarpeellisten alueiden hankkimiseksi, jossa hakijan tulee liittää hakemusasioihin ympäristövaikutusten arviointiselostus siten kuin lunastuslain 5 §:ssä säädetään. Lunastuslupamenettelyssä hankkeen ympäristölliset edellytykset tutkitaan osana lunastuslupaharkintaa. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja sähkömarkkinalain 14 §:n hankeluvan välisen yhteyden purkaminen poistaisi muodollisen arviointimenettelyn huomioonottamisvelvollisuuden näissä hankkeissa, minkä vuoksi harkinnanvaraista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellyttävät hankkeet esitetään säädettäväksi säännönmukaisesti lunastuslupaa edellyttäväksi laajentamalla eräistä ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetun lain soveltamisalaa määrittävää 2 §:ää.

15 §. Hankeluvan hakeminen. Pykälästä poistettaisiin tarpeettomana velvollisuus liittää ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua hanketta koskevaan hakemukseen mainitun lain mukainen arviointiselostus.

1.16 Maakaasumarkkinalaki

6 luku. Luvat ja ilmoitukset

6 §. Pykälästä esitetään poistettavaksi 2 ja 3 momentti, joissa säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettujen arviointiselostuksen liittämistä hankelupahakemukseen ja ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukaisen arvioinnin huomioon ottamisesta lupapäätöksessä.

Maakaasumarkkinalain 6 luvun 5 §:n mukaan maan rajan ylittävän siirtoputken rakentamiseen on haettava hankelupaa työ- ja elinkeinoministeriöltä. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että maan rajan ylittävän siirtoputken rakentaminen on maakaasumarkkinoiden kehityksen ja vastavuoroisuuden kannalta tarkoituksenmukaista. Lupaa myönnettäessä on otettava huomioon hankkeen merkitys maakaasun sisämarkkinoille. Hankelupa voidaan liittää luvan edellytysten kannalta tarpeellisiksi katsottavia ehtoja, mutta luvassa ei määritellä siirtoputken reittiä. Vastaavasti kuin sähkömarkkinalaissa, maakaasumarkkinalain mukaisella hankeluvalla ei hallita ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tarkoitettujen vaikutusten syntymistä.

Maakaasumarkkinalain 6 luvun 5 §:n mukaisessa hankkeessa on kyse sentyyppisestä hankkeesta, että se edellyttää lähes aina alueen käyttämiseksi tarpeellisten oikeuksien hankkimista lunastusmenettelyssä. Eräistä ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta

annettuun lakiin lisättäisiin sen vuoksi säännös, jonka mukaan kaasun kuljettamiseen tarkoitettu maan rajan ylittävä siirtoputki edellyttäisi lunastuslupaa, jos hankkeesta on tehtävä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain x §:n nojalla ympäristövaikutusten arviointimenettely.

2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET

YVA-muutosdirektiivin täytäntöönpano ja hallituksen esitykseen ehdotetut muut muutokset vaikuttavat myös ympäristövaikutusten arvioinnista annettavan valtioneuvoston asetuksen sisältöön.

Hankeluettelo, josta nykyisin säädetään asetuksen 6 §:ssä ja 7 §:n harkintaperusteet arviointimenettelyn soveltamiselle yksittäistapauksessa ehdotetaan siirrettäväksi YVA-lain liitteeksi.

Uutena velvoitteena muutosdirektiivin artiklan 4 kohdassa 4 ja liitteessä IIA on hankkeesta vastaavalle luotu velvoite toimittaa viranomaiselle tiedot hankkeesta ja sen vaikutuksista, kun päätetään YVA-menettelyn tarpeellisuudesta yksittäistapauksessa. Näitä ovat muun muassa hankkeen kuvaus, ympäristönäkökohdat, joihin hankkeella on todennäköisesti vaikutusta sekä kuvaus mahdollisista todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista. Liitteen IIA edellyttämät tiedot ehdotetaan säädettäväksi asetuksella.

Muutosdirektiivin arviointiselostuksen sisältövaatimuksista on säädetty YVA-direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa ja tarkemmin liitteessä IV. Liitteen rakenne on muuttunut ja sisältövaatimuksia on laajennettu, syvennetty ja havainnollistettu esimerkein. Tarkoituksena kuitenkin on, että liitteen sisältövaatimuksia sovelletaan tapauskohtaisesti, ottaen huomioon hankkeen erityisominaisuudet ja ympäristö, johon todennäköisesti kohdistuu vaikutuksia. Liitteen sisällön laajuus korostaa arviointiohjelmavaiheen merkitystä vaikutusten arviointia rajaavana vaiheena. Ympäristövaikutusten arviointi kohdennettaisiin jatkossa todennäköisesti merkittäviin ympäristövaikutuksiin, jotka ovat tarpeen perustellun päätelmän tekemiselle hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. On huomattava, että vaikutusten arvioinnin täytyy kattaa myös arvioinnin alkaessa vielä epävarmat vaikutukset, jotka YVAn aikana selvitetään tarkemmin.

YVA-menettelyn yhteydessä laadittavasta Natura-arvioinnista olisi selvyiden vuoksi tarpeen tehdä muutos luonnonsuojelulain 65 §:n ohella myös YVA-asetukseen ja lisätä tätä koskevan maininta arviointiohjelman ja -selostuksen sisältövaatimuksiin. Tällöin arviointivelvollisen olisi jo hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyä suunnitellessaan otettava huomioon, miten hankkeen mahdolliset vaikutukset Natura 2000 –verkostoon tullaan selvittämään.

YVA-asetuksen arviointiohjelman ja –selostuksen sisältövaatimuksiin tulisi lisätä velvoite esittää tiedot näiden asiakirjojen laatijoista ja heidän pätevydestään, jotta yhteysviranomainen voisi arvioida tekijöiden asiantuntemuksen ja esittää kantansa sen riittävydestä.

YVA-asetusta tarkistettaisiin myös viranomaisten tehtävien osalta.

Laki sisältäisi seuraavat asetuksenantovaltuudet:

YVA-lain 7 §:n mukaan toimivallanjaosta yhteysviranomaisten välillä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

YVA-lain 9 §:n mukaan hankkeesta vastaavan viranomaisille toimitettavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

YVA-lain 15 §:n mukaan arviointiohjelman sisällöstä ja rakenteesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

YVA-lain 16 §:n mukaan arviointiohjelman kuulutuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

YVA-lain 19 §:n mukaan arviointiselostusta koskevan kuulutuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

3. VOIMAANTULO

YVA-direktiivi on määrä saattaa kansallisesti voimaan viimeistään 16 päivänä toukokuuta 2017. Tämän vuoksi ehdotetaan, että lait tulevat voimaan viimeistään 1 päivänä toukokuuta 2017.

4. SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS

Ehdotettu laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä on keskeinen ympäristönsuojelua koskeva säädös, jolla on liittymäkohtia useisiin muihin ympäristöalan lakeihin. Ehdotettuun lakiin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä liittyvät keskeiset perusoikeudet ovat vastuuta ympäristöstä koskeva perustuslain 20 §:n 1 momentti, kansalaisten osallistumista koskeva 20 §:n 2 momentti, oikeusturvaa koskeva 21 §:n 1 momentti. Perustuslain kannalta merkittävä kokonaisuus on erityisesti perustuslain 80 §:n laillisuusperiaatteen huomioon ottaminen lain perussäännöksissä ja asetuksenantovaltuuksissa.

Perustuslakivaliokunta on (PeVM 25/1994 vp) asettanut seuraavat edellytykset perusoikeuksien rajoittamiselle: Rajoitusten tulee perustua laintasoiseen säädökseen, rajoitusten on oltava tarkkarajaisia ja riittävän täsmällisesti määriteltyjä, rajoitusperusteiden tulee olla perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä, painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia, lailla ei voida säätää perusoikeuden ytimeen kuuluvaa rajoitusta, rajoitusten tulee olla välttämättömiä tavoitteen saavuttamiseksi sekä laajuudeltaan oikeassa suhteessa perusoikeuksien suojaamaan oikeushyvään ja rajoituksen taustalla olevaan yhteiskunnallisen intressin painoarvoon, perusoikeutta rajoitettaessa on huolehdittava riittävästä oikeusturvajärjestelystä sekä rajoitukset eivät saa olla ristiriidassa Suomen kansainvälisoikeudellisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Vastuu ympäristöstä

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Säännöksen mukainen vastuu ympäristöstä (ympäristöperusoikeus) toteutuu aineellisen lainsäädännön kautta. Säännöksen piiriin kuuluvat sekä ympäristön tuhoutumisen tai pilaantumisen estäminen että aktiiviset luonnolle suotuisat toimet.

Säännös ilmaisee ihmisten kaikinpuolisen vastuun sellaisesta taloudellisen ja yhteiskunnallisen toiminnan kokonaislinjasta, joka turvaa elollisen ja elottoman luonnon monimuotoisuuden säilymistä (ks. HE 309/1993 vp., s. 66/II). Ehdotetun ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevan lain tarkoituksena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista ympäristöön vaikuttavassa suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia. Ehdotetun lain säännöksillä on näin ollen keskeinen merkitys ympäristöperusoikeuden toteutumisen turvaamisessa.

YVA-lain tavoitteita koskevaa ja perustuslain säännösten kannalta keskeistä sääntelyä on erityisesti ehdotetun lain yleisiä säännöksiä sisältävässä 1 luvussa, arviointimenettelyn soveltamisesta päättämistä koskevassa 2 luvussa, arvioinnin huomioon ottamista lupamenettelyssä ja luvassa koskevassa 4 luvussa sekä erinäisiä säännöksiä sisältävässä 6 luvussa. Ehdotetut säännökset toteuttavat perustuslain 20 §:n 1 momentin tavoitteita, mistä syystä poikkeamista tavallisesta lainsäätämisyjärjestyksestä ei pidetä tarpeellisena.

Kansalaisten osallistuminen

Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Ympäristönsuojelua koskeva viranomaisten päätöksentekomenettely perustuu pitkälti joko ympäristönsuojelulain säännöksiin tai yleiseen hallintomenettelyä koskevaan lainsäädäntöön. Ympäristövaikutusten arviointimenettely on ympäristöä koskevan päätöksenteon viitekehyksessä osaltaan kansalaisten osallistumismahdollisuuksia varmistava menettely. Näin ollen ehdotettu laki sisältää ennen kaikkea säännöksiä, joiden tarkoituksena on turvata kansalaisten osallistumisoikeutta.

Ehdotetun lain tavoitteesta säädetään sen 1 §:ssä. Arviointimenettelyn kulkua koskevat säännökset ovat ehdotetun lain 3 luvussa. 3 luvun säännöksistä keskeisiä kansalaisten osallistumisen kannalta ovat arviointiohjelmasta kuulemista koskeva 16 § sekä arviointiselostuksesta kuulemista koskeva 19 §.

Edelleen, kansalaisten osallistumisen kannalta keskeisiä säännöksiä on ehdotetun lain 4 luvussa (arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä ja luvassa) sekä 33 §:ssä (valitusoikeus arvioinnin puuttumisen tai puutteellisuuden perusteella). Ehdotetut säännökset turvaavat perustuslain 20 §:n tavoitteita, mistä syystä poikkeamista tavallisesta lainsäätämisyjärjestyksestä ei pidetä tarpeellisena.

Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Oikeudesta hakea muutosta YVA-lain nojalla annettuihin päätöksiin säädetään ehdotetun lain 35 §:ssä. Muutoksenhaussa noudatetaan hallintolainkäyttölakia. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy hallintolainkäyttölain 12 §:n mukaan, kuitenkin niin, että valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta hankkeesta tai toiminnasta sijaitsee.

Valitusoikeus määräytyy hallintolainkäyttölain mukaan. Sen lisäksi valitusoikeus on hallinto- ja oikeuskäytännön yhtenäisyyden turvaamiseksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella päätöksestä, jolla hallinto-oikeus on kumonnut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 10 §:n nojalla tekemän päätöksen.

Perustuslain kannalta olennaista on se, että ehdotetun lain 35 §:n 3 momentin mukaan menettelyn soveltamista yksittäistapauksessa koskevaan päätökseen ei saa muuten kuin yllä mainitulla hallinto- ja oikeuskäytännön yhtenäisyyden turvaamisperusteella hakea muutosta. Tällöinkin kuitenkin ne, joilla on oikeus hakea muutosta päätökseen, saavat hakea muutosta samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta muun lain mukaisen lupa-asian ratkaisusta tai hankkeen toteuttamisen kannalta muusta olennaisesta päätöksestä valitetaan.

Tältäkin osin ehdotetun lain on katsottu toteuttavan perustuslain 21 §:n 1 momentin tavoitteita, eikä siten tarvetta tavallisesta lainsäätämisyjärjestyksestä poikkeamiselle olisi.

Asetuksenantovaltuudet

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeva sääntely perustuu ehdotuksessa osin lainsäädäntövallan delegoinnin varaan. Arviointiohjelman ja arviointiselostuksen sisältöä ja rakennetta koskien, samoin kuin arviointiohjelmää ja –selostusta koskevien kuulutusten sisältöä koskien, on ehdotetussa laissa valtuudet, joiden perusteella voidaan antaa ehdotetun lain yleisiä perussäännöksiä tarkempia säännöksiä. Tätä sääntelyä on arvioitava perustuslain 80 §:n kannalta.

Tämän lisäksi aikaisemmin asetuksessa ollut hankeluettelo, jossa mainitut hankkeet ovat kuuluneet säännönmukaisen ympäristövaikutusten arviointivelvoitteen piiriin, on ehdotetussa laissa nostettu asetuksesta lain liitteeksi 1 perustuslain 80 §:n perusteella.

Perustuslain 80 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa asetuksia laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan asetuksen antamiseen ja lainsäädäntövallan delegoimiseen liittyvien valtuutusten tulee olla riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Laista tulee käydä selvästi ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella. Tällöinkin edellytyksenä on, että oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään lailla.

Ehdotetun lain asetuksenantovaltuudet sisältyvät lain arviointimenettelyä koskevaan 3 lukuun, tarkemmin sanoen sen arviointiohjelmää koskevaan 15 §:ään, arviointiohjelmasta kuulemista koskevaan 16 §:ään, arviointiselostusta koskevaan 18 §:ään ja arviointiselostuksesta kuulemista koskevaan 19 §:ään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa ehdotetun 15 §:n mukaan arviointiohjelman sisällöstä ja rakenteesta, ja ehdotetun 18 §:n mukaan arviointiselostuksen sisällöstä ja rakenteesta tarkempia säännöksiä.

Asetuksenantovaltuuksista ei katsota aiheutuvan tarvetta poiketa tavallisesta lainsäätämisyjärjestyksestä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

LAKIEHDOTUKSET

1. Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

1 LUKU Yleiset säännökset

1 §. Tavoite

Tämän lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia.

2 §. Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *ympäristövaikutuksella* hankkeen tai toiminnan aiheuttamia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia Suomessa ja sen alueen ulkopuolella:

a) väestöön, ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen;

b) maahan, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen, erityisesti niihin lajeihin ja luontotyyppeihin jotka on suojeltu direktiivin 92/43/ETY ja direktiivin 2009/147/EY nojalla.

c) yhdyskuntarakenteeseen, alueidenkäyttöön, aineelliseen omaisuuteen, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön;

d) luonnonvarojen hyödyntämiseen; sekä

e) a–d alakohdassa mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin;

2) *ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä* 3 luvun mukaista menettelyä, jossa tunnistetaan, arvioidaan ja kuvataan tiettyjen hankkeiden merkittävät ympäristövaikutukset ja kuullaan viranomaisia ja niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, sekä yhteisöjä ja säätiöitä, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea;

3) *ympäristövaikutusten arviointiohjelmalla* hankkeesta vastaavan laatimaa suunnitelmaa tarvittavista selvityksistä sekä arviointimenettelyn järjestämisestä;

4) *ympäristövaikutusten arviointiselostuksella* hankkeesta vastaavan laatimaa asiakirjaa, jossa esitetään tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehdoista sekä yhtenäinen arvio niiden ympäristövaikutuksista;

5) *hankkeesta vastaavalla* toiminnanharjoittajaa tai sitä, joka muutoin on vastuussa tässä laissa tarkoitetun hankkeen valmistelusta tai toteuttamisesta;

6) *yhteysviranomaisella* viranomaista, joka huolehtii siitä, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely järjestetään;

7) *osallistumisella* hankkeesta vastaavan, yhteysviranomaisen, muiden viranomaisten ja niiden, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, sekä yhteisöjen ja säätiöiden, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea, välistä vuorovaikutusta ympäristövaikutusten arvioinnissa; sekä

8) *perustellulla päätelmällä* yhteysviranomaisen johtopäätöstä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista, mikä on tehty arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen, kansainvälisen kuulemisen tulosten ja yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta;

9) *luvalla* viranomaisen myöntämää lupaa tai muuta siihen rinnastettavaa päätöstä hankkeen toteuttamiseen.

3 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön*

Tätä lakia sovellettaessa otetaan huomioon, mitä hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista on muussa yhteydessä selvitetty, sekä sovitetaan yhteen tässä laissa ja muussa lainsäädännössä edellytetyt selvitykset. Tämän lain mukaisen arviointiselostuksen käyttämisestä muun lain mukaisena selvityksenä säädetään erikseen.

4 §. *Viranomaisten yhteistyö*

Valtion ja kuntien viranomaisten on oltava keskenään yhteistyössä tässä laissa säädetyn arviointimenettelyn toteuttamiseksi ja sovittamiseksi hanketta koskevien muiden lakien mukaisiin menettelyihin.

5 §. *Arviointimenettelyn soveltaminen*

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joista saattaa aiheutua merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavista hankkeista ja niiden muutoksista säädetään liitteessä 1.

Arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä 5 §:n 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään liitteessä 2.

6 §. *Suomen talousvyöhyke*

Tätä lakia sovelletaan myös Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004) 1 §:ssä tarkoitettulla Suomen talousvyöhykkeellä.

7 §. *Yhteysviranomainen*

Yhteysviranomaisena toimii elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Ydinenergialaissa tarkoitettuja ydinlaitoksia koskevissa hankkeissa yhteysviranomaisena toimii kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriö. Toimivallan jaosta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön välillä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Jos hanke sijoittuu useamman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueelle, viranomaisten on sovittava, mikä niistä toimii hankkeen yhteysviranomaisena.

Jos yhteysviranomaisesta syntyy epäselvyyttä tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa hankkeen suunnittelusta tai toteuttamisesta, ympäristöministeriö määrää, mikä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista toimii hankkeen yhteysviranomaisena. Ympäristöministeriön on päätöksenteossa otettava huomioon hankkeen sijoittuminen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten voimavarat sekä varmistettava, että hankkeen suunnittelusta ja toteuttamisesta

vastaaminen on eriytetty yhteysviranomaisen tehtävistä siten, ettei viranomaisen puolueettomuus vaarannu. Ympäristöministeriön asiassa tekemään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

2 LUKU Päätäminen arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa

8 §. Toimivaltainen viranomainen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen. Jos hanke sijoittuu useamman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueelle tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa hankkeen suunnittelusta tai toteuttamisesta, ympäristöministeriö määrää, mikä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista tekee päätöksen. Ympäristöministeriön on päätöksenteossa otettava huomioon hankkeen sijoittuminen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten voimavarat sekä varmistettava, että hankkeen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaaminen on eriytetty toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä siten, ettei viranomaisen puolueettomuus vaarannu. Ympäristöministeriön asiassa tekemään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

Työ- ja elinkeinoministeriö toimii yhteysviranomaisena ydinenergialaissa (990/1987) tarkoitettuja ydinlaitoksia koskevien hankkeiden osalta.

9 §. Hankkeesta vastaavalta edellytettävät tiedot

Päätöksentekoa varten on hankkeesta vastaavan toimitettava toimivaltaiselle viranomaiselle kuvaus hankkeesta ja sen todennäköisistä merkittävistä ympäristövaikutuksista. Kuvaus voi sisältää myös hankkeen ominaisuuksiin liittyviä tietoja sekä suunniteltuja toimenpiteitä, joilla pyritään välttämään tai ehkäisemään hankkeen aiheuttamia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Hankkeesta vastaavan viranomaiselle toimitettavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 §. Päätös arviointimenettelyn soveltamisesta

Toimivaltaisen viranomaisen on tehtävä päätös arviointimenettelyn soveltamisesta viipymättä, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun se on saanut hankkeesta riittävät tiedot. Ennen päätöksentekoa on arviointimenettelyn tarpeesta käytävä riittävät neuvottelut asianomaisten viranomaisten kesken ja hankkeesta vastaavalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi asiassa. Niissä tapauksissa, joissa arviointimenettelyä ei edellytetä, päätöksen perusteluissa on todettava myös mahdolliset hankkeesta vastaavan esittämät hankkeen ominaisuudet ja erityiset toimenpiteet, joilla pyritään välttämään tai ehkäisemään hankkeen merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Päätös on annettava tiedoksi hankkeesta vastaavalle siten kuin hallintolain (434/2003) 60 §:ssä säädetään. Päätös on julkaistava sähköisesti toimivaltaisen viranomaisen internetsivuilla jollei salassapitoa koskevasta säännöksistä muuta johdu, ja lähetettävä tiedoksi asianomaisille viranomaisille sekä mahdolliselle aloitteen tehneelle taholle. Päätöksestä on lisäksi tiedotettava viipymättä kuuluttamalla vähintään 14 päivän ajan hankkeen todennäköisen vaikutusalueen kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annettussa laissa (34/1925) säädetään. Mitä julkisista kuulutuksista annettussa laissa säädetään kuulutuksen panemisesta ilmoitustaululle, sovelletaan kuulutuksen julkaisemiseen sähköisesti kunnan internetsivuilla. Internetissä julkaistava

päätös saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä sisältää tiedot toiminnan sijaintipaikasta.

3 LUKU Arviointimenettely

11 §. Arvioinnin ajankohta

Hankkeen ympäristövaikutukset on selvitettävä tämän lain mukaisessa arviointimenettelyssä ennen kuin hankkeen toteuttamiseksi ryhdytään ympäristövaikutusten kannalta olennaisiin toimiin.

Arviointi on kuitenkin suoritettava viimeistään ennen 4 luvussa tarkoitettua päätöksentekoa.

12 §. Ennakkoneuvottelu

Ennen ympäristövaikutusten arviointiohjelman toimittamista tai arviointimenettelyn kuluessa, yhteysviranomainen voi omasta aloitteestaan, tai toisen asiaa käsittelevän viranomaisen tai hankkeesta vastaavan pyynnöstä järjestää ennakkoneuvottelun yhteistyössä hankkeesta vastaavan ja keskeisten viranomaisten kanssa. Ennakkoneuvottelun tavoitteena on edistää hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa sekä parantaa selvitysten ja asiakirjojen laatua ja käytettävyyttä sekä sujuvoittaa menettelyjä.

13 §. Hanketta koskevan kaavoituksen ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhdistäminen

Hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja hankkeen toteuttamiseksi laadittavan kaavan ollessa samanaikaisesti vireillä nämä menettelyt sovitetaan yhteen, ellei ole perusteltua syytä jättää sovittamatta. Yhteysviranomainen ja kaavoituksesta vastaava viranomainen sopivat yhteensovittamisesta kuultuaan hankkeesta vastaavaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa kuuleminen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta ja ilmoittaminen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta järjestetään yhteisessä menettelyssä

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa kuuleminen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta sekä mielipiteen esittäminen kaavan valmisteluaineistosta tai kaavaehdotuksen asettaminen julkisesti nähtäville järjestetään yhteisessä menettelyssä.

14 §. Arviointimenettelyn sisältö

Tämän lain mukainen ympäristövaikutusten arviointimenettely käsittää

- a) arviointiohjelman ja arviointiselostuksen laatimisen;
- b) arviointiohjelmasta ja arviointiselostuksesta tiedottamisen ja kuulemisen mukaan lukien kansainvälinen kuuleminen;
- c) yhteysviranomaisen tarkastelun arviointiohjelmassa ja -selostuksessa esitetyistä tiedoista ja kuulemisten yhteydessä annetuista mielipiteistä ja lausunnoista mukaan lukien kansainvälinen kuuleminen;

- d) yhteysviranomaisen lausunnon arviointiohjelmasta sekä arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä, mukaan lukien perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista; ja
- e) arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen, mukaan lukien kansainvälinen kuuleminen, yhteysviranomaisen lausunnon, mukaan lukien perusteltu päätelmä, huomioonottamisen lupamenettelyissä sekä perustellun päätelmän sisällyttämisen lupiin.

15 §. Arviointiohjelma

Hankkeesta vastaavan on toimitettava arviointiohjelma yhteysviranomaiselle suunnittelun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa hankkeen muu valmistelu huomioon ottaen. Arviointiohjelman sisällöstä ja rakenteesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

16 §. Arviointiohjelmasta kuuleminen

Yhteysviranomaisen on tiedotettava arviointiohjelmasta kuuluttamalla siitä viipymättä mielipiteiden esittämiseen ja lausuntojen antamiseen varatun ajan hankkeen todennäköisen vaikutusalueen kunnissa. Kuulutus on julkaistava sähköisesti toimivaltaisen viranomaisen internetsivuilla jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu, ja lähetettävä tiedoksi asianomaisille viranomaisille. Mitä julkisista kuulutuksista annetussa laissa säädetään kuulutuksen panemisesta ilmoitustaululle, sovelletaan kuulutuksen julkaisemiseen sähköisesti kunnan internetsivuilla. Lisäksi arviointiohjelmasta on tiedotettava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Kuulutuksesta on käytävä ilmi riittävät tiedot siitä, miten hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista ja niiden arvioimisesta on mahdollista saada tietoa, ja miten niistä voi esittää mielipiteitä. Kuulutuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Yhteysviranomaisen on huolehdittava myös siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään tarvittavat lausunnot. Yhteysviranomaisen on varattava hankkeen vaikutusalueen kunnille tilaisuus antaa lausuntonsa arviointiohjelmasta. Mielipiteet ja lausunnot on toimitettava yhteysviranomaiselle kuulutuksessa ilmoitettuna aikana, joka alkaa kuulutuksen julkaisemispäivästä ja kestää 30 päivää. Erityisestä syystä aikaa voidaan pidentää enintään 60 päivän mittaiseksi.

17 §. Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta

Yhteysviranomaisen antaa lausuntonsa arviointiohjelmasta. Lausunto on annettava hankkeesta vastaavalle kuukauden kuluessa lausuntojen antamiseen ja mielipiteiden esittämiseen varatun määräajan päättymisestä. Yhteysviranomaisen on lausunnossaan tarvittaessa todettava, miltä osin arviointiohjelmaa on tarkistettava. Lausunnosta on myös käytävä ilmi, kuinka tämän lain mukaisten tarpeellisten selvitysten hankkiminen sekä niistä tiedottaminen ja kuuleminen järjestetään ja sovitetaan tarpeen mukaan yhteen hanketta koskevien muiden lakien mukaisten menettelyjen kanssa. Lausunnossa on esitettävä yhteenveto muista lausunnoista ja mielipiteistä.

Yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa ja muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle. Lausunto on samalla toimitettava tiedoksi asianomaisille viranomaisille sekä julkaistava yhteysviranomaisen internet-sivuilla.

Hankkeesta vastaavalla on oikeus saada yhteysviranomaiselta tämän hallussa olevat hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin kannalta tarpeelliset tiedot.

18 §. Arviointiselostus

Hankkeesta vastaava selvittää hankkeen ja sen vaihtoehtojen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta sekä laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen. Arviointiselostus on toimitettava yhteysviranomaiselle sekä liitettävä hanketta koskeviin hakemusasiakirjoihin siten kuin siitä erikseen säädetään.

Arviointiselostuksen sisällöstä ja rakenteesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

19 §. Arviointiselostuksesta kuuleminen

Yhteysviranomaisen on tiedotettava arviointiselostuksesta kuuluttamalla siitä mielipiteiden esittämiseen ja lausuntojen antamiseen varatun ajan hankkeen todennäköisen vaikutusalueen kunnissa. Kuulutus on julkaistava sähköisesti toimivaltaisen viranomaisen internetsivuilla jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu, ja lähetettävä tiedoksi asianomaisille viranomaisille. Mitä julkisista kuulutuksista annettussa laissa säädetään kuulutuksen panemisesta ilmoitustaululle, sovelletaan kuulutuksen julkaisemiseen sähköisesti kunnan internetsivuilla. Kuulutuksesta on käytävä ilmi riittävät tiedot siitä, miten hankkeesta ja sen arvioiduista ympäristövaikutuksista on mahdollista saada tietoa, ja miten niistä voi esittää mielipiteitä. Kuulutuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi arviointiselostuksesta on tiedotettava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Yhteysviranomaisen on huolehdittava myös siitä, että arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomaisen on varattava hankkeen vaikutusalueen kunnille tilaisuus antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta. Mielipiteet ja lausunnot on toimitettava yhteysviranomaiselle kuulutuksessa ilmoitettuna aikana, joka alkaa kuulutuksen julkaisemispäivästä ja kestää vähintään 30 päivää ja enintään 60 päivää.

20 §. Muu osallistuminen

Edellä 16 ja 19 §:ssä säädetyn lisäksi hankkeesta vastaava ja yhteysviranomaisen kaavoittaja voivat sopia tiedottamisen ja kuulemisen järjestämisestä myös muulla tavalla.

21 §. Yhteysviranomaisen lausunto arviointiselostuksesta

Yhteysviranomaisen antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävästä mukaan lukien perusteltu päätelmä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. Lausunto on annettava hankkeesta vastaavalle kahden kuukauden kuluessa lausuntojen antamiseen ja mielipiteiden esittämiseen varatun määräajan päättymisestä. Lausunnossa on esitettävä yhteenveto muista lausunnoista ja mielipiteistä. Yhteysviranomaisen on toimitettava lausuntonsa sekä muut lausunnot

ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle. Lausunto on samalla toimitettava tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille, hankkeen vaikutusalueen kunnille sekä tarvittaessa maakuntien liitoille ja muille asianomaisille viranomaisille, sekä julkaistava yhteysviranomaisen internet-sivuilla.

22 §. Puutteellisen arviointiselostuksen täydentäminen

Jos yhteysviranomaisen ei voi tehdä perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista arviointiselostuksen puutteellisuuden vuoksi eikä antaa lausuntoa arviointiselostuksesta, yhteysviranomaisen on ilmoitettava hankkeesta vastaavalle, miltä osin arviointiselostusta on täydennettävä.

Arviointiselostuksesta kuullaan täydentämisen jälkeen edellä 19 §:ssä säädetyn mukaisesti. Yhteysviranomaisen antaa tämän jälkeen lausuntonsa 21 §:n mukaisesti.

4 LUKU. Arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä ja luvassa

23 §. Arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä

Tässä laissa tarkoitettua hanketta koskevaan lupahakemukseen tai muuhun siihen rinnastettavaan hakemukseen on liitettävä arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto, joka sisältää perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon ja valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät 26 §:ssä tarkoitetut kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat.

Lupapäätökseen tai siihen rinnastettavaan päätökseen on kirjattava yhteysviranomaisen tekemä perusteltu päätelmä. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten perusteltu päätelmä ja mahdolliset valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät 26 §:ssä tarkoitetut kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat on otettu huomioon.

24 §. Perustellun päätelmän ajantasaisuus

Yhteysviranomaisen tekemän perustellun päätelmän on oltava ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Jos päätelmää on tarpeen täydentää, asianomaisen lupaa tai siihen rinnastettavaa päätöstä käsittelevän viranomaisen on ilmoitettava täydennystarpeesta yhteysviranomaiselle. Yhteysviranomaisen on viipymättä täydennettävä päätelmää tarpeellisessa määrin.

5 LUKU Valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset

25 §. Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella toteutettavat hankkeet

Tämän lain säännöksiä sovelletaan myös, jos Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen toimeenpano edellyttää, että Suomessa toteutettavan hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely järjestetään yhteistyössä toisen valtion kanssa. Ympäristöministeriö huolehtii sopimuksen mukaisten tehtävien hoidosta.

Ympäristöministeriön on varattava Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen osapuolena olevan toisen valtion viranomaisille sekä luonnollisille henkilöille, yhteisöille ja säätiöille tilaisuus osallistua tämän lain mukaiseen arviointimenettelyyn, jos tässä laissa tarkoitettulla hankkeella on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia kyseisen valtion alueella.

26 §. Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella toteutettaviin hankkeisiin liittyvä kansainvälinen kuuleminen

Yhteysviranomaisen on toimitettava arviointiohjelma tarvittavine käännoksineen viipymättä ympäristöministeriölle, jos hankkeella on Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen osapuolena olevan toisen valtion lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueelle kohdistuvia todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ympäristöministeriön on toimitettava ilmoitus hankkeesta ja sen liitteenä oleva arviointiohjelma tarvittavine käännoksineen toiselle valtiolle viimeistään silloin, kun yhteysviranomaisen tiedottaa hankkeesta Suomessa siten kuin edellä 16 §:ssä säädetään. Ympäristöministeriö toimittaa toiselle valtiolle annettavan ilmoituksen tiedoksi ulkoasiainministeriölle.

Ilmoituksesta on käytävä ilmi erityisesti:

- 1) tiedot hankkeesta;
- 2) tiedot mahdollisesti valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista;
- 3) tiedot arviointimenettelystä ja hankkeen toteuttamisen kannalta olennaisesta päätöksestä; sekä
- 4) kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa toisen valtion on ilmoitettava ympäristöministeriölle osallistumisesta arviointimenettelyyn.

Jos toinen valtio on ilmoittanut osallistuvansa arviointimenettelyyn, yhteysviranomaisen on toimitettava arviointiselostus tarvittavine käännoksineen ympäristöministeriölle, jonka on toimitettava ne viipymättä toiselle valtiolle lausuntojen ja mielipiteiden antamista varten. Lisäksi ympäristöministeriön on tarjottava toiselle valtiolle mahdollisuutta neuvotella muun muassa hankkeen mahdollisista rajat ylittävistä vaikutuksista ja tällaisten vaikutusten vähentämiseksi tai poistamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä, sekä vahvistettava kohtuullinen määräaika neuvottelujen kestolle. Ympäristöministeriö toimittaa kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat yhteysviranomaiselle ja hankkeesta vastaavalle.

Lupaviranomaisen, joka myöntää luvan tai antaa vastaavan päätöksen hankkeesta, on toimitettava päätöksensä ympäristöministeriölle. Ympäristöministeriö toimittaa päätöksen ympäristövaikutusten arviointiin osallistuneelle toiselle valtiolle.

27 §. Toisen valtion lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella toteutettavat hankkeet

Jos Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen osapuolen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella toteutettavalla hankkeella on Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueelle kohdistuvia todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, ympäristöministeriö huolehtii sopimuksen mukaisten tehtävien hoidosta toisen valtion ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä.

Ympäristöministeriö, saatuaan asianomaiset tiedot

- 1) vastaa toisen valtion viranomaiselle, saatuaan siltä ilmoituksen, aikooko se osallistua sellaisen hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn, jolla on todennäköisesti Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueelle kohdistuvia merkittäviä ympäristövaikutuksia ja toimittaa ilmoituksen tiedoksi ulkoasiainministeriölle;

- 2) huolehtii siitä, että toisen valtion toimittamista valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointiin liittyvistä asiakirjoista tiedotetaan Suomessa hankkeen todennäköisellä vaikutusalueella ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen ja pyydetään tarvittavat lausunnot;
- 4) toimittaa lausunnot ja mielipiteet toiselle valtiolle;
- 5) vastaa Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen mukaisista neuvotteluista toisen valtion kanssa muun muassa hankkeen mahdollisista rajat ylittävistä vaikutuksista ja tällaisten vaikutusten vähentämiseksi tai poistamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä, sekä vahvistaa kohtuullisen määräajan neuvottelujen kestolle;
- 6) huolehtii, että hanketta koskeva lupa tai muu siihen rinnastettava päätös on sähköisesti saatavilla.

Edellä 2 momentin 2)-kohdassa tarkoitettussa tiedottamisessa ja kuulemisessa noudatetaan soveltuvin osin mitä edellä säädetään kuulemisen järjestämisestä.

6 LUKU Erinäiset säännökset

28 §. Selvilläolovelvollisuus

Muusta kuin 5 §:ssä tarkoitettusta hankkeesta vastaavan on sen lisäksi, mitä erikseen säädetään, oltava riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää.

29 §. Ohjaus, valvonta ja seuranta

Lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta sekä arvioinnin yleinen kehittäminen kuuluu ympäristöministeriölle. Muut ministeriöt huolehtivat täytäntöönpanon ohjauksesta ja seurannasta sekä arvioinnin kehittämisestä toimialoillaan ja voivat tarvittaessa antaa arviointimenettelyä koskevia soveltamisohjeita.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ohjaavat ja valvovat tämän lain täytäntöönpanoa toimialueellaan.

30 §. Pätevyyden varmistaminen

Hankkeesta vastaava huolehtii siitä, että sillä on käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja -selostuksen laadintaan. Yhteysviranomaisen arvioi ohjelmaa ja selostusta tarkastaessaan asiantuntemuksen ja esittää kantansa sen riittävydestä yhteysviranomaisen lausunnossaan.

Yhteysviranomaisen huolehtii siitä, että sen omalla ympäristövaikutusten arviointiohjelmien ja –selostusten tarkasteluun ja yhteysviranomaisen lausuntojen laadintaan osallistuvalla henkilöstöllä on kulloisenkin hankkeen laadun ja laajuuden sekä tehtävän vaativuuden edellyttämä riittävä asiantuntemus.

31§. Valitusoikeus arvioinnin puuttumisen tai puutteellisuuden perusteella

Sen lisäksi, mitä muutoksenhausta erikseen säädetään, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus valittaa 5 §:ssä tarkoitettua hanketta koskevasta muun lain mukaisen lupa-asian

ratkaisusta tai hankkeen toteuttamisen kannalta muusta olennaisesta päätöksestä sillä perusteella, että tässä laissa tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointia ei ole suoritettu tai se on suoritettu olennaisilta osin puutteellisesti.

Se, jolla muutoin on oikeus hakea päätökseen valittamalla muutosta, voi valituksessaan vedota siihen, ettei arviointimenettelyä ole suoritettu tai se on suoritettu olennaisilta osin puutteellisesti.

32 §. Pakkokeinot

Jos 5 §:n mukaisen hankkeen toteuttaminen ei edellytä 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lupaa tai päätöstä ja hankkeen toteuttamiseen ryhdytään ennen tässä laissa edellytettyä ympäristövaikutusten arviointia, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi sakon uhalla määrätä hankkeen toteuttamisen keskeytettäväksi siihen saakka, kunnes arviointimenettely on suoritettu. Uhkasakosta on voimassa, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

33 §. Maanpuolustusta ja siviilivalmiutta koskevat erityissäännökset

Tämän lain 8 §:n mukainen toimivaltainen viranomainen voi hankkeesta vastaavan esityksestä päättää, ettei tämän lain mukaista menettelyä sovelleta sellaisiin hankkeisiin, joiden yksinomaisten tarkoituksena on puolustukseen tai siviilivalmiuteen liittyvät toimet, mikäli lain soveltaminen vaarantaisi niiden tarkoituksen. Ennen päätöksen tekemistä on pyydettävä lausuntoa asianomaisilta viranomaisilta.

34 §. Muutoksenhaku arviointimenettelyn soveltamista koskevaan päätökseen

Hankkeesta vastaava saa hakea 10 §:n ja 33 §:n nojalla tehtyyn päätökseen valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (589/1996) säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy hallintolainkäyttölain 12 §:n mukaan, kuitenkin niin, että valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta hankkeesta tai toiminnasta sijaitsee.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus hakea hallinto- ja oikeuskäytännön yhtenäisyyden turvaamiseksi valittamalla muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 10 §:n nojalla tekemän päätöksen.

Lain 10 §:n nojalla tehtyyn päätökseen ei saa muutoin erikseen hakea valittamalla muutosta. Edellä 31 §:n 2 momentissa tarkoitettut tahot saavat kuitenkin hakea muutosta päätökseen, jolla on katsottu, ettei arviointimenettelyn soveltaminen ole tarpeen, samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin 5 §:ssä tarkoitettua hanketta koskevasta muun lain mukaisen lupa-asian ratkaisusta tai hankkeen toteuttamisen kannalta muusta olennaisesta päätöksestä valitetaan.

35 § Kustannusvastuu

Tiedottamisen, kuulemisen ja ympäristövaikutusten arvioinnin kustannuksista sekä valtioiden rajat ylittävien vaikutusten arviointiin liittyvien velvoitteiden täytäntöönpanoa varten tarvittavien käännosten kustannuksista vastaa hankkeesta vastaava.

Yhteysviranomaisen lausunnot arviointiohjelmasta ja selostuksesta ovat maksullisia.

7 LUKU Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2017.

Tätä lakia ei sovelleta ennen [16.5.2017] vireille tulleisiin 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin hankkeisiin tai hankkeiden muutoksiin. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevaa lakia sovelletaan kuitenkin edelleen sellaiseen 5 §:n 2 momentin soveltamista koskevaan [ympäristöministeriön,] elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen, joka on tehty tai annettu ennen tämän lain voimaantuloa.

Tätä lakia ei sovelleta hankkeeseen [tai hankkeen muutokseen], jonka arviointiohjelmasta on ennen tämän lain voimaantuloa tiedotettu kuuluttamalla siitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 16 §:n nojalla.

Liite 1

Hankeluettelo

Hankkeita, joihin sovelletaan arviointimenettelyä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 5 §:n 1 momentin nojalla, ovat:

1) eläinten pito:

kanalat ja sikalat, joissa kasvatetaan yli

a) 85 000 kananpoikaa tai 60 000 kanaa,

b) 3 000 sikaa (paino yli 30 kg/sika) tai

c) 900 emakkoa;

2) luonnonvarojen otto ja käsittely:

a) metallimalmien tai muiden kaivoskivennäisten louhinta, rikastaminen ja käsittely, kun irrotettavan aineksen kokonaismäärä on vähintään 550 000 tonnia vuodessa tai avokaivokset, joiden pinta-ala on yli 25 hehtaaria;

b) kiven, soran tai hiekan otto, kun louhinta- tai kaivualueen pinta-ala on yli 25 hehtaaria tai otettava ainesmäärä vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa;

c) asbestin louhinta tai laitokset, jotka käsittelevät ja muuntavat asbestia tai asbestia sisältäviä tuotteita;

d) uraanin louhinta, rikastaminen ja käsittely lukuun ottamatta koelouhintaa, koerikastamista ja muuta vastaavaa käsittelyä;

e) turvetuotanto, kun yhtenäiseksi katsottava tuotantopinta-ala on yli 150 hehtaaria;

f) yli 200 hehtaarin laajuinen, yhtenäiseksi katsottavan alueen metsä-, suo- tai kosteikkoluonnon pysyväisluonteinen muuttaminen toteuttamalla uudisojituksia tai kuivattamalla ojittamattomia suo- ja kosteikkoalueita, poistamalla puusto pysyvästi tai uudistamalla alue Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla;

g) raakaöljyn tai maakaasun kaupallinen tuotanto;

3) vesistön rakentaminen ja säännöstely:

a) padot ja muut rakenteet, kun padottu tai varastoitu vesimäärä tai vesimäärän lisäys on yli 10 miljoonaa kuutiometriä; (14.4.2011/359)

b) tekoaltaat, kun padottu tai varastoitu uusi vesimäärä tai vesimäärän lisäys on yli 10 miljoonaa kuutiometriä;

c) vesistön säännöstelyhankkeet, jos vesistön keskivirtaama on yli 20 kuutiometriä sekunnissa ja virtaama- tai vedenkorkeusolosuhteet muuttuvat olennaisesti lähtötilanteeseen nähden;

d) veden siirto vesistöalueelta toiselle siirrettävän vesimäärän ylittäessä 3 kuutiometriä sekunnissa;

e) tulvasuojeluhankkeet, joiden hyötyala on vähintään 1 000 hehtaaria;

4) metalliteollisuus:

a) valimot tai sulatot, joiden tuotanto on vuodessa vähintään 5 000 tonnia;

b) rautatehtaat, terästehtaat, sintraamot, rautalejeerinkien valmistuslaitokset tai pasutuslaitokset;

c) muita kuin rautametalleja jalostavat metallitehtaat tai pasutuslaitokset;

5) metsäteollisuus:

a) massatehtaat;

b) paperi- tai kartonkitehtaat, kun tuotantokapasiteetti on yli 200 tonnia päivässä;

6) kemianteollisuus ja mineraalituotteiden valmistus:

a) raakaöljynjalostamot;

b) laitokset, jotka kaasuttavat tai nesteyttävät öljyliusketta, kivihiiltä tai turvetta vähintään 500 tonnia päivässä;

c) tekokuituja valmistavat tehtaat;

d) liuottimia tai liuottimia sisältäviä aineita käyttävät laitokset, joiden liuottimien käyttö on vähintään 1 000 tonnia vuodessa;

e) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005) tarkoitettuja vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti valmistavat tehtaat;

f) mineraalivillaa tai sementtiä valmistavat tehtaat;

7) energian tuotanto:

a) kattila- tai voimalaitokset, joiden suurin polttoaineteho on vähintään 300 megawattia;

b) ydinvoimalaitokset ja muut ydinreaktorit, mukaan lukien näiden laitosten tai reaktoreiden purkamisen tai käytöstä poistaminen, lukuun ottamatta halkeamis- ja hyötämiskelpoisten aineiden tuotantoon ja konversioon tarkoitettuja tutkimuslaitoksia, joiden suurin jatkuva lämpöteho ei ylitä yhtä kilowattia; ydinvoimalaitokset ja muut ydinreaktorit lakkaavat olemasta tällaisia laitoksia, kun kaikki ydinpolttoaine ja muut radioaktiivisesti saastuneet elementit on pysyvästi poistettu laitosalueelta;

c) laitokset, joissa jälleenkäsitellään säteilytettyä ydinpolttoainetta;

d) laitokset, jotka on suunniteltu

- ydinpolttoaineen tuottamiseen ja isotooppiirikastamiseen,
- säteilytetyn ydinpolttoaineen tai runsasaktiivisen jätteen käsittelyyn,
- säteilytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitukseen,
- ainoastaan radioaktiivisen jätteen loppusijoittamiseen tai
- ainoastaan säteilytettyjen ydinpolttoaineiden tai radioaktiivisen jätteen varastointiin muualla kuin tuotantopaikassa (suunniteltu pidemmäksi ajaksi kuin 10 vuodeksi);

e) tuulivoimalahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 30 megawattia; (14.4.2011/359)

8) energian ja aineiden siirto sekä varastointi:

a) öljyn tai muiden nesteiden kuin veden ja jäteveden kaukokuljettamiseen tarkoitetut runkoputket;

b) kaasuputket, joiden halkaisija on yli DN 800 millimetriä ja pituus yli 40 kilometriä;

c) vähintään 220 kilovoltin maanpäälliset voimajohdot, joiden pituus on yli 15 kilometriä;

d) öljyn, petrokemian tuotteiden tai kemiallisten tuotteiden varastot, joissa näiden aineiden varastosäiliöiden tilavuus on yhteensä vähintään 50 000 kuutiometriä;

e) laitokset, jotka on tarkoitettu hiilidioksidivirtojen talteenottoon geologista varastointia varten tämän hankeluettelon soveltamisalaan kuuluvista laitoksista tai muut laitokset, joissa talteen otetun hiilidioksidin kokonaismäärä on vähintään 1,5 megatonnia vuodessa; (14.4.2011/359)

f) hiilidioksidin kuljettamiseksi talteenottolaitoksilta varastointipaikoille tarvittavat putket, joiden halkaisija on yli DN 800 millimetriä ja pituus yli 40 kilometriä, mukaan luettuina niihin liittyvät paineenkorotusasetat; (14.4.2011/359)

g) hiilidioksidin geologinen varastointi lukuun ottamatta tutkimus-, kehittämis- ja testaustoimintaa, jossa varastoidun hiilidioksidin kokonaismäärä on alle 100 000 tonnia; (14.4.2011/359)

9) liikenne:

a) moottoriteiden tai moottoriliikenneteiden rakentaminen;

b) neli- tai useampikaistaisen, vähintään 10 kilometrin pituisen yhtäjaksoisen uuden tien rakentaminen;

c) tien uudelleenlinjaus tai leventäminen siten, että näin muodostuvan yhtäjaksoisen neli- tai useampikaistaisen tieosan pituudeksi tulee vähintään 10 kilometriä;

d) kaukoliikenteen rautateiden rakentaminen;

e) lentokenttien rakentaminen, kun pääkiitorata on vähintään 2 100 metriä pitkä;

f) pääosin kauppamerenkulun käyttöön rakennettavat meriväylät, satamat, lastaus- tai purkulaiturit yli 1 350 tonnin aluksille;

g) yli 1 350 tonnin aluksille rakennettavat kanavat, alusliikenteen sisävesiväylät tai satamat;

10) vesihuolto:

a) pohjaveden otto tai tekopohjaveden muodostaminen, jos sen vuotuinen määrä on vähintään 3 miljoonaa kuutiometriä;

b) suuret raakavesi- tai jätevesitunnelit;

c) yli 100 000 asukasvastineluvulle mitoitettut jätevesien käsittelylaitokset;

11) jätehuolto:

a) ongelmajätteiden käsittelylaitokset, joihin ongelmajätteitä otetaan poltettaviksi, käsiteltäviksi fysikaalis-kemiallisesti tai sijoitettaviksi kaatopaikalle, sekä sellaiset biologiset käsittelylaitokset, jotka on mitoitettu vähintään 5 000 tonnin vuotuiselle ongelmajättemäärälle;

b) muiden jätteiden kuin ongelmajätteiden polttolaitokset tai fysikaalis-kemialliset käsittelylaitokset, joiden mitoitus on enemmän kuin 100 tonnia jätettä vuorokaudessa, sekä biologiset käsittelylaitokset, jotka on mitoitettu vähintään 20 000 tonnin vuotuiselle jättemäärälle;

c) yhdyskuntajätteiden tai -lietteiden kaatopaikat, jotka on mitoitettu vähintään 20 000 tonnin vuotuiselle jättemäärälle;

d) muiden kuin a tai c alakohdassa tarkoitettujen jätteiden kaatopaikat, jotka on mitoitettu vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle jättemäärälle;

12) 1–11 kohdassa tarkoitettuja hankkeita kooltaan vastaavat hankkeiden muutokset.

Liite 2

Llain 5.3 §:n tarkoittamat päätöksentekoperusteet, joilla määritetään, onko 5.2 §:n tarkoittamista hankkeista tehtävä ympäristövaikutusten arviointi

1. Hankkeiden ominaisuudet

Hankkeiden ominaisuuksia on tarkasteltava ottaen huomioon erityisesti

- a) koko hankkeen koko ja suunnitelma;
- b) yhteisvaikutus muiden olemassa olevien ja/tai hyväksytyjen hankkeiden kanssa;
- c) luonnonvarojen, erityisesti maan, maaperän, veden ja luonnon monimuotoisuuden, käyttö;
- d) jätteiden muodostuminen;
- e) pilaantuminen ja haitat;
- f) suuronnettomuus- ja/tai katastrofiriskit, jotka ovat varteenotettavia hankkeen kannalta, mukaan lukien
 - ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit, tieteelliseen tietoon perustuen;
 - g) ihmisten terveydelle koituvat riskit (esimerkiksi veden tai ilman pilaantumisen johdosta).

2. Hankkeiden sijainti

Hankkeiden vaikutusalueella olevan ympäristön herkkyyttä on tarkasteltava ottaen huomioon erityisesti a) nykyinen ja hyväksyty maankäyttö;

- b) alueen ja sen maanpinnan alaisten luonnonvarojen (myös maaperä, maa, vesi ja luonnon monimuotoisuus) suhteellinen runsaus, saatavuus, laatu ja uudistumiskyky;
- c) luonnonympäristön sietokyky, ottaen erityisesti huomioon seuraavat alueet:
 - i) kosteikot, ranta-alueet ja jokisuut;
 - ii) rannikkoalueet ja meriympäristö;
 - iii) vuoristo- ja metsäalueet;
 - iv) luonnonsuojelualueet ja luonnonpuistot;
 - v) kansallisessa lainsäädännössä luokitellut tai suojellut alueet sekä jäsenvaltioiden direktiivin 92/43/ETY ja direktiivin 2009/147/EY perusteella määrittelemät Natura 2000 -alueet;
 - vi) alueet, joilla ei ole noudatettu tai joiden osalta arvellaan, että siellä ei noudateta, unionin lainsäädännössä säädettyjä hanketta koskevia ympäristölaatustandardeja;
 - vii) tiheään asutetut alueet;
 - viii) historiallisesti, kulttuurisesti tai arkeologisesti merkittävät maisemat ja kohteet.

3. Vaikutusten luonne

Hankkeiden todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia YVAL:n 2 §:n 1 kohdassa mainittuihin tekijöihin on tarkasteltava tämän liitteen 1 ja 2 kohdassa määritettyjen perusteiden perusteella ottaen huomioon

- a) vaikutusten suuruus ja alueellinen laajuus, kuten vaikutusten todennäköinen maantieteellinen alue
 - ja väestömäärä, johon vaikutukset todennäköisesti kohdistuvat;
- b) vaikutusten yleinen luonne;
- c) rajat ylittävä vaikutus;
- d) vaikutusten voimakkuus ja moninaisuus;
- e) vaikutusten todennäköisyys;
- f) vaikutusten odotettu alkamisaika, kesto, taajuus ja palautuvuus;
- g) yhteisvaikutus muiden olemassa olevien ja/tai hyväksytyjen hankkeiden vaikutusten kanssa;
- h) mahdollisuus vähentää vaikutuksia tehokkaasti.

2. Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain muuttamisesta

10 § Valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset

Jos suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen sopimuspuolen tai Euroopan unionin jäsenvaltion alueelle, ympäristöministeriön on huolehdittava suunnitelman tai ohjelman ympäristöarviointiin liittyvistä tiedottamis- ja neuvottelutehtävistä kyseisen valtion kanssa.

Jos suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella voi olla todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen sopimuspuolen tai Euroopan unionin jäsenvaltion alueelle suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on oltava viipymättä yhteydessä ympäristöministeriöön ja toimitettava tarvittaessa ympäristöministeriölle suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselostus toiselle valtiolle toimittamista varten. Luonnos ja selostus tai niiden osia on tarvittaessa käännettävä asianomaisille kielille. Käännösten kustannuksista vastaa suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaava viranomainen.

Jos ympäristöministeriö katsoo, että suunnitelmalla tai ohjelmalla on 1 momentissa tarkoitettuja ympäristövaikutuksia, tai jos ympäristövaikutusten kohteena oleva valtio sitä pyytää, ympäristöministeriön on ilmoitettava arvioinnista ja toimitettava toiselle valtiolle suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselostus hyvissä ajoin ennen kuin suunnitelma tai ohjelma hyväksytään. Ympäristöministeriö tiedottaa toiselle valtiolle toimitettavasta aineistosta ulkoasiainministeriölle. Toiselle valtiolle tehtävän ilmoituksen sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Jos valtio, jolle on toimitettu suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselostus, 60 päivän kuluessa luonnoksen ja selostuksen saamisesta ilmoittaa haluavansa neuvotella asiasta, ympäristöministeriön on aloitettava neuvottelut suunnitelman tai ohjelman toteuttamisen aiheuttamista todennäköisistä rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista ja tällaisten vaikutusten vähentämiseksi tai poistamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä. Neuvotteluja aloitettaessa sovitaan järjestelyistä, joita noudatetaan annettaessa viranomaisille sekä yleisölle valtiossa, johon kohdistuu todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, tilaisuus esittää mielipiteensä kohtuullisessa ajassa.

10 a § Toisen valtion suunnitelman tai ohjelman ympäristöarviointiin osallistuminen

Jos Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen sopimuspuolen tai toisen Euroopan unionin jäsenvaltion viranomaisen suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella, ympäristöministeriö vastaa toisen valtion suunnitelman tai ohjelman ympäristöarviointiin liittyvistä tiedottamis- ja neuvottelutehtävistä.

Ympäristöministeriö:

- 1) ilmoittaa toisen valtion viranomaiselle haluaako se neuvotella ennen suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä suunnitelman tai ohjelman toteuttamisen aiheuttamista todennäköisistä rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista ja tällaisten vaikutusten vähentämiseksi tai poistamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä;
- 2) toimittaa toiselle valtiolle annetun ilmoituksen tiedoksi ulkoasiainministeriölle;
- 3) jos neuvottelut järjestetään, varaa Suomessa yleisölle mahdollisuuden tutustua suunnitelma- tai ohjelmaluonnokseen ja ympäristöselostukseen sekä esittää niistä mielipiteensä;

- 4) pyytää suunnitelma- tai ohjelmaluonnoksesta ja ympäristöselostuksesta lausunnot muilta viranomaisilta;
- 5) toimittaa saadut mielipiteet ja lausunnot toisen valtion viranomaiselle ja
- 6) huolehtii siitä, että toisen valtion suunnitelma tai ohjelma ja sen hyväksymistä koskeva päätös on viranomaisten ja yleisön saatavilla sähköisesti.

Edellä 2 momentissa tarkoitettussa kuulemisessa noudatetaan soveltuvin osin mitä tässä laissa, sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa ja hallintolaissa säädetään kuulemisesta.

3. Laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

62 a § Hanketta koskevan kaavoituksen ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhdistäminen

Hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja hankkeen toteuttamiseksi laadittavan kaavan ollessa samanaikaisesti vireillä nämä menettelyt sovitetaan tapauksen mukaan yhteen. Yhteysviranomaisen ja kaavoituksesta vastaava viranomaisen sopivat yhteensovittamisesta kuultuaan hankkeesta vastaavaa.

Menettelyjen yhteensovittamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

132 § Ympäristövaikutusten arviointi

Jos rakentamisesta taikka muusta tämän lain mukaan luvanvaraisesta tai viranomaishyväksyntää vaativasta toimenpiteestä on laadittava tehtävä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) (/) mukainen arviointiselostus, se tulee liittää tässä laissa säädettyyn lupahakemukseen tai ilmoitukseen. Ympäristövaikutusten arviointi, on hakemuksen vireille tulosta sen lisäksi mitä 133 §:ssä säädetään, tiedotettava internetissä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle on varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen hakemuksesta. Rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät, voi esittää mielipiteensä hakemuksesta.

Velvollisuudesta liittää ympäristövaikutusten arviointiselostus ja sitä koskeva yhteysviranomaisen lausunto hakemukseen, varmistaa lausuntoon sisältyvän perustellun päätelmän ajantasaisuus, ottaa arviointimenettelyn asiakirjat huomioon päätöksenteossa ja kirjata päätelmää koskevat tiedot päätökseen sekä asettaa yhteysviranomaisen lausunto nähtäville lupapäätöksen kanssa säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 4 luvussa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tiedottamisesta ja menettelystä mielipiteen jättämiseksi.

4. Laki luonnonsuojelulain 65 §:n muuttamisesta

65§ Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Edellä tarkoitettu vaikutusten arviointi voidaan tehdä myös osana ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 2 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä

Luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on valvottava, että 1 momentissa tarkoitettu arviointi tehdään. Viranomaisen on pyydettävä arvioinnista lausunto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja siltä, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on. Jos elinkeino-, liikenne- ja

ympäristökeskus itse on hankkeen suunnittelija tai toteuttaja, ympäristöministeriö päättää, mikä toinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaa lausunnon. Ympäristöministeriön päätökseen ei saa erikseen valittamalla hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu lausunto on annettava viivytyksettä ja viimeistään kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun lausuntopyyntö on saapunut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen tai kun se on saanut tiedoksi ympäristöministeriön 2 momentissa tarkoitetun päätöksen.

uusi 4 momentti:

Jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 2 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä, edellä 1 momentissa tarkoitettu arviointi tehdään tapauksen mukaan arviointimenettelyn yhteydessä. Edellä 2 momentissa tarkoitetut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja suojelualueen haltijan lausunnot sisällytetään mainitun lain 9 §:ssä tarkoitettuun lausuntoon.

5. Laki ympäristönsuojelulain 39 ja 83 §:n muuttamisesta

5 luku Lupamenettely

YSL 39 § Lupahakemus

Lupahakemus on toimitettava toimivaltaiselle lupaviranomaiselle kirjallisesti. Viranomaisen pyynnöstä on toimitettava lisäkappaleita hakemusasiakirjoista, jos se on tarpeen asian kuuluttamisen tai lausuntojen pyytämisen vuoksi. Hakemus valtion ympäristölupaviranomaiselle on lisäksi toimitettava sähköisesti, jollei viranomaisen ole muuta hyväksynyt.

Hakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys toiminnasta, sen vaikutuksista, asianosaisista ja muista merkityksellisistä seikoista. Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/1994) tarkoitettua toimintaa, hakemukseen on liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus ja yhteysviranomaisen lausunto arviointiselostuksesta ennen päätöksentekoa. Hakemukseen on lisäksi tarvittaessa liitettävä luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:ssä tarkoitettu arviointi. Velvollisuudesta liittää hakemukseen ympäristövaikutusten arviointiselostus ja sitä koskeva yhteysviranomaisen lausunto säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (/) x §:ssä.

Hakemuksen laatijalla on oltava riittävä asiantuntemus. Hakemuksesta on käytävä tarvittaessa ilmi, mihin aineistoon ja laskenta-, tutkimus- tai arviointimenetelmään annetut tiedot perustuvat.

Tarkempia säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja sen sähköisestä tekemisestä sekä hakemukseen liitettävistä lupaharkinnan kannalta tarpeellisista selvityksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

83 § Lupapäätöksen sisältö

Sen lisäksi, mitä hallintolain 44 §:ssä säädetään, ympäristölupaa koskevassa päätöksessä on vastattava lausunnoissa, muistutuksissa ja mielipiteissä tehtyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia, lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon lupaharkinnassa. Lupapäätöksestä on lisäksi käytävä ilmi, miten vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaiset vesienhoitosuunnitelmat ja merenhoitosuunnitelma sekä tulvariskien hallinnasta annetun lain mukaiset tulvariskien hallintasuunnitelmat on otettu huomioon.

Jos lupa koskee eri toiminnanharjoittajia, jotka ovat hakeneet lupaa yhteisellä lupahakemuksella, lupapäätöksessä on yksilöitävä kunkin toiminnanharjoittajan velvollisuudet.

Jos hankkeesta on tehtävä ympäristövaikutusten arviointi, velvollisuudesta varmistaa yhteysviranomaisen lausuntoon sisältyvän perustellun päätelmän ajantasaisuus, ottaa arviointimenettelyn asiakirjat huomioon päätöksenteossa ja kirjata päätelmää koskevat tiedot päätökseen sekä asettaa yhteysviranomaisen lausunto nähtäville lupapäätöksen kanssa säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 4 luvussa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupapäätöksen sisällöstä.

6. Laki vesilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan vesilain (587/2011) 5 luvun 35 §:n 1 momentti ja 37 §:n 1 momentti, 11 luvun 3 §, 10 §:n 1 momentti, 21 §:n 3 momentti ja 22 §:n 1 ja 3 momentti sekä 14 luvun 13 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 11 luvun 21 §:n 3 momentti laissa 1193/2013, seuraavasti:

5 luku

Ojitus

35 §

Kokouksesta ilmoittaminen

Ojitusoimituksen toimituskokouksesta ja loppukokouksesta on julkisesti kuulutettava vähintään neljätoista päivää ennen kokousta niissä kunnissa, joiden alueelle ojituksen vaikutukset ulottuvat. Kuulutus on lisäksi julkaistava kuntien internetsivuilla. Ojitus suunnitelma on samassa ajassa toimitettava 33 §:n 2 momentissa mainituille viranomaisille ja lähetettävä asianomaiseen kuntaan pidettäväksi yleisesti nähtävänä. Toimituskokouksesta ja loppukokouksesta on lisäksi ilmoitettava tiedossa olevalla postiosoitteella lähetetyssä kirjeessä niille maanomistajille, joita ojitus koskee. Jos ojitus koskee toisen maalla olevaa puroa, jossa on voimalaitos tai muu rakennelma, kirje on lähetettävä myös laitoksen tai rakennelman omistajalle.

37 §

Ojitusoimituksen päätöksen antaminen

Ojitusoimituksen päätös on annettava 30 päivän kuluessa toimituskokouksesta tai loppukokouksesta, jollei valtion valvontaviranomainen erityisistä syistä pidennä tätä aikaa. Päätös annetaan valtion valvontaviranomaisen ilmoitustaululle asetettavassa kuulutuksessa mainittuna päivänä, jolloin sen katsotaan tulleen asianosaisten tietoon. Kuulutus on lisäksi julkaistava valtion valvontaviranomaisen internetsivuilla.

11 luku

Hakemusmenettely

3 §

Lupahakemuksen sisältö

Jos hakemus koskee luvan myöntämistä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/1994) tarkoitetulle hankkeelle, hakemusasiakirjoihin on liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus. Jos hakemus koskee luvan myöntämistä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (/) tarkoitetulle hankkeelle, hakemusasiakirjoihin on liitettävä mainitun lain 18 §:n mukainen arviointiselostus ja sitä koskeva yhteysviranomaisen lausunto. Jos yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä ole ajan tasalla, yhteysviranomaiselle on varattava tilaisuus täydentää päätelmää. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, tätä selvitystä ei ole esitettävä uudestaan. Hakemukseen on tarvittaessa liitettävä luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu arviointi.

10 §

Hakemuksesta tiedottaminen

Hakemuksesta on tiedotettava kuulutuksella, joka julkaistaan lupaviranomaisen ilmoitustaululla ja hankkeen vaikutusalueen kuntien ilmoitustaululla. Kuulutus on lisäksi julkaistava lupaviranomaisen ja kuntien internetsivuilla. Kuulutuksesta on käytävä ilmi, mitä muistutuksia tehtäessä ja mielipiteitä ilmaistaessa on noudatettava. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kuulutuksen sisällöstä ja sen julkaisemisesta., sekä muut valtioneuvoston asetuksella säädettävät seikat.

21 §

Päätöksen sisältö

Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua hanketta, päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon. Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä annetussa laissa tarkoitettua hanketta, lupapäätökseen tai siihen rinnastettavaan päätökseen on kirjattava yhteysviranomaisen tekemä perusteltu päätelmä. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten perusteltu päätelmä ja mahdolliset ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 27 §:ssä tarkoitetut, valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat on otettu huomioon. Lupapäätöksestä on lisäksi käytävä ilmi, miten vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukainen vesienhoitosuunnitelma ja merenhoitosuunnitelma sekä tulvariskien hallinnasta annetun lain mukainen tulvariskien hallintasuunnitelma on otettu huomioon.

22 §

Päätöksen antaminen ja päätöksestä tiedottaminen

Päätös annetaan julkipanon jälkeen, ja sen katsotaan tulleen valitukseen oikeutettujen tietoon silloin, kun se on annettu. Päätöksen antamisesta on ilmoitettava ennen sen antamispäivää lupaviranomaisen ilmoitustaululla. Ilmoitus on lisäksi julkaistava lupaviranomaisen internetsivuilla.

Jäljennös päätöksestä on lähetettävä hankkeen vaikutusalueen kuntiin pidettäväksi yleisesti nähtävänä. Lupaviranomaisen on ilmoitettava päätöksen nähtäväksi asettamisesta näissä kunnissa julkisella kuulutuksella. Kuulutus on lisäksi julkaistava kunnan internetsivuilla. Kuulutuksessa on mainittava, milloin valitusaika päättyy. Jäljennös kuulutuksesta on lähetettävä tiedossa olevalla postiosoitteella 11 §:ssä tarkoitetuille asianosaisille, 9 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille ja asiassa muistutuksen tehneille sekä mielipiteen ilmaiseille.

14 luku

Valvonta ja hallintopakko

13 §

Toimenpiteet valmistumisilmoituksen johdosta

Valtion valvontaviranomaisen on tiedotettava saamastaan valmistumisilmoituksesta kuuluttamalla siitä julkisella kuulutuksella hankkeen vaikutusalueen kuntien ilmoitustauluilla, jos kyseessä olevasta hankkeesta aiheutuu merkittäviä tai laajalle ulottuvia ympäristövaikutuksia. Kuntien on lisäksi julkaistava kuulutus internetsivuillaan. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan 11 luvun 3 ja 21 §:n säännöksiä siinä muodossa kuin ne olivat lain voimaan tullessa.

Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

7. Laki maa-aineslain muuttamisesta

5 § Ottamissuunnitelma

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (xxx/xxxx) tarkoitettua hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja sitä koskeva yhteysviranomaisen lausunto. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, ei samaa selvitystä vaadita uudestaan.

6 § Luvan myöntämisen edellytykset

Jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia (xxx/xxxx), *velvollisuudesta varmistaa yhteysviranomaisen lausuntoon sisältyvän perustellun päätelmän ajantasaisuus, ottaa arviointimenettelyn asiakirjat huomioon päätöksenteossa ja kirjata päätelmää koskevat tiedot päätökseen, säädetään mainitun lain x-z §:ssä.*

19 §. Päätöksen julkipano

Lupaviranomaisen ottamislupaa koskeva päätös annetaan julkipanon jälkeen. Päätöksen antamisesta on ilmoitettava ennen sen antamispäivää päätöksen tehneen viranomaisen ilmoitustaululla. Ilmoituksessa on mainittava viranomainen, asian laatu ja päätöksen antamispäivä. Ilmoitus on pidettävä ilmoitustaululla vähintään valituksen tekemiselle varatun ajan. Päätöksen on oltava julkipanossa ilmoitettuna antamispäivänä asianomaisten saatavana. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu.

Uusi 2 momentti:

Jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia (xxx/xxxx), velvollisuudesta asettaa yhteysviranomaisen lausunto nähtäville lupapäätöksen kanssa säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain X luvussa.

2 ja 3 momenttiin ei sisältömuutoksia, momentit siirtyvät

8. Laki kaivoslain 56 §:n muuttamisesta

56 §Lupapäätöksen sisältö

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdontalupaa sekä kaivosalueenastuslupaa koskevassa päätöksessä on selostettava hakemuksen tarkoitus tai liitettävä hakemus tarpeellisilta osin päätökseen. Päätöksessä on otettava kantaa lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä annetussa laissa tarkoitettua hanketta, päätökseen on kirjattava yhteysviranomaisen tekemä perusteltu päätelmä. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten perusteltu päätelmä ja mahdolliset ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 27 §:ssä tarkoitetut, valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat on otettu huomioon.

9. Laki ydinenergilain 23 §:n muuttamisesta

23 §.

Jos lupahakemus koskee hanketta, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, velvollisuudesta ottaa arviointi huomioon päätöksenteossa, varmistaa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitetun perustellun päätelmän ajantasaisuus ja kirjata päätelmää koskevat tiedot lupapäätökseen säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa.

10. Laki maantielain 27 ja 29 §:n muuttamisesta

27 §

Vuorovaikutus

Yleis- ja tiesuunnitelmaa laadittaessa on kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille sekä niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, varattava mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa.

Ennen suunnitelman hyväksymistä on 1 momentissa mainituille tahoille varattava tilaisuus muistutuksen tekemiseen suunnitelmasta. Tässä tarkoituksessa tulee kunnan pitää yleis- ja tiesuunnitelma yleisesti nähtävänä 30 päivän ajan. Muistutukset suunnitelmaa vastaan on toimitettava kunnalle ennen nähtävänäoloajan päättymistä. Kunnan tulee toimittaa lausuntonsa nähtävillä olleesta suunnitelmasta ja sitä vastaan tehdyistä muistutuksista sekä jätetyt muistutuskirjelmat tienpitoviranomaiselle. Suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sekä muistutusten tekemistavasta ja -ajasta on kunnan kuulutettava niin kuin kunnalliset ilmoitukset asianomaisessa kunnassa julkaistaan. Tienpitoviranomaisen on lähetettävä kirjallinen ilmoitus suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sellaisille suunnitelman vaikutusalueen kiinteistön omistajille tai haltijoille, joiden asuinpaikka on toisessa kunnassa ja on asiakirjoissa mainittu tai muuten tunnettu.

Muistutuksen tehneille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa, on ilmoitettava tienpitoviranomaisen perusteltu kannanotto esitettyyn muistutukseen.

Tienpitoviranomaisen on pyydettävä suunnitelmasta lausunto niiltä maakunnan liitoilta ja kunnilta, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu tai joiden alueella suunnitelman vaikutukset muutoin ilmenevät. Tienpitoviranomaisen on pyydettävä ympäristöviranomaiselta sekä muulta viranomaiselta lausunto, jos se on päätösharkinnassa tarpeen. Jos tienpitoviranomainen on muu kuin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, myös keskukselta on pyydettävä lausunto.

Jos yleisesti nähtävillä ollut tiesuunnitelmaa on tarpeen muuttaa ja muutoksen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi, voidaan noudattaa yksinkertaisempaa menettelyä kuin 2–4 momentissa säädetään.

Tarkemmat säännökset vuorovaikutusmenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

29 §

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua tihanketta koskevaan yleissuunnitelmaan on liitettävä kyseisen lain mukainen arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto. Siltä osin kuin arviointiselostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, ei samaa selvitystä vaadita uudelleen.

Jos tihankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, velvollisuudesta ottaa arviointi huomioon suunnitelman hyväksymispäätöksessä, varmistaa perustellun päätelmän

ajantasaisuus ja kirjata päätelmää koskevat tiedot hyväksymispäätökseen säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa.

Kun yleissuunnitelmaan on sovellettu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista arviointimenettelyä, ei sitä enää sovelleta yleissuunnitelman mukaisen tiesuunnitelman laatimiseen.

11. Laki ratalain 22 ja 24 §:n muuttamisesta

22 §

Vuorovaikutus

Yleis- ja ratasuunnitelmaa laadittaessa on kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille sekä niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, varattava mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa.

Ennen suunnitelman hyväksymistä on 1 momentissa mainituille tahoille varattava tilaisuus muistutuksen tekemiseen suunnitelmasta. Tässä tarkoituksessa kunnan tulee pitää yleis- ja ratasuunnitelma yleisesti nähtävänä 30 päivän ajan. Muistutukset suunnitelmaa vastaan on toimitettava kunnalle ennen nähtävänäoloajan päättymistä. Kunnan tulee toimittaa lausuntonsa nähtävillä olleesta suunnitelmasta ja sitä vastaan tehdyistä muistutuksista sekä jätetyt muistutuskirjelmät radanpitäjälle. Suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sekä muistutusten tekemistavasta ja -ajasta on kunnan kuulutettava niin kuin kunnalliset ilmoitukset asianomaisessa kunnassa julkaistaan. Ilmoitus on aina julkaistava vähintään yhdessä vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Radanpitäjän on lähetettävä kirjallinen ilmoitus suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sellaisille suunnitelman vaikutusalueen kiinteistön omistajille ja haltijoille, joiden asuinpaikka on toisessa kunnassa ja jotka on asiakirjoissa mainittu tai muuten tunnettu.

Radanpitäjä ilmoittaa perustellun kannanottonsa esitettyihin muistutuksiin niille muistutuksentekijöille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa.

Radanpitäjän on pyydettävä yleis- ja ratasuunnitelmasta lausunto niiltä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, maakunnan liitoilta ja kunnilta, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu ja joiden alueella suunnitelman vaikutukset muutoin ilmenevät. Radanpitäjän tulee pyytää *ympäristöviranomaiselta sekä* muulta viranomaiselta lausunto, jos se on päätösharkinnassa tarpeen. (22.12.2009/1243)

24 §

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Jos ratakkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua arviointimenettelyä, yleissuunnitelmaan on liitettävä kyseisen lain mukainen *arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto*. Siltä osin kuin arviointiselostukseen sisältyvät tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, uutta selvitystä ei tarvitse tehdä.

Jos ratakkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, velvollisuudesta ottaa arviointi huomioon suunnitelman hyväksymispäätöksessä, varmistaa perustellun päätelmän ajantasaisuus ja kirjata päätelmää koskevat tiedot hyväksymispäätökseen säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa.

Jos ympäristövaikutukset on yleissuunnitelmaa laadittaessa arvioitu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisesti, ei yleissuunnitelman mukaista ratasuunnitelmaa laadittaessa tarvitse tehdä uutta arviointia.

12. Laki ilmailulain 79 §:n muuttamisesta

79 § 3 mom

Jollei tästä luvusta muuta johdu, lentopaikan ja muun ilmailua palvelevan alueen rakentamisessa ja muuttamisessa noudatetaan, mitä kaavoituksesta, ympäristöluvasta, ympäristövaikutusten arvioinnista, rakentamisesta sekä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta säädetään. Jos ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/1994) tarkoitettuun ympäristövaikutusten arviointiselostukseen sisältyvät tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, ei samaa selvitystä vaadita uudestaan. *Velvollisuudesta liittää rakentamislupaa koskevaan hakemukseen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain [x] §:ssä. Jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, velvollisuudesta ottaa arviointi huomioon hyväksymispäätöksessä, varmistaa perustellun päätelmän ajantasaisuus ja kirjata päätelmää koskevat tiedot hyväksymispäätökseen sekä asettaa yhteysviranomaisen lausunto nähtäville lupapäätöksen kanssa säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa.*

13. Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 5 §:n 4 momentti ja 9 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 5 §:n 4 momentti laissa 478/1994 ja 9 §:n 1 momentti laissa 1032/2003,

lisätään 7 §:ään uusi 4 momentti, sellaisena kuin se on osaksi laissa 476/1996, 9 §:ään uusi 5 momentti

sellaisena kuin se on osaksi laissa 476/1996, 1032/2003 ja 917/2011, ja 10 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momenteiksi, sellaisena kuin ne ovat 2 momentti laissa 908/2013 ja 3 momentti laissa 580/2009, seuraavasti:

5 §

~~Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/94) tarkoitettua hanketta koskevaan lunastuslupahakemukseen on liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus. Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (/) tarkoitettua hanketta, hakemusiakirjoihin on liitettävä mainitun lain 18 §:n mukainen arviointiselostus ja sitä koskeva yhteysviranomaisen lausunto. Jos yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä ei ole ajan tasalla, yhteysviranomaiselle on varattava tilaisuus täydentää päätelmää. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, ei samaa selvitystä vaadita uudestaan.~~

7 §

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lunastuslupahakemuksen sisällöstä ja siihen liitettävistä asiakirjoista.

9 §

Hakemuskirjat ja ilmoitus lausunnon antamista varten asetetusta määräajasta annetaan tiedoksi omistajalle ja haltijalle todisteellisena tiedoksiantona, sekä 8 §:n 2 momentissa tarkoitettulle kuultavalle tavallisena tiedoksiantona siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Tiedoksianto muille kuin edellä mainituille toimitetaan julkisella kuulutuksella kunnan ilmoitustaululla siten kuin siitä erikseen säädetään. Jos lunastuslupahakemus koskee hanketta, josta on tehtävä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (/) mukainen ympäristövaikutusten arviointi, kuulutus on julkaistava lisäksi kunnan internetsivuilla.

Mikäli hakemuskirjat ovat niin laajat taikka kuultavien suuren lukumäärän vuoksi tai muutoin sellaiset, että niiden kaikkien luovuttaminen kuultavalle tuottaa kohtuuttomia vaikeuksia, tiedoksiantoon on liitettävä ilmoitus puuttuvista asiakirjoista sekä siitä, missä ja milloin ne ovat asianomaisessa kunnassa nähtävinä.

Jos lunastus koskee 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua omaisuutta, tiedoksianto toimitetaan yhteismetsän, muun yhteisen alueen ja yhteisen erityisen etuuden osakkaiden muodostamalle osakaskunnalle noudattaen, mitä siitä erikseen säädetään.

Jos lunastus tapahtuu voimansiirtolinjan, maakaasuverkoston tai muun näihin verrattavan yrityksen rakentamista varten, voidaan kiinteän omaisuuden omistajien ja käyttöoikeuden haltijoiden kuuleminen järjestää siten, että hakija varaa niille omistajille ja haltijoille, joiden etua ja oikeutta asia koskee, mahdollisuuden lausua mielipiteensä hankkeesta kussakin kunnassa järjestettävässä kokouksessa. Jos hakemuksessa tarkoitettu yritys koskee jonkin kunnan aluetta vain vähäiseltä osin, voidaan tällaisessa kunnassa sijaitsevan kiinteän omaisuuden omistajien ja käyttöoikeuden haltijoiden kuuleminen kuitenkin järjestää samalla kertaa toisessa kunnassa järjestettävässä kokouksessa. Kokouksesta on annettava tieto kussakin kunnassa sillä tavoin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Kokouksen pöytäkirja on liitettävä lunastushakemukseen. Kuultavalle, joka haluaa liittää kirjallisen lausumansa pöytäkirjaan, on varattava siihen mahdollisuus kokouksessa, tai jos hän sitä vaatii, kokouksen jälkeen määräajassa, joka ei saa olla 14 päivää lyhyempi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuulutuksen sisällöstä.

10 §

Lunastusluvassa on mainittava, mitä omaisuutta lunastus koskee. Lunastuksen kohde voidaan kuitenkin vähemmän tärkeiltä osiltaan jättää lunastustoimituksessa määrättäväksi, kun lunastamalla hankitaan oikeus 9 §:n 4 momentissa tarkoitettua yritystä varten tarvittaviin alueisiin ja lunastuksen kohteen yleispiirteistä osoittamista voidaan pitää lunastuslupaa annettaessa riittävänä.

Päätöksessä on selostettava hakemuksen tarkoitus tai liitettävä hakemus tarpeellisilta osin päätökseen. Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä annetussa laissa tarkoitettua hanketta, päätökseen on kirjattava yhteysviranomaisen tekemä perusteltu päätelmä. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten perusteltu päätelmä ja mahdolliset ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 27 §:ssä tarkoitetut, valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat on otettu huomioon.

Lunastuslupaa koskevasta päätöksestä on viipymättä annettava tieto 9 §:n 1 momentissa säädettyssä järjestyksessä niille, joita 8 §:n mukaan on kuultava, ja hakijalle. Kun lunastuslupan on antanut valtioneuvosto, lunastuslupaa koskevasta päätöksestä on lisäksi viipymättä annettava tieto Maanmittauslaitokselle, jolle on samalla toimitettava kappaleet hakemuskirjoista.

Kirjaamisviranomaiselle tehtävästä ilmoituksesta säädetään 77 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

14. Laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetun lain (768/2004) 2 § ja 5 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä on 2 § laissa 111/2007, lisätään 4 a § seuraavasti:

2 § *Soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan hankkeisiin, joissa tarkoituksena on rakentaa:

- 1) maanpäällinen jännitteeltään vähintään 220 kilovoltin ja pituudeltaan yli 15 kilometrin mittainen sähköjohto; tai
- 2) kaasun, öljyn tai kemikaalien kuljettamiseen tarkoitettu siirtoputki, jonka pituus on yli 40 kilometriä ja halkaisija DN 800 millimetriä; tai
- 3) jännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohto tai kaasun kuljettamiseen tarkoitettu maan rajan ylittävä siirtoputki, jos hankkeesta on tehtävä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (/) x §:n nojalla ympäristövaikutusten arviointi.

4 a § *Yleisön kuuleminen*

Hakemuksesta, joka koskee 2 §:ssä tarkoitettua hanketta, on myös muille kuin kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 8 §:ssä säädetyille asianosaisille ja viranomaisille varattava ennen asian ratkaisemista tilaisuus ilmaista mielipiteensä.

Lunastuslupaa koskevassa päätöksessä on vastattava 1 momentissa tarkoitetuissa muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin huomautuksiin.

5 § *Muutoksenhaku*

Lunastuslupaa koskeva päätös annetaan tiedoksi siten kuin kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 9 §:ssä ja 10 §:n 23 momentissa säädetään. Lunastuslupaa koskeva päätös annetaan tiedoksi 1 momentissa tarkoitettulle säätiölle tai yhdistykselle yleistiedoksiantona siten kuin siitä erikseen säädetään. Jos päätös koskee 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettua hanketta, lunastuslupaviranomaisen on lisäksi ilmoitettava päätöksen antamisesta internetsivuillaan.

—
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

15. Laki sähkömarkkinalain 14 ja 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sähkömarkkinalain (588/2013) 14 §:n 3 momentti ja 15 § seuraavasti:

14 § *Hankelupa suurjännitejohdon rakentamiseen*

Hankeluvassa ei määrätä sähköjohdon reittiä. Ennen hankeluvan myöntämistä ei johtoreitille tarvitse olla 17 §:n mukaista aluevarausta eikä kunnan suostumusta.

15 § *Hankeluvan hakeminen*

Hankelupahakemuksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

16. Laki maakaasumarkkinalain 6 luvun 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maakaasumarkkinalain (508/2000) 6 luvun 6 § seuraavasti:

6 luku

Luvat ja ilmoitukset

6 §

Maan rajan ylittävää siirtoputkea koskevassa hankelupahakemuksessa on esitettävä valtioneuvoston asetuksella säädettävät tiedot ja selvitykset.

— — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.